

Crna Gora
Ministarstvo ekologije,
održivog razvoja i razvoja sjevera

Adresa: Cetinjski put bb
81000 Podgorica, Crna Gora

P R E D L O G

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene

za izvještajni period

septembar 2024 – februar 2025.

jun, 2025. godine

SKRAĆENICE:

AŽS	Agencija za zaštitu životne sredine	MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
CETI	Centar za ekotoksikološka ispitivanja	MDUP	Ministarstvo prostorog planiranja, urbanizma i državne imovine
DEU	Delegacija Evropske unije	MZ	Ministarstvo zdravlja
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj	PCB	Polihlorovani bifenili
EPPA	Projekat „Program za pridruživanje EU za životnu sredinu“	PM	Prirodnjački muzej
IBM	Institut za biologiju mora	PMF	Prirodno-matematički fakultet
IJZCG	Institut za javno zdravlje Crne Gore	SB	Svjetska banka
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć	SZO	Svjetska zdravstvena organizacija
JLS	Jedinice lokalne samouprave	UBHVF	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
JPMD	Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom	UC	Uprava carina
JPNP	Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore	UCG	Univerzitet Crne Gore
MEP	Ministarstvo evropskih poslova	UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
MF	Ministarstvo finansija	UP	Uprava policije
MJU	Ministarstvo javne uprave	UPS	Uprava pomorske sigurnosti
MPA	Ministarstvo pravde	UzV	Uprava za vode
MERS	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	UŠ	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima
MER	Ministarstvo ekonomskog razvoja	ZHMS	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju
MPŠV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	WBIF	Zapadnobalkanski investicioni okvir

UVOD

Početno mjerilo za otvaranje Poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene, ispunjeno je 28. jula 2016. godine, donošenjem *Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s Akcionim planom za period 2016-2020* (u daljem tekstu: Strategija s AP) od strane Vlade Crne Gore.

Strategijom s AP bila je planirana realizacija 348 obaveza u 10 podoblasti koje obuhvata Poglavlje 27 i to: Horizontalno zakonodavstvo, Kvalitet vazduha, Upravljanje otpadom, Kvalitet voda, Zaštita prirode, Industrijsko zagađenje, Hemikalije, Buka, Civilna zaštita i Klimatske promjene.

O implementaciji Strategije s AP redovno je izvještavano ka Vladi i Evropskoj komisiji, na kvartalnom a kasnije na polugodišnjem nivou. U novembru 2020. godine usvojen je *Završni izvještaj o realizaciji Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s Akcionim planom za period 2016-2020*, shodno kojem je od planiranih 348 realizovano 226 obaveza, odnosno stepen realizacije je 80,35%.

U decembru 2018. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu otvoreno je Poglavlje 27, nakon čega je Crna Gora dobila Zajedničku poziciju Evropske komisije sa osam završnih mjerila za njegovo zatvaranje. Zajedničkom pozicijom EU za Poglavlje 27 definisano je sljedećih **osam završnih mjerila** koje je Crna Gora u obavezi da ispuni kako bi dostigla internu spremnost za zatvaranje poglavlja u narednom periodu, i to:

- 1) Crna Gora nastavlja da se usklađuje sa horizontalnim direktivama i pokazuje da će u potpunosti biti spremna osigurati njihovo djelotvorno realizacija i primjenu na dan pristupanja.
- 2) Što se tiče **kvaliteta vazduha**, Crna Gora se u potpunosti usklađuje sa revidovanom Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađujućih materija (Direktiva NEC 2016/2284/EU). Crna Gora predstavlja analizu troškovno efikasne strategije kontrole emisija za 2020. i 2030, koja će poslužiti kao osnova za konačni sporazum između EU i Crne Gore o njenim obavezama smanjenja prema NEC direktivi. Crna Gora godišnje izvještava o svojim emisijama u skladu sa Direktivom i Konvencijom o prekograničnom zagađenju vazduha na velikim udaljenostima i razvija nacionalni program za kontrolu zagađenosti vazduha. Osim toga, Crna Gora unapređuje pripremu za implementaciju pravne tekovine EU u ovoj oblasti redovnim preduzimanjem mjera za smanjenje zagađenja vazduha u Crnoj Gori, posebno u područjima gdje su prekoračene granične vrijednosti EU za kvalitet vazduha, te razvijanjem ili ažuriranjem planova za kvalitet vazduha, kako je predviđeno Direktivom o kvalitetu vazduha i čistijem vazduhu u Evropi (Direktiva 2008/50/EC).
- 3) Crna Gora odlučuje o svom sistemu **upravljanja otpadom** i posvećuje adekvatna sredstva za investicije u infrastrukturu, u skladu sa relevantnim propisima EU, uključujući hijerarhiju otpada. Crna Gora uspostavlja programe prevencije otpada, priprema planove upravljanja otpadom (WMP) i usvaja mjere za odvojeno sakupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo.

- 4) Crna Gora ostvaruje značajan napredak u pogledu usklađivanja sa pravnom tekovinom u sektoru **voda**, uključujući zakonodavstvo o vodi za piće i Direktivu 2008/56/EC kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u oblasti politike zaštite morske sredine. Crna Gora imenuje nadležne organe za vodu za piće i razvija planove upravljanja rječnim slivovima za svaki riječni sliv, koji se u potpunosti nalazi na njenoj teritoriji, uključujući djelove međunarodnih područja rječnog sliva koji pripadaju njenoj teritoriji.
- 5) U oblasti zaštite prirode, Crna Gora dostavlja Komisiji Liste predloženih lokacija Natura 2000, koje u dovoljnoj mjeri pokrivaju tipove staništa i vrste u skladu sa zahtjevima Direktive o pticama i Direktive o staništima. Crna Gora pokazuje sposobnost upravljanja mrežom Natura 2000, uključujući davanje odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj solani i efikasno realizacija neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja statusa njene zaštite.
- 6) Crna Gora nastavlja usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u sektoru: hemikalija, buke i civilne zaštite, i pokazuje da će u potpunosti biti spremna osigurati primjenu i realizacija zahtjeva EU danom pristupanja.
- 7) Što se tiče **klimatskih promjena**, Crna Gora nastavlja svoje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, posebno usvajanjem Zakona o funkcionisanju Evropskog sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim uzastopnim amandmanima. Crna Gora se dalje usklađuje sa relevantnim podzakonskim aktima o monitoringu i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji. Crna Gora osigurava da postoji odgovarajući okvir za implementaciju EU ETS-a u cjelosti u pogledu praćenja, izvještavanja i provjere emisija gasova s efektom staklene bašte.
- 8) Crna Gora, u skladu sa Akcionim planom za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU o životnoj sredini i klimatskim promjenama, značajno povećava kapacitete upravnih tijela na svim nivoima, uključujući inspekcijske službe, dodatno poboljšava koordinaciju rada i pokazuje da su sve odgovarajuće administrativne strukture i adekvatne obuke realizovane dovoljno ranije prije pristupanja kako bi se omogućila implementacija i realizacija pravne tekovine u svim sektorima ovog poglavlja.

U martu 2019. godine Radna grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na Pregovaračko poglavlje 27 - Životna sredina otpočela je izradu Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila za Poglavlje 27.

Vlada Crne Gore je 18. februara 2021. godine donijela **Akциони plan za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene** (Akcioni plan), koji predstavlja krovni strateški dokument za oblast životne sredine i klimatskih promjena, i istim je predviđeno polugodišnje izvještavanje ka Vladi i Evropskoj komisiji.

Akcioni plan definiše jasne korake u pogledu:

- aktivnosti koje je potrebno preduzeti kako bi se realizovale obaveze definisane završnim mjerilima, odnosno tekstom Zajedničke pozicije EU za Poglavlje 27;
- načina realizacije definisanih aktivnosti;

- nadležnih institucija koje su odgovorne za realizaciju definisanih obaveza;
- roka do kojeg je potrebno realizovati aktivnosti, i
- izvora finansiranja sa procjenom potrebnih sredstava za realizaciju definisanih aktivnosti (gdje je to bilo moguće precizno identifikovati).

Akcioni plan definiše ukupno **251 obavezu**, koje su podijeljene na sljedeći način:

- horizontalno zakonodavstvo: 17,
- kvalitet vazduha: 19,
- upravljanje otpadom: 37,
- kvalitet voda: 33,
- zaštita prirode: 71 (od čega 19 u okviru AP za upravljanje Ulcinjskom Solanom),
- industrijsko zagađenje: 15,
- hemikalije: 27,
- buka: 12,
- civilna zaštita: 9 i
- klimatske promjene 11.

Prvi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana usvojen je na sjednici Vlade od 28. oktobra 2021. godine, i shodno istom stepen realizacije obaveza (mjera¹) za izvještajni period februar-jul 2021. iznosio je 82,1% (od 112 planiranih mjera, realizovane su 92).

Drugi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana usvojen je na sjednici Vlade od 8. aprila 2022. godine, stepen realizacije za izvještajni period avgust 2021- februar 2022. godine iznosio je 63,64% (od 121 planirane mjere, realizovano je 77).

Treći polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana usvojen je na sjednici Vlade od 30. novembra 2022. godine, stepen realizacije za izvještajni period mart - avgust 2022. godine iznosio je 24,56% (od 57 planirane mjere, realizovano je 14).

Četvrti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period septembar 2022 – februar 2023, usvojen je na sjednici Vlade 08. juna 2023. U navedenom periodu stepen realizacije je 38,23%.

Peti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period mart – avgust 2023. godine. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade 1. decembra 2023. U izvještajnom periodu

¹ Imajući u vidu strukturu Akcionog plana, odnosno podjelu obaveza na mjere, ovim, kao i svakim sljedećim Izvještajem praćena je realizacija mjera, i na osnovu njih je rađena statistika u cilju preciznijeg sagledavanja stanja.

planirana je realizacija 116 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, od kojih je realizovano 9 mjera (stepen realizacije 8%) i 38 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 33%). U izvještajnom periodu planirane su 44 mjere sa rokom kontinuirano, od kojih je 31 realizovana (stepen realizacije 71%) i 9 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 20%).

Šesti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period septembar 2023 – februar 2024. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade 11. aprila 2024. godine. U izvještajnom periodu bila je planirana realizacija 206 mjera od kojih su sa rokom dospjelo za realizaciju 124, od kojih je realizovano 11 mjera (stepen realizacije 8,87%) i 49 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 39,51%). U izvještajnom periodu planirane su 82 mjere sa rokom kontinuirano, od kojih je 41 realizovana (stepen realizacije 50%) i 31 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 37,8%).

Sedmi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period mart – avgust 2024. godine. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade 05. decembra 2024. godine. U izvještajnom periodu planirana je realizacija 247 mjera od kojih su 151 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, dok je 96 mjera sa rokom kontinuirano. Stepenn realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 24% (36 mjera), a stepen djelimično realizovanih mjera je 35% (53 mjere). Stepenn realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 49% (47 mjera), a stepen djelimično realizovanih mjera je 44% (42 mjere).

Osmi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period septembar 2024 – februar 2025. U izvještajnom periodu planirana je realizacija 281 mjera od kojih su 135 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, dok je 146 mjera sa rokom kontinuirano. Stepenn realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 13% (17 mjera), a stepen djelimično realizovanih mjera je 49% (66 mjere). Stepenn realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 63% (92 mjera), a stepen djelimično realizovanih mjera je 24% (36 mjere).

Informacija o statusu indikatora uspjeha (napredak u postizanju strateških i operativnih ciljeva) i postignutim rezultatima

Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila rađen je sa ciljem definisanja preciznih koraka u procesu dostizanja potpune spremnosti za ulazak u EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena. Operativni podciljevi dokumenta su usklađivanje nacionalnog zakonodavstva u svih 10 podoblasti Poglavlja 27 sa pravnom tekovinom EU i obezbjeđivanje njegove implementacije.

Kako je tokom implementacije Početnog mjerila za Poglavlje 27 donešen veliki broj strateških dokumenata, i značajan dio EU *acquis*-a transponovan u nacionalno zakonodavstvo, obaveze iz Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u najvećoj mjeri se odnose na implementaciju donešenih strateških dokumenata i primjenu pravnih akata.

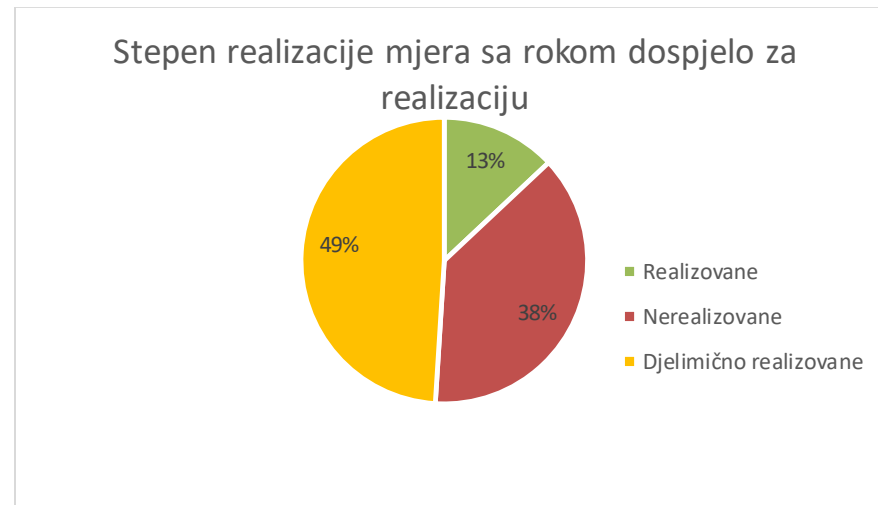
U izvještajnom periodu planirana je realizacija 281 mjera od kojih su 135 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, dok je 146 mjera sa rokom kontinuirano.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 13% (17 mjera), a stepen djelimično realizovanih mjera je 49% (66 mjere).

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 63% (92 mjera), a stepen djelimično ralizovanih mjera je 24% (36 mjere).

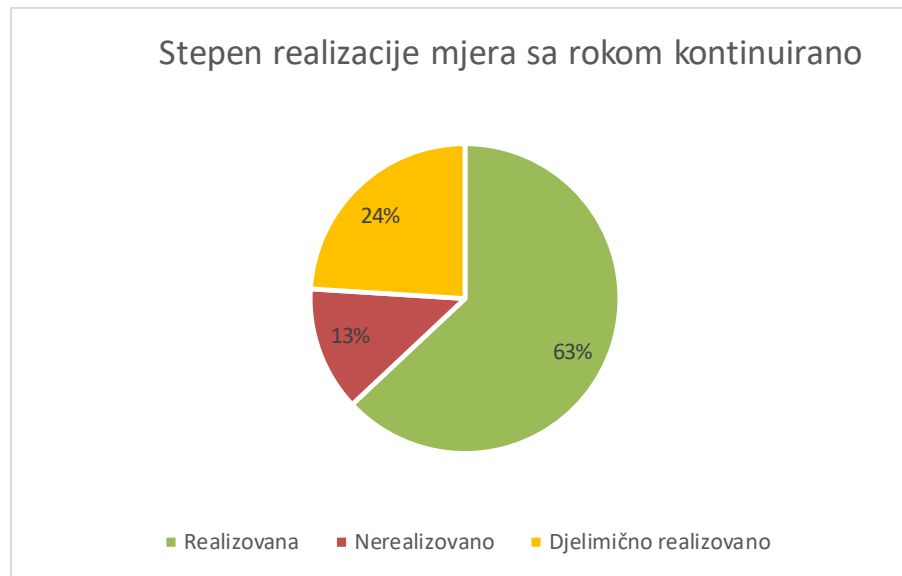
U nastavku su dati grafički prikazi mjera sa rokom dospjelo za realizaciju i mjera sa rokom kontinuirano.

Grafički prikaz realizacije **mjera sa rokom dospjelo za realizaciju** dat je na grafiku 1.

Grafik 1

Grafički prikaz realizacije mjera sa rokom **kontinuirano** dat je na grafiku 2 u nastavku

Grafik 2

U **podoblasti horizontalnog zakonodavstva**, postupci procjene uticaja na životnu sredinu i strateške procjene uticaja kontinuirano se sprovode. Peti nacionalni izvještaj o sprovođenju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuske konvencije), dostavljen je Ekonomskoj komisiji UN za Evropu-UNECE krajem januara 2025. Navedeni izvještaj obuhvata podatke o implementaciji Arhuske konvencije u Crnoj Gori, za period 2021 - 2024. Pored jačanja kapaciteta na nacionalnom nivou, kroz različite sastanke i radionice, Crna Gora jača administrativne kapacitete i kroz instrument TAIEX. Tako je, 21 – 22. novembra 2024. realizovana radionica o primjeni EIA and SEA – jačanje kapaciteta na nacionalnom i lokalnom nivou. Na radionicama je učestvovalo 26 učesnika sa lokalnog/opštinskog i državnog nivoa/Agencije za zaštitu životne sredine. U planu je nastavak radionica preko TAIEX instrumenta. U cilju unapređenja implementacije Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Vodič za investitore, koji je dostupan na sajtu Agencije <https://epa.org.me/2025/01/17/vodic-kroz-postupak-procjene-uticaja-na-zivotnu-sredinu/>.

Shodno Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini („Sl. list CG”, br. 27/14 i 55/16), Agencija za zaštitu životne sredine u periodu 1. I – 31. XII 2024. donijela dva rješenja kojim je data saglasnost na predlog mjera remedijacije, pet rješenja o utvrđivanju štete u životnoj sredini i četiri rješenja o utvrđivanju hitnih mjera sanacije.

U dijelu koji se odnosi na jačanje kapaciteta za realizacija Krivičnog zakonika („Sl. list CG”, br. 40/08, 25/10, 32/11, 40/13, 56/13, 14/15, 42/15, 44/17, 49/18, 3/20, 144/21 i 145/21 i 110/23), odnosno Eco-crime direktive realizovane su obuke u saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu.

Vlada je 27. februara 2025. formirala Savjet za infrastrukturu prostornih podataka s ciljem praćenja i davanja stručnih predloga za odlučivanje i pružanje stručne pomoći u oblasti uspostavljanja, funkcionisanja i održavanja infrastrukture prostornih podataka. Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji iz oktobra 2024. formiralo Odjeljenje za nacionalnu infrastrukturu prostornih podataka i informacione sisteme u prostornom planiranju, urbanizmu i građevinarstvu koje vrši poslove koji se odnose na podršku i uspostavljanje nacionalnog geoportala u skladu sa zahtjevima INSPIRE direktive, geografsko informacionih sistema, izradu politika, strategija, projekata i programa u cilju uspostavljanja infrastrukture prostornih podataka Crne Gore i učešće u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU iz oblasti prostornih podataka.

Kada je riječ o **podoblasti kvalitet vazduha**, u toku izvještajnog period nije ostvaren značajan napredak. Donošenje Strategije upravljanja kvalitetom vazduha sa Akcionim planom se kasni zbog donošenja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana.

U **podoblasti upravljanja otpadom**, na osnovu *Zakona o upravljanju otpadom* (“Službeni list Crne Gore”, br. 034/24 od 12.04.2024), za izvještajni period doneseni su sljedeći podzakonski akti:

- Uredba o naknadi koju plaća prodavac laganih plastičnih kesa za nošenje, debljine zida preko 50 mikrona („Sl. list CG”, broj 105/24),
- Pravilnik o sadržaju izvještaja o izvorima žive i načinu vođenja evidencije o skladištenju žive („Sl. list CG”, broj 103/24).

Odlagalište „Mislov do” u Nikšiću zatvoreno je u decembru 2024. U toku je izgradnja Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću, koji će služiti opštinama Plužine, Šavnik i nekim primorskim opštinama. Svjetska banka obezbijedila je grant za tehničku podršku u oblasti upravljanja otpadom, a dio sredstava je usmjeren na izradu tehničke dokumentacije za centar. Završena je studija i glavni projekat za pretvaranje deponijskog gasa u električnu energiju na deponiji „Možura”, a raspisan je tender za izgradnju postrojenja. Takođe, završena je studija za proširenje kapaciteta deponije „Možura”. Potpisan je ugovor za izradu idejnog rješenja za zatvaranje i rekultivaciju skladišta u Bakovićima. Projektom Integrisanog upravljanja otpadom u Zapadnom Balkanu planira se kvantifikacija mikroplastične kontaminacije u hidroelektranama Dunavskog sliva, a implementacija je počela 2024. s rokom završetka 2026. Eko-fond je dio svojih poslova usmjerio na saniranju neuređenih odlagališta. Shodno tome, u 2024. započeta je sanacija 60 neuređenih odlagališta.

U **podoblasti kvalitet voda**, Vlada je 19. decembra 2024. donijela Program monitoringa površinskih i podzemnih voda za 2025. godinu („Sl. list CG”, broj 8/25). U cilju implementacije Direktive 91/271 o prečišćavanju urbanih otpadnih voda, obezbijedena su bespovratna sredstva kroz deseti Zapadnoevropski investicioni okvir (WBIF).

Projekti u vodoprivredi – Kroz projekat „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u Crnoj Gori” IPA 2016 realizovane su aktivnosti koje se odnose na implementaciju Direktive 91/676 - zaštita voda od zagađivanja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora, Direktive 2007/60 o procjeni i upravljanju rizicima od poplava, Direktive 2006/7 o upravljanju kvalitetom voda za kupanje i Direktive 2008/56 o pomorskoj strategiji (Marinske direktive). Projekat je završen u novembru 2024.

Program integrisanog razvoja koridora rijeka save i drine – SDIP – Projekat „Program integrisanog razvoja koridora rijeka Save i Drine” predstavlja jednu od najvećih inicijativa u oblasti upravljanja vodama, ukupne predviđene vrijednosti od 330 miliona eura, sa akcentom na infrastrukturni razvoj i zaštitu od poplava. Program uključuje sve države u slivovima rijeka Save i Drine i ima tri komponente na regionalnom nivou. Projekat se implementira kroz dvije faze i to: prva od 2020. do 2026. i druga od 2026. do 2030. Projektom za Crnu Goru je predviđena izgradnja multifunkcionalnih nasipa dužine 10 kilometara na rijekama Grnčar i Lim u opštinama Gusinje, Plav, Bijelo Polje i Berane, čime će se stvoriti preduslovi za razvoj drugih djelatnosti i završetak implementacije drugih kapitalnih projekata. Projekat dodatno predviđa izgradnju sistema navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta u opštinama u slivu Drine, kao i poboljšanju vodosnabdijevanja. Direktni korisnici projekta su opštine (Gusinje, Plav, Bijelo Polje i Berane), a kao institucionalni korisnik prepoznate su nadležne institucije za upravljanje vodnim resursima u Crnoj Gori – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za vode.

Zakon o kontroli kvaliteta vode za ljudsku upotrebu je u izradi, kako bi se uskladio sa Direktivom EU 2020/2184.

U toku je izrada Strategije zaštite morske sredine, čije je usvajanje planirano za IV kvartal 2025.

U okviru podoblasti zaštite prirode, u izvještajnom periodu nisu realizovane aktivnosti na finalizaciji Nacrta zakona o zaštiti prirode kao ni Nacionalne strategije biodiverziteta sa akcionim planom.

Po pitanju uspostavljanja upravljačkog tijela za Park prirode „Ulcinjska solana” – d.o.o. u suvlasništvu Vlade i Opštine Ulcinj, MERS je u stalnoj komunikaciji sa rukovodstvom Opštine, u pokušaju da proces osnivanja privrednog društva kao upravljačkog tijela dovede do kraja. Članovi Radne grupe su pripremili i EK dostavili XX i XXI tromjesečni izvještaj o nivou implementacije mjera za zaštitu Ulcinjske solane za period jul – septembar, odnosno oktobar – decembar. U oktobru mjesecu, a u cilju pripreme Nacrta plana upravljanja organizovana je radionica sa zainteresovanim stranama.

U decembru 2024. je u okviru operativnog programa IPA, a kroz alatku Project Preparation Facility (PPF), Ministarstvu dostavljen PPF NAT.03 Rehabilitation of Ulcinj Salina Nature Park – Conceptual Design. Takođe, u istom mjesecu su dostavljene dvije projektne dokumentacije na nivou Glavnog projekta pumpnih stanica Đeran i 31, finansirane iz budžeta Ministarstva. U martu 2025. u Opštini Ulcinj je organizovan sastanak sa predstavnicima ove opštine, komunalnog preduzeća i članovima Radne grupe na kojem se dogovorilo da će zaposleni komunalnog preduzeća u Parku prirode „Ulcinjska solana” na manjem potezu srednjeg nasipa uklanjati vegetaciju.

Rad na mapiranju Natura 2000 staništa i vrsta nastavlja se u kontinuitetu. Do februara 2025, 76% kopnene teritorije i 10% morske Crne Gore je mapirano. U 2024, mapiranje staništa i vrsta je omogućeno kroz podršku državnog budžeta, GEF 7 projekta „Integracija biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje zaštite ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori” i IPA III projekta „Podrška uspostavljanju mreže Natura 2000 za Crnu Goru”.

U podoblasti industrijskog zagađenja, U decembru 2024, Crna Gora je izrazila interesovanje za nastavak Projekta „Unapređenje registara o ispuštanju i prenosu zagađujućih materija u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji – Faza II”, gdje će se raditi na unapređenju trenutnog softverskog rješenja kao i na obukama kako za operatere tako i za predstavnike AZŽS u cilju adekvatne upotrebe alata. Takođe, u izvještajnom periodu pripremljeno je Uputstvo za korišćenje zaključaka u vezi sa najboljim dostupnim tehnikama koji su prilagođeni za upotrebu u Crnoj Gori i objavljeno je na veb stranici MERS: <https://www.gov.me/clanak/119719-zakonaska-regulativa-iz-oblasti-zivotne-sredine>.

Ekološka inspekcija redovno vrši nadzor svih operatera kako bi se osiguralo da se kontinuirano primjenjuju mjere i uslovi iz izdate integrisane dozvole i saglasnosti. U izvještajnom periodu ekološka inspekcija je obavila 18 kontrola odnosno pregleda postrojenja koja su obuhvaćena Direktivom o industrijskim emisijama, shodno Zakonu o industrijskim emisijama.

Podoblast hemikalije, na osnovu Zakona o hemikalijama („Sl list CG”, br. 51/17 i 84/24), donijet je Pravilnik o bližem sadržaju prethodnog obavješćavanja za izvoz hemikalija („Sl. list CG”, br. 61/17, 116/20, 50/23 i 15/25) kojim su prenijete izmjene Aneksa I PIC regulative.

Na osnovu Zakona o biocidnim proizvodima („Sl list CG”, br. 54/16 i 34/24), donijeti su sljedeći podzakonski akti:

- Pravilnik o listama aktivnih supstanci koje su dozvoljene za upotrebu u biocidnim proizvodima i biocidnim proizvodima manjeg rizika („Sl list CG”, br. 16/19 i 107/24),
- Pravilnik o programu aktivnih supstanci za ocjenjivanje („Sl list CG”, broj 90/24),
- Uredba o visini troškova u postupku izdavanja dozvole za stavljanje biocidnih proizvoda u promet i upotrebu („Sl list CG”, broj 21/25) kojom je djelimično prenijeta Regulativa (EU) br. 564/2013 o naknadama i taksama koje se plaćaju Evropskoj agenciji za hemikalije u skladu s Regulativom (EU) br. 528/2012.

Vlada je 16. januara 2025. usvojila Nacionalni profil izloženosti azbestu Crne Gore s Akcionim planom za 2025-2026.

U podoblasti buke, Crna Gora nastavlja sa sprovođenjem mjera za podizanje svijesti javnosti o pitanjima buke, te su u tom kontekstu u decembru 2024. održane dvije dvodnevne radionice na teme „Upravljanje bukom u životnoj sredini” i „Kontrola buke u životnoj sredini”.

U podoblasti civilne zaštite, sve obaveze su realizovane, te je ova podoblast privremeno zatvorena. Postoji potreba za daljim poboljšanjima i osiguravanje dugoročnih kapaciteta koji će omogućiti brži i efikasniji odgovor na krizne situacije u budućnosti.

U podoblasti klimatske promjene, Vlada je 14. februara 2025. usvojila Ažurirani nacionalno utvrđeni doprinos Crne Gore za 2030. i 2035. godinu. Ažurirani NDC predviđa dva implementaciona perioda: 2025-2030, s ciljem smanjenja emisija za 55%, te 2031 - 2035, s ciljem smanjenja za 60%. Ovaj pristup obuhvata cijelu ekonomiju, uključujući i sektor korišćenja zemljišta, promjene u korišćenju zemljišta i šumarstvo (LULUCF), čime se stvara sveobuhvatan okvir za postizanje održivih klimatskih ciljeva.

Vlada je 13. februara 2025. usvojila Četvrti nacionalni izvještaj i Prvi dvogodišnji izvještaj o transparentnosti Crne Gore ka Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (FNC/IBTR). Izvještaj obuhvata ažurirane podatke o inventaru emisija GHG za 2016. rezultate novih inventara za 2022. zajedno sa sveobuhvatnim pregledom strategija i opisom mjera koje je Crna Gora definisala, usvojila i realizovala u cilju upravljanja i smanjenja emisija GHG, kao i sprovedene detaljne projekcije klimatskih promjena, kao dio ocjene ranjivosti ključnih sektora na klimatske promjene.

MERS je finalizovao Predlog zakona o klimatskim promjenama, u cilju daljeg usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, s posebnim fokusom na usklađivanju u funkcionisanju sistema trgovanja emisijama (EU ETS), a u skladu sa Direktivom 2003/87 i njenim izmjenama, kao i monitoringu, izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli emisionih kredita i aukciji.

Nacrt zakona propisuje i izradu Strategije niskougljeničnog razvoja, koja će analizirati korake i vremenski okvir za postizanje klimatske neutralnosti do 2050, s ciljem smanjenja emisija GHG

1. HORIZONTALNO ZAKONODAVSTVO

U okviru završnog mjerila 1, koje se odnosi na podoblast Horizontalno zakonodavstvo, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **13 obaveza**, koje obuhvataju **24 mjeru**, od kojih su 13 mjera **sa rokom dospjelo za realizaciju**, a 11 mjera **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 15%. **Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano za izvještajni period** je 100%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Horizontalnog zakonodavstva je 76,47%.

Završno mjerilo 1	Crna Gora nastavlja da se usklađuje s horizontalnim direktivama i pokazuje da će biti u potpunosti spremna da osigura njihovu efektivnu primjenu i sprovođenje na dan pristupanja.						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju rad koji je Crna Gora obavila na daljem usklađivanju svog zakonodavstva s pravnom tekovinom u ovom sektoru, uključujući s direktivama koje se odnose na procjenu uticaja na životnu sredinu i stratešku procjenu uticaja (2011/92/EU izmijenjena Direktivom 2014/52/EU i Direktiva 2001/42/EZ) i Direktiva 2007/2/EZ INSPIRE						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikatori	Finansije i izvori finansiranja
1.1. Jačanje kapaciteta na državnom i lokalnom nivou za primjenu EIA i SEA	Službenici zaduženi za primjenu SEA i EIA, kao i svi relevantni akteri, biće kontinuirano obučavani	MERS AZŽS	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	21-22 novembra 2024. godine realizovan TAIEX 85088 - TAIEX Workshop on the implementation of the EIA and SEA – jačanje kapaciteta na nacionalnom i	Broj obučenih službenika na državnom i lokalnom nivou, nosilaca izrade SEA izvještaja i EIA elaborata, inspekcije, NVO sektora	€7.000 na godišnjem nivou iz budžeta MEPPU i drugih izvora

	Organizacija 4 radionice godišnje za izgradnju kadrova				lokalnom nivou. Na radionicama je učestvovalo je 26 učesnika sa lokalnog/opštinskog i državnog nivoa/Agencije za zaštitu životne sredine. U planu je nastavak radionica preko TAIEX instrumenta.	Broj održanih radionica tokom godine	
	Kroz različite modele saradnje tražiće se način za angažovanje eksperata					Broj angažovanih eksperata	
1.2. Kreirati kontrolni mehanizam za provjeru ocjene kvaliteta odluke koju donosi Komisija za procjenu uticaja na životnu sredinu, odnosno nadležni organi	Razmotriti primjere dobre prakse i modele u zemljama članicama EU						
	Definisati adekvatan model provjere ocjene kvaliteta odluke koju donosi Komisija za procjenu uticaja na životnu sredinu, odnosno nadležni organi	MERS	2021.	Realizovano	Shodno Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list CG“ br 75/18, 84/24) utvrđivanje obima i sadržaja elaborata i ocjenu elaborata, vrši komisija za procjenu uticaja koju obrazuje organ nadležan za sprovođenje EIA postupka (nadležni organ). Zakonom je definisano da se Komisija za procjenu uticaja obrazuje iz reda zaposlenih u nadležnom organu i drugih stručnih lica	Definisan dodatni model za provjeru ocjene kvaliteta odluke koju donosi Komisija za procjenu uticaja na životnu sredinu, tj. nadležni organi, u skladu s najboljom praksom EU	Nisu potrebna finansijska sredstva

					koja imaju najmanje završen VII-1 nivo nacionalnog okvira kvalifikacija i najmanje pet godina radnog iskustva u struci za pojedine segmente životne sredine. Članovi komisije za procjenu uticaja ne mogu biti lica, koja su učestvovala u izradi elaborata ili su osnivači ili zaposleni kod nosioca projekta ili kod pravnog lica ili preduzetnika koje je izradilo elaborat. Rješenjem o obrazovanju komisije za procjenu uticaja određuje se broj, sastav i način rada komisije. Visinu troškova za rad komisije za procjenu uticaja u zavisnosti od vrste i složenosti pojedinih projekata za koje se vrši procjena		
--	--	--	--	--	--	--	--

					uticaja, određuje nadležni organ, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva finansija. Komisija za procjenu uticaja dužna je da sačini izvještaj o ocjeni elaborata sa predlogom odluke o odbijanju ili davanju saglasnosti na elaborat, kao i razlozima za prihvatanje ili odbijanje primjedaba, predloga i mišljenja zainteresovanih organa i organizacija i zainteresovane javnosti i da isti dostavi nadležnom organu u propisanom roku. Odluku o davanju saglasnosti ili odbijanju zahtjeva za davanje saglasnosti na		
--	--	--	--	--	---	--	--

					elaborat, donosi nadležni organ na osnovu izvještaja i predloga odluke komisije za procjenu uticaja. Na odluku prvostepenog organa, može se podnijeti žalba Ministarstvu, odnosno glavnom administratoru na lokalnom nivou. Polugodišnje se dostavljaju podaci EK vezano za broj izjavljenih žalbi na rješenja prvostepenih organa i odluka donešenih po žalbama.		
	Izrada Izvještaja na polugodišnjim nivou koji će sadržati statističke podatke vezano za broj izjavljenih/usvojenih žalbi		Od 2022. na polugodišnjem nivou	Realizovano za izvještajni period	U Prilogu izvještaju EK za CG dati su statistički podaci vezano za broj izjavljenih/usvojenih žalbi	Broj izjavljenih žalbi Broj postupaka vraćenih na ponovno odlučivanje	

1.3 Poboljšati koordinaciju između postupaka SEA i EIA, uključujući i ocjenu prihvatljivosti za potencijalna Natura 2000 područja i koncesiona akta i planove	Jačanje kapaciteta administrativnih kadrova iz drugih sektorskih politika (poljoprivreda, turizam, saobraćaj, energetika, šumarstvo, ribarstvo, lovstvo, itd.), u cilju pune integracije pitanja zaštite životne sredine u iste, prilikom izrade pojedinih programa i projekata, a posebno prilikom njihove realizacije, kao i kvalitetnog i adekvatnog sprovođenja zakonom propisanih postupaka	MERS u saradnji sa nadležnim Ministarstvima	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	21-22 novembra 2024. godine realizovan TAIEX 85088 - TAIEX Workshop on the implementation of the EIA and SEA – jačanje kapaciteta na nacionalnom i lokalnom nivou. Na radionicama je učestvovalo je 26 učesnika sa lokalnog/opštinskog i državnog nivoa/Agencije za zaštitu životne sredine. U planu je nastavak radionica preko TAIEX instrumenta.	Broj održanih radionica tokom godine	€10.000 na godišnjem nivou iz budžeta MEPPU i drugih izvora
	Broj obučених službenika						
	Broj angažovanih eksperata						
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju rad koji je Crna Gora obavila na daljem usklađivanju svog zakonodavstva s pravnom tekovinom u ovom sektoru, uključujući s direktivama koje se odnose na procjenu uticaja na životnu sredinu i stratešku procjenu uticaja (2011/92/EU izmijenje na Direktivom 2014/52/EU i Direktiva 2001/42/EZ) i Direktiva 2007/2/EZ INSPIRE .						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja

1.4. Obrazovati Savjet za infrastrukturu prostornih podataka	Shodno čl. 17 Zakona infrastrukturi prostornih podataka, radi praćenja i pružanja stručne pomoći za uspostavljanje, funkcionisanje i održavanje infrastrukture prostornih podataka Vlada će obrazovati Savjet za infrastrukturu prostornih podataka (sa mandatom od 4 godine)	Vlada (na predlog MDUP)	2021.	Realizovano	Vlada Crne Gore je na sjednici od 20.02.2025.godine donijela Odluku o imenovanju Savjeta za infrastrukturu prostornih podataka	Obrazovan Savjet za infrastrukturu prostornih podataka (predsjednik i 8 članova) Broj održanih sjednica Broj usvojenih i sprovedenih zaključaka, preporuka	€3.000 (budžet MEPPU) na godišnjem nivou
1.5. Formirati web stranicu posvećenu infrastrukturi prostornih podataka Crne Gore	Na web stranici MEPPU kreirati link za INSPIRE Definisati sadržaj INSPIRE web stranice Omogućiti pristup svim INSPIRE subjektima	MDUP	IV kvartal 2021.	nerealizovano	Zbog kašnjenja u donošenju Budžeta CG, nije bilo moguće sprovesti plan javnih nabavki Novi rok: III kvartal 2025.	Kreirana web stranica posvećena infrastrukturi prostornih podataka Crne Gore Broj posjeta web stranici	€2.000 (budžet MEPPU)
1.6. Izraditi Registar infrastrukture prostornih podataka koji predstavlja Registar javnih institucija u skladu sa	Definisati subjekte Zakona o infrastrukturi prostornih podataka (osnovni podaci o instituciji, odgovorne osobe, itd.) Povezati subjekte Zakona s postojećim INSPIRE/IPP	MDUP	IV kvartal 2021.	nerealizovano	IV kvartal 2025.	Izrađen Registar infrastrukture prostornih podataka Povezan Registar sa INSPIRE oblastima.	€10.000 (budžet MEPPU)

Zakonom o infrastrukturi prostornih podataka	oblastima i učiniti javno dostupnim					Obezbijeđeno da je Registar javno dostupan	
1.8. Formirati Katalog metapodataka (do potpunog uspostavljanja Geoportala)	Kreirati metapodatke u skladu sa INSPIRE	MDUP	2022.	nerealizovano	IV kvartal 2025.	Kreiran Katalog metapodataka	€40.000 (budžet MEPPU)
	Osigurati pronalaženje podataka i servisa kojima se može pristupiti s jednog mjesta						
	Stvoriti tehničke preduoslove koji će osigurati izradu metapodatka						
	Upisivanje u Katalog metapodataka IPP-a						
1.10. Uspostavljanje Geoportala	Realizacija administrativnih (koordinirajuće) i tehničkih aktivnosti u skladu s DSIP-om za INSPIRE Direktivu	MDUP	2025.	nerealizovano	U toku je priprema tenderske dokumentacije za izbor ponuđača za izradu Geoportala IV kvartal 2025.	Uspostavljen funkcionalan i operativan Geoportal	Procjena potrebnih sredstava: €2.935.240 (inicijalni troškovi uspostavljanja za period 2020-2025.) + €626.660 (održavanje na godišnjem nivou) Dio novca biće potrebno izdvojiti iz

							drugih izvora, a dio iz Budžeta
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU naglašava potrebu za daljim pripremama za djelotvorno sprovođenje i primjenu u pogledu krivičnih djela protiv životne sredine (Direktiva 2008/99/EZ) i odgovornosti (Direktiva 2004/35/EZ), kao i uspostavljanjem bilansa rezultata djelotvornog učešća i konsultacija s javnošću u procesima donošenja odluka						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
1.11. Organizovati treninge i obuke svih aktera krivično pravne zaštite	Svi relevantni akteri krivično pravne zaštite (nadležne inspekcije, sudstvo, državno tužilaštvo, organi uprave, itd.) zaduženi za primjenu Direktive o ekokriminalu, kao i Direktive o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, biće kontinuirano obučavani. Planirane su po 4 radionice godišnje za izgradnju kadrova	MERS MP Centar za obuku sudija	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, u okviru Programa za kontinuiranu obuku sudija i državnih tužilaca za 2024. godinu, organizovao je obuku na temu: „Krivična djela iz oblasti zaštite životne sredine“, 04. oktobra 2024. godine, u Podgorici. -Crna Gora učestvuje u regionalnom projektu „Borba protiv ekološkog kriminala u Crnoj Gori i regionu Balkana“. U okviru ovog projekta, Agencija za zaštitu	Broj održanih obuka/radionica Broj obučanih sudija, inspektora, državnih tužilaca i državnih službenika	Na godišnjem nivou €10.000 (budžet MEPPU) TAIEX i drugi izvori finansiranja
	Kroz različite modele saradnje tražiće se način za angažovanje					Broj angažovanih eksperata	

	inostranih eksperata				životne sredine, je u saradnji sa Misijom OEBSa i Francuskom ambasadam u Crnoj Gori, organizovala u oktobru 2024.godine nacionalnu radionicu „Ekološki kriminal u Crnoj Gori i regionu Balkana“ kojem su prisustvovali predstavnici policije, inspekcije, carine, tužioci, sudije, nevladine organizacije i dr; U sklopu Projekta o pristupu pravdi u sporovima u vezi sa zaštitom životne sredine i klimom na Zapadnom Balkanu, održan je sastanak fokus grupe koja je diskutovala o stanju ekološke pravde u Crnoj Gori, u Podgorici, 29. oktobra 2024. godine. Takođe, u sklopu ovog projekta održan je sastanak 05. decembra 2024. godine u Podgorici, čiji je cilj bila finalna		
--	-------------------------	--	--	--	--	--	--

					priprema za izradu Akcionog plana za borbu protiv eko kriminala; - Predstavnik Centra za obuku u sudstvu i tužilaštvu je učestvovao šesnaestom sastanku Radne grupe za pristup pravdi, u kontekstu Arhuske konvencije, 18. i 19. februar 2025. godine u Ženevi, Švajcarskoj, koji je organizovao Sekretarijat Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE). Preko TAIEX instrumenta tokom 2025.godine očekuje se realizacija Studijske posjete u vezi primjene Direktive o ekološkom kriminalu (ref 33823/85486).		
1.12. Polugodišnje izvještavanje o sprovođenju Direktive o eko	Izrada polugodišnjih izvještaja za EK o bilansu rezultata u primjeni ove dvije Direktive	MERS/MP/ nadležne inspekcije/ AZŽS Državno tužilaštvo i nadležni sudovi	Kontinuirano (II i IV kvartal)	Realizovano za izvještajni period	U Prilogu izvještaju EK za CG dati su podaci o sprovođenju Direktive o eko kriminalu i Direktive o	Broj izvještaja upućenih EK za Direktive o eko kriminalu i Direktive o	Nisu potrebna finansijska sredstva

kriminalu i Direktive o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, kroz bilans rezultata					odgovornosti za štetu u životnoj sredini	odgovornosti za štetu u životnoj sredini	
1.13. Kontinuirano jačati učešće i konsultacije s javnošću u procesima donošenja odluka u skladu sa relevantnim zakonima i podzakonskim aktima	Izrada Izvještaja, odnosno statistike na polugodišnjem nivou koja se odnosi na konsultacije i učešće javnosti u procesu donošenja odluka	MERS AZŽS	Kontinuirano (II i IV kvartal)	Realizovano za izvještajni period	U Prilogu izvještaju EK za CG dati su podaci vezano za konsultacije i učešće javnosti u procesu donošenja odluka.	Dostavljen Polugodišnji izvještaj EK koji sadrži sve podatke vezano za učešće i konsultacije s javnošću u procesima donošenja odluka	Nisu potrebna finansijska sredstva
1.14 Unaprijeđenje primjene Direktive o slobodnom pristupu informacijama	U slučaju pojačanog interesovanja zainteresovane javnosti, organizovati dodatnu diskusiju u formi okruglog stola, javne tribine	Nosilac izrade programa/projekta, organ koji je nadležan za davanje saglasnosti na Elaborate, kao i JLS	Ad hoc aktivnost (u slučaju pojačanog interesovanja javnosti za određeni plan/projekat)	Realizovano	Aktivnosti se realizuju kontinuirano.	Broj održanih dodatnih formi diskusije o određenom planu/projektu	Nisu potrebna finansijska sredstva
IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU naglašava značaj obezbjeđivanja vjerodostojnog finansijskog planiranja za buduće sprovođenje pravne tekovine. EU poziva Crnu Goru da aktivno učestvuje u postojećim mrežama EU za sprovođenje zakonodavstva u oblasti životne sredine.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikatori	Finansije i izvori finansiranja

<i>realizovala obaveza</i>							
1.17. Učešće u postojećim mrežama EU za sprovođenje zakonodavstva u oblasti životne sredine	Aktivno učešće na sastancima i doprinos u radu mreža EU u oblasti životne sredine (potrebna podrška Programa za pridruživanje EU za životnu sredinu (EPPA) projekta)	MERS i ostali nadležni organi	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Aktivnosti se realizuju kontinuirano Crna Gora je od novembra 2023. godine članica IMPEL mreže. Agencija za zaštitu životne sredine je kontakt tačka za Crnu Goru. U februaru 2025.godine u Podgorici je organizovan sastanak sa članovima Borda IMPEL-a, koji su predstavili planirane aktivnosti za naredne dvije godine. Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Agencije za zaštitu životne sredine i ekološke inspekcije	Broj sastanaka na kojima je CG prisustvovala Broj službenika uključenih u rad postojećih mreža EU	Redovno plaćanje kontribucija koje će biti planirane u okviru budžeta nadležnih organa u iznosu €10.000-15.000

2. KVALITET VAZDUHA

U okviru završnog mjerila 2, koje se odnosi na podoblast Kvalitet vazduha, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **8 obaveza**, koje obuhvataju **23 mjera**, od kojih su 19 mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju, a 4 mjere sa rokom kontinuirano.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju je 5,26 %, dok je stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 50%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Kvaliteta vazduha je 36,84%.

Završno mjerilo 2	U pogledu kvaliteta vazduha, Crna Gora je u potpunosti ostvarila usklađenost sa revidiranom Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađujućih materija (NEC Direktiva 2016/2284/ EU). Crna Gora podnosi analizu troškovno efikasnih strategija za kontrolu emisija za 2020. i 2030. godinu, što će poslužiti kao osnova za konačni sporazum između EU i Crne Gore o njenim obavezama za smanjenje emisija u skladu sa NEC Direktivom. Crna Gora izvještava na godišnjem nivou o svojim emisijama, u skladu sa Direktivom i Konvencijom o prekograničnom dalekosežnom zagađenju vazduha i razvija Nacionalni program za kontrolu zagađenja vazduha. Pored toga, Crna Gora unaprijeđuje pripreme za implementaciju acquis-a u ovoj oblasti, redovnim preduzimanjem mjera za smanjenje nacionalnog zagađenja vazduha, posebno u područjima gdje su prekoračene granične vrijednosti EU za kvalitet vazduha i izradom ili ažuriranjem planova kvaliteta vazduha, kako je predviđeno Direktivom o kvalitetu ambijentalnog vazduha i čistijem vazduhu za Evropu (Direktiva 2008/50/EZ)						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU konstatuje da je usklađivanje sa Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih zagađujućih materija u vazduh (NEC Direktiva 2016/2284/EU) i dalje na čekanju i podstiče Crnu Goru da to smatra prioritetom.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
2.1.	Priprema Nacrta zakona	MERS		nerealizovano		Zakon o izmjenama i	€5.000 (sredstva će biti obezbijedena u

Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha da bi se utvrdio odgovarajući pravni osnov za podzakonske akte kojima će se transponovati Direktiva 2016/2284/EU	Komunikacija sa EK					dopunama Zakona o zaštiti vazduha objavljen u Službenom listu	budžetu MEPPU za 2023.)
	Usvajanje Predloga Zakona od strane Vlade						
	Donošenje Zakona od strane Skupštine						
2.1. Donošenje Pravilnika o inventaru	Priprema Predloga pravilnika	MERS	IV kvartal 2024.	nerealizovano	III kvartal 2026.	Pravilnik objavljen u Službenom listu	€2.000 (sredstva će biti obezbijedena u budžetu MEPPU za 2025.)
	Objavljivanje Pravilnika u Sl. listu						
2.2. Donošenje Pravilnika o Programu kontrole zagađivanja vazduha	Priprema Predloga pravilnika	MERS	IV kvartal 2024.	nerealizovano	III kvartal 2026.	Pravilnik objavljen u Službenom listu	€2.000 (sredstva će biti obezbijedena u budžetu MEPPU za 2025.)
	Objavljivanje Pravilnika u Sl. listu						
2.3. Donošenje Pravilnika o praćenju uticaja na ekosisteme	Priprema Predloga pravilnika	MERS	IV kvartal 2024.	nerealizovano	Nakon usvajanja novog Zakona o zaštiti vazduha kojim će se dati	Pravilnik objavljen u Službenom listu	€5.000 (sredstva će biti obezbijedena u budžetu MEPPU za 2023.)
	Obezbjeđenje ekspertske pomoći putem TAIX instrumenta						

	Objavljivanje Pravilnika u Službenom listu				osnov za donošenje navedenih podzakonskih akata Novi rok: III kvartal 2026.		
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	Kao dio usklađivanja sa NEC Direktivom, od Crne Gore se traži da predstavi ažuriranu analizu troškovno efikasne strategije za kontrolu emisija za period 2020-2030. na osnovu koje se za Crnu Goru utvrđuju adekvatne obaveze smanjenja emisija zagađujućih materija obuhvaćenih NEC Direktivom. Ova Analiza bi, takođe, trebalo da posluži za izradu nacionalnog programa za kontrolu zagađenja vazduha koji Crna Gora planira za 2019. godinu, određujući smjer djelovanja ka smanjenju emisija za period 2020-2030. godina. EU poziva Crnu Goru da pruži detaljne informacije o zonama kvaliteta vazduha na sjeveru i jugu, trenutnom nivou PM10 i oksida azota u vazduhu za sve aglomeracije, uključujući i finansijske informacije sa izvorima finansiranja.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
2.4. Izrada Programa mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija obuhvaćenih	Ujedinjenih nacija (UNECE) u saradnji sa MEPPU.	MERS	I kvartal 2021.	nerealizova no	Novi rok: IV kvartal 2025.	Pripremljen Program mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija obuhvaćenih NEC Direktivom	€13.000 (obezbijedena od strane UNECE)

NEC Direktivom	Dostavljanje Programa mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija obuhvaćenih NEC Direktivom EK					Dostavljen Program EK (Nacrt je prošao preliminarnu analizu eksperata EPPA projekta i dobio pozitivne ocjene)	
	Donošenje Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029. (čiji je sastavni dio Program mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija obuhvaćenih NEC Direktivom)	Vlada Crne Gore	II kvartal 2021.	nerealizovano	Neophodno je Strategiju ažurirati u skladu sa podacima iz Nacionalnog energetskog klimatskog plana. Nakon usvajanja NECP potrebno je izraditi projekcije emisija zagađujućih materija i procenat obaveznog smanjena do 2030. i nakon toga. Novi rok: IV kvartal 2025.	Donijeta Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029.	

2.5. Finalizacija nove ažurirane Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029.	Izrada Nacrta Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha		MERS/ME, MPŠV, MER Opštine, NVO	II kvartal 2021.	nerealizovano	Neophodno je Strategiju ažurirati u skladu sa podacima iz Nacionalnog energetskog klimatskog plana. Nakon usvajanja NECP potrebno je izraditi projekcije emisija zagađujućih materija i procenat obaveznog smanjena do 2030. i nakon toga. Novi rok: IV kvartal 2025	Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029. sa integrisanim Programom mjera i uz sproveden proces javnih konsultacija, donijeta od strane Vlade	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Integrisanje Programa mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija u ažuriranu Nacionalnu strategiju upravljanja kvalitetom vazduha							
	Javne konsultacije sa svim zainteresovanim stranama							
	Donošenje Nacionalne strategije od strane Vlade							
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27		EU konstatuje da Crna Gora ne izvještava o svojim emisijama na godišnjoj osnovi prema LRTAP Konvenciji						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja	

2.6. Redovno ažuriranje i redovno samostalno izvještavanje	Izrada inventara emisija za 2019. i informativnog izvještaja o inventaru	AZŽS	I kvartal 2021.	Realizovano	Ažurirani inventar je 15. aprila 2025. dostavljen mreži EIONET od strane Agencije za zaštitu životne sredine.	Inventar za period 1990– 2019. godina dostavljen EIONET mreži i Sekretarijatu CLRTAP konvencije	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Izrada inventara emisija kontinuirano svake godine		Kontinuirano, na godišnjem nivou I kvartal 2023. (kontinuirano svake dvije godine)			Redovno objavljivanje izvještaja	
	Izrada projekcija smanjenja emisija zagađujućih materija obuhvaćenih Direktivom 2016/2284/EU na osnovu ažuriranog inventara emisija zagađujućih materija u vazduh kontinuirano svake dvije godine počevši od 2023.		II kvartal 2024. (kontinuirano	nerealizovano	Strategija upravljanja kvalitetom vazduha mora biti usklađena sa NECP koji još uvijek nije usvojen Novi rok: IV kvartal 2025.	Projekcije emisija zagađujućih materija u vazduh dostavljene EIONET mreži i Sekretarijatu CLRTAP konvencije 2023, pa kontinuirano svake dvije godine	

	Izrada prostorno disagregiranog inventara emisija i inventara emisija po ključnim izvorima kontinuirano svake 4. godine počevši od 2024.		svake 4 godine)			Prostorno disagregiran inventar dostavljen EIONET mreži i Sekretarijatu CLRTAP konvencije 2024, pa kontinuirano svake 4 godine	
IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU konstatuje usvajanje <u>Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha s Akcionim planom</u> za 2017-2020. i podstiče Crnu Goru da unaprijedi rad na nacionalnom nivou za svrhe smanjivanja emisija iz glavnih izvora kao što su sagorijevanje čvrstih goriva za domaćinstva, saobraćaj i proizvodnja energije. EU naglašava potrebu za intenziviranjem priprema za sprovođenje pravne tekovine, uključujući preduzimanje mjera za postepeno smanjenje zagađenja, ispod graničnih vrijednosti za određene zagađujuće materije, utvrđenih pravnom tekovinom. EU prima k znanju Planove kvaliteta vazduha koji su pripremljeni za opštine Pljevlja, Nikšić i Podgoricu. Crna Gora se podstiče da prioritet da sprovođenju ovih planova, i da, po potrebi, ažurira planove kako bi osigurala da je prekoračenje standarda EU što je moguće kraće.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
2.7. Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti kvaliteta vazduha	Usklađivanje propisa, politika i strateških dokumenata vezano za najavljeno pooštavanje standarda emisija zagađujućih materija Usklađivanje propisa, politika i strateških dokumenata sa budućim EU Akcionim planom nultog	MERS u saradnji sa nadležnim organima	Kontinuirano	realizovano	Sprovodi se kontinuirano u okviru projekta „EU4Green	Usklađeni propisi, politike i strateška dokumenta sa: - Najavljenim pooštavanje m standarda emisija zagađujućih materija - Budućim EU Akcionim	Nisu potrebna finansijska sredstva

	zagađenja vode, vazduha i zemljišta					planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta	
--	--	--	--	--	--	--	--

3. UPRAVLJANJE OTPADOM

U okviru završnog mjerila 3, koje se odnosi na podoblast Upravljanje otpadom, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **13 obaveza**, koje obuhvataju **30 mjere**, od kojih su 10 mjere sa rokom dospeljelo za realizaciju, a 20 mjera sa rokom kontinuirano.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju je 20%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 10%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 70%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 15%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Upravljanja otpadom je 32,43%.

Završno mjerilo 3	Crna Gora odlučuje o svom sistemu upravljanja otpadom i posvećuje odgovarajuće finansiranje infrastrukturnim investicijama, u skladu sa relevantnim zakonodavstvom EU, uključujući hijerarhiju otpada. Crna Gora uspostavlja programe prevencije otpada, priprema planove upravljanja otpadom (WMP) i usvaja mjere za odvojeno prikupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo.
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	<u>Crna Gora se poziva da dodatno razjasni strukturu svog sistema upravljanja otpadom i da opredijeli odgovarajuća finansijska sredstva za infrastrukturne investicije u skladu s relevantnim propisima EU, uključujući hijerarhiju otpada.</u> Pored toga, treba preduzeti mjere na jačanju administrativnih kapaciteta i podržati jačanje kapaciteta na lokalnom i regionalnom nivou i inspeksijske službe, kako bi se na djelotvoran način pripremilo za sprovođenje propisa EU u oblasti otpada. EU poziva Crnu Goru da: - <u>Predstavi informacije o mjerama sprečavanja otpada</u> koje treba preduzeti, uključujući utvrđivanje <u>programa za sprečavanje otpada</u>; - Pripremi i <u>predstavi planove za upravljanje otpadom koji sadrže informacije o svim tokovima otpada</u> (uključujući opasni otpad, građevinski i otpad od rušenja i industrijski otpad) i rješenja za upravljanje njima; - <u>Izradi popis nagomilanog „istorijskog” opasnog otpada</u>, unaprijedi karakterizaciju i kategorizaciju opasnog otpada u granama industrije; da osigura i obilježava lokacije gdje se skladišti opasni otpad; <u>da sačini registar zagađivača</u>; - <u>Preduzme aktivnosti na promovisanju spriječavanja industrijskog otpada</u> i osigura ekološki ispravno odlaganje;

	- <u>Za građevinski i otpad</u> od rušenja neophodno je više informacija o izgradnji reciklažnih centara i centara za transfer; - Dostavi informacije <u>o mjerama za odvojeno prikupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo</u>; - <u>Da jasan opis lokacije i tehničke detalje vezane za deponije, koje nijesu usklađene sa zahtjevima Direktive 1999/31/EZ o deponijama</u>.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
3.1. Donošenje novog Zakona o upravljanju otpadom i relevantnih podzakonskih akata	Donošenje relevantnih podzakonskih akata	MEPPU I ostali nadležni organi	2022. 2024.	Djelimično realizovano	IV kvartal 2025.	Broj podzakonskih	Nijesu potrebna finansijska sredstva
3.2. Implementacija novog Zakona o upravljanju otpadom	Kontinuirana implementacija i sprovođenje odredbi Zakona	MERS, JLS, nadležne inspekcije i ostali nadležni organi	Kontinuiran o	Realizovano	Zakon je počeo da se primjenjuje 12.04.2024.g odine i od tad se primjenjuje sve odredbe kao i odreda koja se odnosi na zabranu upotrebe plastičnih kesa za nošenje debljine zida od 15 do 50 mikrona, i sistema priširene	Poboljšano stanje u oblasti upravljanja otpadom (konkretni podaci biće dati u Izvještajima o implementaciji Državnog plana upravljanja otpadom, kao i Izvještajima o implementaciji Lokalnih planova upravljanja otpadom za sve JLS)	Potrebna finansijska sredstva biće procjenjena u sklopu izrade Državnog plana upravljanja otpadom za period 2022-2027.

					odgovornosti proizvođača.		
3.3. Usvajanje Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027.	Izrada Predloga Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027.	MERS	2022.	Realizovano	Pripremljen Nacrt Državnog plana upravljanja otpadom za period 2025- 2029	Izrađen Predlog Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022- 2027.	Projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja otpadom u Crnoj Gori“
	Organizovanje Javne rasprave			Nerealizovan o		Sprovedena Javna rasprava i pripremljen Izveštaj s Javne rasprave	
	Dostavljanje Predloga Državnog plana na mišljenje svim relevantnim institucijama			Nerealizovan o	III kvartal 2025.	Usvojen Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022- 2027. od strane Vlade	
	Konsultacije s EK						

	Usvajanje Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027. od strane Vlade i objavljivanje u Službenom listu			Nerealizovan o	Nije usvojen Državni plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori z	Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027. objavljen u	
3.4. Donošenje Lokalnih planova upravljanja otpadom (zasnovanih na Državnom planu upravljanja otpadom 2022-2027.)	Izrada Lokalnih planova upravljanja otpadom od strane JLS uz uključivanje predstavnika civilnog društva	JLS i MERS	2023-2024.	Nerealizovan o	Zakon o upravljanju otpadom donesen je u aprilu 2024. godine. Shodno ovom zakonu (član 117, stav 2) lokalni planovi upravljanja otpadom donijeće se u	Izrađeni Lokalni planovi upravljanja otpadom za sve JLS	Nijesu potrebna finansijska sredstva (u slučaju potrebe obezbijediće ih JLS)
	Organizovanje Javnih rasprava					Sprovedene Javne rasprave i pripremljeni Izvještaji s Javnih rasprava	
	Dostavljanje Lokalnih planova upravljanja otpadom na saglasnost MEPPU					Doneseni Lokalni planovi upravljanja	

	Donošenje Lokalnih planova od strane skupština JLS				roku od devet mjeseci od dana donošenja plana.	otpadom za sve JLS (broj donijetih Lokalnih planova)	
3.12. Donošenje Planova upravljanja otpadom od strane proizvođača otpada	Izrada Planova upravljanja otpadom od strane proizvođača otpada	Proizvođači otpada AZŽS	Kontinuirano	Nerealizovano	Realizacija zavisi od usvajanja Državnog plana upravljanja otpadom 2025-2029.	Broj Planova upravljanja otpadom proizvođača otpada na koji je AZPŠŽ dala saglasnost	Nisu potrebna finansijska sredstva (tj. iste snose proizvođači otpada)
	Davanje saglasnosti na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada od strane AZPŽS						
3.13. Uspostavljanje Registra opasnog otpada u Crnoj Gori	Obuka za proizvođače otpada	AZŽS	I kvartal 2021.	Djelimično realizovano	Registar 3R uspostavljen je u oktobru 2024. i isti se koristi za planove upravljanja otpadom, saglasnosti, registar izvoznika neopasnog otpada i dr. Međutim nisu sprovedene obuke za proizvođače opasnog otpada. Sistem će se nadograditi	Sprovedena obuka za proizvođače otpada (obuka za proizvođače otpada nije predviđena projektom „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje” koji se realizuje u saradnji sa Svjetskom bankom, ali će se razmotriti mogućnost realizacije ove aktivnosti)	€265.000 (kroz projekat „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje” koji se realizuje u saradnji sa Svjetskom bankom)

					sredstvima Eko fonda i koristiće se za infoirmacioni sistem upravljanja otpadom shodno Zakonu o upravljanju otpadom.	Broj proizvođača koji su učestvovali na obuci	
3.14. Sanacija lokacija za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada i lokacija nelegalnih odlagališta (postoji precizna evidencija istih za sve JLS)	Redovno ažuriranje spiska lokacija za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada i lokacija nelegalnih odlagališta za JLS Donošenje Odluka o zatvaranju lokacija za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada Lokacije nelegalnih odlagališta koje imaju do 100 m³ uklanjaće se u okviru redovnih aktivnosti komunalnih preduzeća, u rasponu 100-1000 m³ otpada uradiće se Planovi sanacije, odnosno Projekti sanacije za lokacije preko 1000 m³ otpada	JLS MERS	Kontinuirano Rokovi i dinamika za sanaciju lokacija za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada i lokacija nelegalnih odlagališta za JLS biće utvrđeni novim Državnim planom upravljanja otpadom i Lokalnim planovima, tj. biće u skladu sa daljim trajnim	Realizovano	Obaveza se realizuje u kontinuitetu. U prošloj godini Eko-fond sanirano je 40 neuređenih odlagališta u 2024. Godini.	Broj saniranih pomenutih lokacija, kao i procenat saniranih pomenutih lokacija od ukupnog broja lokacija	Precizna finansijska sredstva biće definisana u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2022-2027. (izvori finansiranja: kapitalni budžet, JLS, bilateralna saradnja sa državama članicama EU, IPA, međunarodne finansijske institucije, Eko fond)

			rješenjem upravljanja otpadom i dinamikom izgradnje infrastrukturni h objekata				
3.15. Izdvajanje finansijskih sredstava za pripremu projektne dokumentacije i izgradnju infrastrukture na godišnjem nivou	Prioritizacija i predlaganje projekata za Kapitalni budžet i Eko fond, na osnovu Državnog plana upravljanja otpadom Identifikacija raspoloživih eksternih izvora finansiranja (EBRD, WBIF, SB, bilateralna saradnja sa državama članicama EU, IPA, itd) u saradnji sa DEU i međunarodnim finansijskim institucijama	MERS i JLS	Kontinuirano	Realizovano	MERS je dobio grant od Svetske banke (WB) za izradu studije izvodljivosti za Regionalni centar za upravljanje otpadom u Nikšiću.	Ukupna sredstva izdvojena za pripremu dokumentacije i izgradnju infrastrukture u skladu sa Državnim planom 2022-2027. na godišnjem nivou	Kapitalni budžet/Eko fond EBRD, IPA, WBIF, bilateralna saradnja sa državama članicama EU, SB, itd. Precizna finansijska sredstva biće definisana u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2022-2027. U ovom momentu je za izradu i reviziju projektne dokumentacije,

							izvođenje radova i nadzor nad izgradnjom infrastrukture obezbijeden iznos od €8.173.577 ²
3.16. Jačanje kapaciteta MEPPU, AZPŽS, JLS i MONSTAT-a	Organizovanje obuka za primjenu propisa i sprovođenje planova, kao i za vođenje statistike u oblasti upravljanja otpadom	MERS	Kontinuirano, od 2022.	Realizovano	Kontinuirano se sprovode obuke kako na državno tako i na lokalnom nivou	Broj organizovanih obuka na godišnjem nivou Broj službenika na državnom i lokalnom nivou, predstavnika komunalnih preduzeća koji su prošli obuku (po institucijama)	IPA 2016 projekat „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja otpadom u Crnoj Gori“ EPPA projekat

² U pitanju su projekti izgradnje transfer stanica u opštinama Mojkovac, Andrijevića i Pljevlja, izgradnje reciklažnog dvorišta s a sortirnicom u opštinama Berane i Pljevlja, sanacije neuređenog odlagališta Čače u opštini Bar, izgradnje reciklažnog dvorišta u opštini Kolašin, kao i izrade Predstudije izvodljivosti za izgradnju regionalnog centra upravljanja otpadom u opštini Bijelo Polje.

3.17. Jačanje kapaciteta inspekcijskih službi na lokalnom i državnom nivou	Detaljno analiziranje rada inspekcijskih službi na lokalnom i državnom nivou	MERS	Kontinuirano, od 2022.	Realizovano za izvještajni period	Tokom protekle godine izvršene su 633 inspekcije, uključujući inspekcije postrojenja za upravljanje otpadom i pošiljki otpada. Za kršenje relevantnih domaćih propisa izrečeno je 18 kazni.	Broj donijetih rješenja od strane inspekcijske službe na godišnjem nivou na osnovu Zakona o upravljanju otpadom	IPA 2016 projekat „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja otpadom u Crnoj Gori“ EPPA projekat
	Izrada prijedloga za unaprijeđivanje sistema inspekcijskog nadzora za sprovođenje Zakona o upravljanju otpadom				U izvještajnom period organizovano je osam radionica za inspektore.	Pripremljen prijedlog unaprijeđenja sistema inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja otpadom	
	Organizovanje obuka za sprovođenje propisa					Broj organizovanih obuka na godišnjem nivou Broj inspektora koji su prošli obuku	

II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	Do 31. decembra 2030. u pogledu člana 11 stav 2 Okvirne Direktive 2008/98/EZ o otpadu, Crna Gora namjerava da sprovede Direktivu kako slijedi: a) Pripreme za ponovnu upotrebu i recikliranje otpadnih materijala kao što su: papir, metal, plastika i staklo treba da se povećaju na najmanje 50% cjelokupne mase; b) Pripreme za ponovnu upotrebu, reciklažu i druge načine ponovnog korišćenja materijala i neopasnog građevinskog otpada treba da se povećaju na najmanje 70% mase otpada.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
3.22. Implementacija Specifičnih planova implementacije za Direktivu o otpadu 2008/98/EZ, Direktivu od deponijama 1999/31/EZ, Direktivu 94/62/EZ o ambalaži i ambalažom otpadu, Direktivu 2012/19/EU o otpadu od električne i elektronske opreme, Direktivu 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i	Realizacija aktivnosti definisanih u DSIP-ovima	MERS, JLS i ostale nadležne institucije	Kontinuirano	Djelimično realizovano	U toku je izrada Izvještaja o realizaciji Državnog plana upravljanja za 2023. godinu	% sakupljenog otpada u odnosu na generisani otpad na teritoriji Crne Gore Učešće odvojeno sakupljenih frakcija otpada Učešće sakupljenog otpada koji je upućen na reciklažu Broj reciklažnih dvorišta po regionima Broj transfer stanica po regionu Broj reciklažnih centara po regionima	Kapitalni budžet/Eko fond Bilateralna pomoć Međunarodne finansijske institucije Precizna finansijska sredstva biće definisana u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2022-2027.

akumulatorima (DSIP-ovi)							
-----------------------------	--	--	--	--	--	--	--

VII) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za šest prelaznih razdoblja, između ostalog: - Do 31.12.2025. u pogledu člana 3 Direktive 96/59/EZ o odlaganju polihlorovanih bifenila (PHB) i polihlorovanih terfenila (PHT). Popis PHB biće završen tokom 2018, dok će se dekontaminacija opreme raditi od 2019.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje / Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
3.36. Informisanje javnosti, podizanje svijesti i edukacija	Utvrđivanje plana za podizanje javne svijesti	Operateri/ Vlasnici PCB otpada/ AZŽS/ MERS, IJZ, MZ	Kontinuirano do 2025.	realizovano	Kontinuirano se sprovodi plana za podizanje javne svijesti	Broj promotivnih aktivnosti u vezi sa PCB-ijem	€ 2,956,812.14 GEF projekat „Održivo ekološko upravljanje PCB-ijem u Crnoj Gori” koji se realizuje u saradnji MEPPU i UNDP) Projekat predviđa i ulaganje privrede (CEDIS-a u iznosu od €10,257,793.62 i UNIPROM KAP-a u iznosu od €6,248,126.94)
	Nadogradnja postojećih alatki (smjernice, priručnici, uputstva) najnovijim podacima i informacijama						
	Kontinuirano sprovođenje plana za podizanje javne svijesti						
	Obuka stručnjaka za održivo upravljanje opremom i otpadom koji sadrži PCB						
	Integrisati pitanje PCB u kurikulum odgovarajućih fakulteta					Broj fakulteta koji imaju predmet koji se bavi temom upravljanja opremom koja sadrži PCB	Nakon završetka projekta određene količine opreme, koja je u upotrebi, mijenjaće operater, odnosno vlasnik iz sopstvenih sredstava.
3.37. Istraživanje, razvoj i monitoring	Uvođenje monitoringa PCB u nacionalni sistem za praćenje životne sredine			Djelimično realizovano	Monitoring PCB u vodi, vazduhu i zemljištu sastavni je dio Programa monitoringa koji realizuje AZPŽS.	Monitoring PCB-ija uveden u nacionalni sistem za praćenje životne sredine	Takode, za preostale količine PCB otpada, sredstva će se obezbjeđivati iz donacija, međunarodnih finansijskih organizacija
	Uvođenje pitanja PCB u sistem praćenja javnog zdravlja						

					Mjera, uvođenje pitanja PCB u sistem praćenja javnog zdravlja, nije bila planirana projektom, kroz projekat su analizirani uzorci radnika koji su radili sa PCB-om		
--	--	--	--	--	--	--	--

4. KVALITET VODA

U okviru završnog mjerila 4, koje se odnosi na podoblast Kvalitet voda, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **10 obaveza**, koje obuhvataju **14 mjera**, od kojih su 8 mjera **sa rokom dospjelo za realizaciju**, a 6 mjera **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 12,5%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 62,5%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 100%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Kvaliteta voda je 87,87%.

Završno mjerilo 4	Crna Gora ostvaruje značajan napredak u usklađivanju pravne tekovine EU u sektoru voda, <u>uključujući zakonodavstvo o vodi za piće, i Direktivi 2008/56/EZ kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike o morskoj sredini. Crna Gora imenuje nadležne organe za pitku vodu i izrađuje planove upravljanja riječnim slivovima za svaki vodni sliv koji se nalazi u cijelosti na njenoj teritoriji, uključujući djelove međunarodnih vodnih područja koja se nalaze na njenoj teritoriji.</u>						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU ima u vidu trenutni nivo usklađenosti zakonodavstva i poziva Crnu Goru da intenzivira svoj rad u ovom pogledu, naročito u pogledu usvajanja odredbi koje nijesu obuhvaćene važećim Zakonom o vodama.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
Nastaviti sa realizacijom aktivnosti na unaprijeđenju kontrole kvaliteta vode za ljudsku upotrebu	Donošenje Pravilnika o sanitarno-	MZ IJZCG	I kvartal 2021.	Nerealizovano	Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodi za ljudsku upotrebu u cilju	Odličan kvalitet vode za piće na svim vodoizvorištima	Nisu potrebna finansijska sredstva

	tehničkim, higijenskim i drugim uslovima koje moraju da ispunjavaju sistemi za javno vodosnabdijeva nje kojim bi se mogli definisati djelovi iz Direktive EU 2015/1787 o izmijeni priloga II i III Direktive 98/83/EZ i tiču se dijela koji se odnosi na procjenu rizika i planova za sigurnost vode koji se potenciraju izmjenom predmetne Direktive (npr. definisati ko odobrava Planove za sigurnost vode i sl.)				usaglašavanja sa Direktivom EU 2020/2184. Donošenje podzakonskih akata koji proizilaze iz Zakona o vodi za ljudsku upotrebu usaglašenog sa Direktivom EU 2020/2184 <u>Donošenje II Kvartal 2026. a primjena III kvartal 2026.</u> Kako je došlo do izmjena i dopuna Direktive o vodi za piće , neophodno je uraditi izmjene i dopune postojećeg Zakona o vodi za ljudsku upotrebu. <u>Donošenje III Kvartal 2026.</u> Nakon izrade Izmjena i dopuna		
--	--	--	--	--	---	--	--

					Zakona o vodi za ljudsku upotrebu donijeće se novi podzakonski akti u skladu sa tim Zakonom		
4.2. Jačanje administrativnih kapaciteta institucija zaduženih za implementaciju propisa u oblasti kvalitet voda	Organizovanje obuka za primjenu propisa i sprovođenje Planova u oblasti kvalitet voda	MPŠV	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period		Broj organizovanih obuka na godišnjem nivou Broj službenika/ca na državnom i lokalnom nivou, predstavnika/ca komunalnih preduzeća koji su prošli obuku (po institucijama)	Budžet nadležnih institucija Tekući projekti EPPA IPA 2016 projekat "Jačanje kapaciteta, transpozicija acquis-a i planiranje u životnoj sredini"

4.3. Jačanje inspekcijskog nadzora nad vodotokovima	Zapošljavanje novih inspektora za vode	MPŠV	Kontinuirano	Realizovano	Prema postojećem Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta u Upravi za vode (UZV) popunjena su sva mesta za Inspektore za vode (9)	Broj novozaposlenih inspektora za vode Broj izvršenih pregleda /izlazaka na teren Broj izrečenih prijava	Budžet UZV
4.4 Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti Kvalitet vode	Usklađivanje sa EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta	MERS, MPŠV u saradnji sa nadležnim organima	Kontinuirano	Realizovano u izvještajni period	Usklađivanje propisa, politika i strateških dokumenta sa EU regulativana realizuje se u kontinuitetu.	Usklađeni propisi, politike i strateška dokumenta sa budućim EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta	Nisu potrebna finansijska sredstva
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da se pripremi za usklađivanje sa i sprovođenje Direktive 2008/56/EZ o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u oblasti politike morske životne sredine i da prezentuje relevantne planove. EU ohrabruje Crnu Goru da nastavi svoj rad u okviru Barselonske konvencije – kao i drugim relevantnim pravnim okvirima, naročito Strategije EU za Dunavski region i Strategije EU za Jadranski i Jonski region – kako bi doprinijela sprovođenju ekosistemskog pristupa i postizanju dobrog ekološkog statusa svoje morske životne sredine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>

<i>bi se realizovala obaveza</i>							
4.13 Donijeti Strategiju zaštite morske sredine	Pripremiti Nacrt Strategije zaštite morske sredine koja se sastoji iz prethodno pripremljenih dokumenata: Početna procjena stanja morske sredine, Utvrđivanje dobrog ekološkog statusa morske sredine, Ciljevi i indikatori dobrog stanja morske sredine, Program monitoringa morske sredine i Program mjera, u skladu sa zahtjevima Direktive	MERS i ostali nadležni organi	2025.	Djelimično realizovano	Napravljena su četiri dokumenta koja će biti sastavni dio Strategije zaštite morske sredine. Novi rok: IV kvartal 2025.	Pripremljen Nacrt Strategije zaštite morske sredine	Sredstva će biti obezbijeđena kroz budžet MEPPU
	Sprovesti Javnu raspravu o Nacrtu Strategije zaštite morske sredine					Sprovedena Javna rasprava i pripremljen Izvješaj sa Javne rasprave	
	Dostaviti Predlog Strategije zaštite morske sredine relevantnim institucijama na davanje mišljenja					Integrirani komentari EK u Predlog Strategije	
	Uputiti Predlog Strategije zaštite morske sredine EK na davanje mišljenje					Strategija zaštite morske sredine usvojena od strane Vlade	
	Uputiti Predlog Strategije zaštite morske sredine Vladi Crne Gore na usvajanje						

4.14 Pojačati koordinaciju nadležnih organa	U kontinuitetu održavati dijalog vezano za pitanja od značaja za implemenataciju Direktive 2008/56/EZ o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u oblasti politike morske životne sredine	MERS i ostali nadležni organi	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Održano je ukupno šest sastanaka na godišnjem nivou vezano za oblasti politike morske životne sredine	Broj održanih sastanaka na godišnjem nivou na temu implementaci je Direktive 2008/56/EZ	Nisu potrebna finansijska sredstva
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU dalje prima k znanju činjenicu da treba da se izrade planovi, do kraja 2021. godine, konkretno planovi upravljanja za dva riječna sliva. Crna Gora treba da pripremi punu implementaciju pravne tekovine vezane za upravljanje riječnim slivovima. Stoga, EU poziva Crnu Goru da osigura da je plan upravljanja riječnim slivom izrađen <u>za svaku oblast riječnog sliva</u> koja se u cjelosti nalazi na njenoj teritoriji, i da osigura koordinaciju međunarodnih planova za upravljanje riječnim slivovima. Tamo gdje takav plan ne postoji, Crna Gora treba da izradi planove upravljanja riječnim slivovima kojima su obuhvaćeni bar djelovi međunarodnog riječnog sliva koji se nalaze na njenoj teritoriji (član 13 Direktive 2000/60/EZ). Crna Gora treba da osigura da će se sprovesti <u>analiza karakteristika, uticaja na površinske i podzemne vode i ekonomska analiza upotrebe vode za svaki riječni sliv</u> ili bar dio međunarodnog riječnog sliva koji se nalazi na njenoj teritoriji (član 5 Direktive 2000/60/EZ). Crna Gora treba da osigura <u>uspostavljanje programa za praćenje statusa voda kako bi se uspostavio sveobuhvatan i koherentan pregled statusa voda u sklopu svakog riječnog sliva</u> (član 8 Direktive 2000/60/EZ).						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
4.15 Uspostavljanje programa za praćenje statusa voda kako bi se uspostavio sveobuhvatan i koherentan pregled statusa voda u sklopu svakog riječnog sliva, shodno članu 8	Donošenje Godišnjih programa monitoringa voda u skladu sa Zakonom o vodama	MPŠV	Kontinuirano na godišnjem nivou, u IV kvartalu tekuće za narednu godinu	Realizovano	Donijet Program monitoringa površinskih i podzemnih voda za 2025. „Sl.ist CG“, br 8/25	Godišnji programi monitoringa voda donijeti na godišnjem nivou od strane Vlade	Budžet MPŠV na godišnjem nivou

Direktive 2000/60/EZ							
V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 31. decembra 2024. godine u pogledu poglavlja IV i Aneksa Direktive 2007/60/ EZ (Direktiva o poplavama), kada je u pitanju <u>izrada planova za upravljanje rizikom od poplava</u> . EU poziva Crnu Goru da dostavi detaljan plan sprovođenja, uključujući vremenski raspored i ključne etape za sprovođenje Direktive o poplavama, kao i <u>plan ulaganja i detaljan plan sprovođenja za jačanje kapaciteta organa nadležnih za vode</u> . EU posebno poziva Crnu Goru da dostavi <u>informacije o metodologijama koje se koriste i nadležnim organima kada su u pitanju članovi 4, 5, 6, 7, 9 i 10 direktive</u> .						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi roki obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
4.28. Priprema i objavljivanje Planova upravljanja rizikom od poplava (čl. 7 Direktive)	Sprovođenje aktivnosti u skladu sa definisanim dinamikom na projektu i važećim propisima, između ostalog, Pravilnikom o bližem sadržaju preliminarne procjene rizika od poplava i Plana upravljanja rizicima od poplava i objavljivanje na internet stranicama MPŠV i UZV	MPŠV UzV	2024.	Nerealizovano	Novi rok: IV kvartal 2025.	Planovi upravljanja rizikom od poplava objavljeni na sajtu MPŠV i UzV	Finansijska sredstva biće obezbijedena kroz projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama“ u iznosu od 154.750 € (okvirno)
VI) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	Što se tiče Direktive o vodi za kupanje, Crna Gora je pozvana da dostavi informacije o sljedećem: – Daljem usklađivanju s članovima u kojima se opisuju, utvrđuju i procjenjuju <u>uzroci zagađenja</u> ; – Praćenju i procjeni vode za kupanje, na osnovu kojih treba pripremiti <u>klasifikaciju mjesta za kupanje</u>						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi roki obrazlože nje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
4.31. Procjena i klasifikacija voda za kupanje na	Sprovođenje aktivnosti u skladu sa Programom	MPŠV JPMD JLS	IV kvartal 2022.	Realizovano	Objavljen Program monitorin	Urađena procjena i	Finansijska sredstva biće obezbijedena kroz projekat IPA

osnovu monitoringa voda za kupanje	monitoringa voda za kupanje					ga voda za kupanje („Službeni list Crne Gore", br. 21/24 Na osnovu posljednje četiri sezone kupanja vrši se procjena i klasifikacija voda za kupanje 2028.god	klasifikacija voda	2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama“ u iznosu od 16 500 € (okvirno)
VII) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27		EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 31. decembra u pogledu članova 3, 4, 5, 6 i 7 Direktive 91/271/EEZ o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, koji se odnose na <u>rokove za izgradnju sistema za prikupljanje i prečišćavanje otpadnih voda</u> . EU primjećuje da bi u tom razdoblju trebala da bude završena izgradnja sistema za prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda koji zadovoljavaju zahtjeve pravne tekovine. Kako bi zahtjev Crne Gore ocijenio u potpunosti, EU poziva Crnu Goru da <u>dostavi informacije o utvrđivanju osjetljivih područja i sadašnje stanje u pogledu sistema za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda</u> . Crna Gora, takođe, treba da dostavi <u>plan sprovođenja, uključujući podatke o troškovima i izvorima finansiranja, jačanju administrativnih kapaciteta, vremenski raspored i ključne etape</u> . Plan će morati da odražava <u>prioritete</u> utvrđene tom direktivom i da obuhvata odvojene specifikacije za različite kategorije.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza		Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
4.33.		Izrada i donošenje (od strane Vlade) Izvještaja o sprovođenju Plana	MERS, Vlada	Kontinuirano na dvogodisnj		Novi rok: II kvartal 2025.	Donesen Izvještaj o sprovođenju Plana upravljanja	Nisu potrebna finansijska sredstva

Uspostavljanje sistema izvještavanja o sprovođenju Plana upravljanja otpadnim vodama do 2035.	upravljanja otpadnim vodama		em nivou (I kvartal):	Nerealizovano		otpadnim vodama od strane Vlade	
			2022.				
			2024.				
			2026				
			2028.				
			2030.				
			2032.				
			2034.				
			2036..				

5. ZAŠTITA PRIRODE

U okviru završnog mjerila 5 koje se odnosi na podoblast Žaštita prirode, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **43 obaveze**, koje obuhvataju **84 mjere**, od kojih su 47 mjera **sa rokom dospeljelo za realizaciju**, a 37 mjere **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju je 4,24%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 72,34%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 37,83%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 43,24%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Zaštita prirode je 38,02%.

Završno mjerilo 5	U oblasti zaštite prirode, Crna Gora podnosi Komisiji spisak predloženih lokacija Natura 2000, koji u dovoljnoj mjeri obuhvata tipove staništa i vrste u skladu sa zahtjevima Direktiva o pticama i staništima. Crna Gora demonstrira kapacitet da upravlja mrežom Natura 2000, između ostalog i kroz davanje ulcinjskoj Solani odgovarajućeg statusa zaštite i djelotvorno sprovođenje neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja statusa očuvanosti.						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU poziva Crnu Goru da nastavi svoje djelovanje na pripremi kompletne liste lokacija za mrežu NATURA 2000, kako za kopnena, tako i za morska područja. EU naglašava da Crna Gora treba dodatno da osigura upravljanje lokacijama i praćenje stanja očuvanosti staništa i vrsta, do dana pristupanja. EU poziva Crnu Goru da nastavi istraživanje i sakupljanje naučnih podataka čime će se omogućiti označavanje tih lokacija. EU dalje poziva Crnu Goru da Komisiji podnese spisak predloženih lokacija.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi roki obrazloženje/Preporuka	Indikatori izvještavanja	Finansije i izvori finansiranja

5.1 Prikupljanje podataka na terenu za pripremu prijedloga pSCI i SPA (mapiranje staništa i prikupljanje podataka o vrstama sa lica mjesta)	Organizacija i kontinuirana realizacija terenskog rada timova stručnjaka za kopnena i morska staništa i vrste, uključujući ptice, kroz realizaciju IPA projekta Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i nastavak terenskog istraživanje u svrhu uspostavljanja Natura 2000 mreže, kao i kroz aktivnosti terenskog istraživanja koje se financiraju iz državnog budžeta. Kroz GEF projekat „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore“ nastaviće se prikupljanje podataka po metodologiji Natura 2000 u kopnenom obalnom (do 400m nadmorske visine) i morskom regionu (za 3 buduća morska zaštićena područja-	AZŽS JPNP PM IBM UCG-PMF	Kontinuirano do dvije godine prije ulaska Crne Gore u EU	Djelimično realizovano	76% mapiranog kopna 10%mapiranog mora 7-8% mapirane teritorije za ptičije vrste od ukupne teritorije Crne Gore Potrebno je obezbijediti sredstva za mapiranje mora	% mapirane kopnene teritorije za stanišne tipove i vrste od ukupne teritorije Crne Gore % mapirane teritorije za morska staništa i vrste od ukupne teritorije Crne Gore % mapirane teritorije za ptičije vrste od ukupne teritorije Crne Gore	IPA III-Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i nastavak terenskog istraživanje u svrhu uspostavljanja Natura 2000 mreže u projektovanom iznosu od oko €1.500.000. Državni budžet na godišnjem nivou u visini €200.000-€300.000. EPPA projekat GEF7 LIFE
--	--	---	---	-------------------------------	--	--	--

	Platamuni, Katič i ostrvo Stari Ulcinj).						
--	--	--	--	--	--	--	--

5.2 Priprema i sprovođenje analize nedostataka (gap analiza u GIS-u i na bazi preporuka stručnog tima koji učestvuje u terenskom radu) postojećih podataka i podataka koji su potrebni za ocjenu stanja očuvanosti i reprezentativnosti vrsta i staništa	Objedinjavanje svih dostupnih podataka u GIS-u i sprovođenje konsultacija sa stručnim timovima koji realizuju terenski rad o nedostacima i nesigurnostima koje treba daljim terenskim radom dopuniti i provjeriti	AZŽS JPNP PM IBM UCG-PMF	2024.	realizovano	GAP analiza se radi konstantno. Ne postoji poseban dokument nego kroz izvještaje GEF 7 projekta i IPA III projekta. Agencija takođe radi GAP analizu. Kroz redovan rad sa podacima, Agencija za zaštitu životne sredine, kroz IPA III projekta "Podrška uspostavljanju Natura 2000 mreže u Crnoj Gori" I GEF 7 projektu se pripremala gap analiza, nakon koje su planirani terenski radovi.	Izrađena Gap analiza	GEF7 Državni budžet LIFE
--	--	---	--------------	--------------------	---	-----------------------------	---

5.3 Uspostavljanje i održavanje funkcionalne baze podataka za potrebe izvještavanja po Direktivi o pticama i Direktivi o staništima	Izrada softvera za pohranjivanje i analizu potrebnih podataka	AZŽS	Kontinuirano	Realizuje se u kontinuitetu	Kontinuirano se obezbjeđuje održavanje baze podataka	Uspostavljena baza podataka za potrebe izvještavanja po Direktivi o pticama i Direktivi o staništima	Državni budžet LIFE (Procjena potrebnih sredstava: €800.000-€1.000.000)
	Održavanje i ažuriranje softverskog rešenja					Obezbijeđeno održavanje baze podataka	

II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU naglašava značaj efikasnog upravljanja područjima Natura 2000 i obezbjeđivanja adekvatnog sistema zaštite za sve strogo zaštićene vrste, uključujući ptice. EU poziva Crnu Goru da demonstrira svoje kapacitete za upravljanje mrežom Natura 2000 obezbjeđivanjem djelotvornog upravljanja postojećim nacionalnim zaštićenim područjima, davanjem odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj solani i efikasnim sprovođenjem neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja njenog statusa očuvanosti i označavanjem zaštićenih morskih područja i obezbjeđivanjem njihovog efikasnog upravljanja.						
	Pored toga, EU poziva Crnu Goru da nastavi izgradnju sveobuhvatnog sistema stroge zaštite vrsta i da pokaže svoju djelotvornost u aktivnostima izdavanja dozvola u morskoj životnoj sredini, kao što su seizmička ispitivanja za istraživanja nafte i gasa, kao i na kopnu obezbjeđivanjem održivih lovnih praksi.						
	EU naglašava značaj dalje izgradnje administrativnih kapaciteta u oblasti zaštite prirode, posebno na regionalnom i lokalnom nivou, uključujući javne institucije za upravljanje nacionalnim i parkovima prirode i drugim zaštićenim područjima, kao i u pogledu inspeksijskih službi (inspekcija za zaštitu prirode i veterinarska inspekcija). EU takođe naglašava potrebu za daljim razvojem koordinacionih mehanizama i kontinuiranim poboljšanjem saradnje između brojnih administrativnih organa uključenih u implementaciju i primjenu <i>acquis</i> -ja u ovoj oblasti. U tom smislu, EU poziva Crnu Goru da predloži Akcioni plan za rješavanje ovog pitanja.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi roki obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
5.4	Organizovanje i realizacija obuka za:	Upravljači zaštićenih	Kontinuirano	djelimično realizovano	Organizovane su obuke	Broj realizovanih	IPA 2016 projekat

Unaprijeđenje stručnih kapaciteta nadležnih upravljača zaštićenih područja	–adekvatno definisanje i primjenu mjera zaštite ciljnih staništa i vrsta u cilju očuvanja njihovog povoljnog statusa očuvanosti; –izrade planova upravljanja po metodologiji i dobroj praksi za definisanje mjera zaštite staništa i vrsta u cilju očuvanja njihovog povoljnog statusa očuvanosti (teoretske obuke i izrada pilot plana upravljanja); –upravljanje lokacijama u smislu fizičke zaštite na dobrim primjerima prakse; –sprovođenje monitoringa i metodologije izvještavanja; –obavljanje poslova čuvanja (fizičke zaštite) zaštićenih prirodnih dobara u zoni morskog dobra u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (zaposleni u Službi zaštite)	područja (JPNP, JPMD i ostali) Lokalne samouprave MERS			vezane za efikasniji rad službe fizičke zaštite	obuka po definisanim temama Broj obučениh polaznika/ca	“Jačanje kapaciteta, transpozicija acquis-a i planiranje u životnoj sredini” Eko-fond Državni budžet LIFE
---	--	---	--	--	--	--	---

5.5 Jačanje administrativnih kapaciteta službi zaštite i stručnih službi upravljača JPMD, JPNP, lokalnih uprava i ostalih upravljača zaštićenih područja	Zapošljavanje novih službenika u okviru Službe za kontrolu JPMD za poslove zaštite zaštićenih prirodnih dobara u zoni morskog dobra, a u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (1 zaposleni za zaštićena područja na teritoriji Ulcinja, 1 zaposleni za zaštićena područja na teritorijama Bara i Budve, i 1 zaposleni za zaštićena dobra na području Boke Kotorske)	Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD i ostali) JLS MERS	Kontinuirano	Realizovano	U stručnoj službi JPNPCG zaposlen je 1 stručni saradnik za herpetofaunu na određeno vrijeme (decembar 2024)	Broj novozaposlenih službenika	Budžet upravljača Budžet JLS IPA 2016 projekat “Jačanje kapaciteta, transpozicija acquis-a i planiranje u životnoj sredini”
	Dodatno zapošljavanje stručnjaka u JPNP iz oblasti: botanike, šumarstva, ornitologije, herpetologije, mamologije, ihtiologije, dok se ostale upravljače treba uraditi Analizu potreba u cilju efikasnog upravljanja budućim Natura 2000 područjima					Broj novozaposlenih službenika	
	Unaprijediti profesionalnu strukturu Službe zaštite JPNP uvođenjem kvalifikovanih rendžera i njihovim obučavanjem za					Broj obuka za rendžere Broj kvalifikovanih rensžera u službi zaštite	

	upravljanje Natura 2000 područjima					nacionalnih parkova	
	Zapošljavanje službenika u JLS tako da se bar jedna osoba po JLS bavi samo pitanjima zaštite prirode					Broj novozaposlenih službenika koji se bave pitanjima zaštite	
5.6 Tehničko opremanje upravljača za adekvatno vršenje poslova fizičke zaštite i stručnih poslova monitoringa, u skladu sa specifičnim potrebama	Nabavka opreme (uniforme i lična oprema zaštitara, terenska vozila, kamere, dronovi, čamci, durbini, dvogledi, itd.)	Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD i ostali) JLS MERS	Kontinuirano	Realizovano	Izvršena je nabavka ljetnje i zimske uniforme, obuće za zaposlene u službi fizičke zaštite u svih 5 nacionalnih parkova, izvršena je nabavka drona (GEF 7 projekat), kamera zamki, lupe fotoaparata i dvogleda za stručnu službu U toku je nabavka	Upravljači zaštićenih područja tehnički opremljeni za vršenje stručnih poslova i poslova fizičke zaštite (spisak opreme koja je nabavljena i koristi se u svrhu fizičke zaštite)	Državni budžet LIFE Donacije (Procjena potrebnih sredstava: oko 400.000 eura)

					plovila i VBM za potrebe Službe fizičke zaštite u NP Skadarsko jezero AUZP Nabavljeno 5 kamera zamki, 1 durbin		
5.7 Unaprijediti upravljanje zaštićenim područjima na nacionalnom nivou	Unaprijeđenje registra zaštićenih područja u skladu sa procedurama definisanim Zakonom o zaštiti prirode („Sl. list CG“ br. 54/16)	MERS AZŽS UIP JLS Upravljači (JPMD, JPNP i ostali upravljači)	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Baza je ažurirana, ali nije unaprijeđena. Trenutno nema tehničke mogućnost da prikaže tačan broj zaštićenih područja i mogućnost da na mapi prikaže spomenik prirode – pojedinačno stablo (tačku).	Unaprijeđena i funkcionalna baza podataka koja sadrži ažurirane podatke o broju zaštićenih područja sa definisanim granicama, upravljačima, itd.	GEF projekat „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore“ Državni budžet GEF

	Transformacija JPNP		2021.	nerealizovano	Nisu obezbijedena finansijska sredstva za realizaciju ove aktivnosti.	Transformisano JPNP	Donatori
	Infrastrukturno opremanje zaštićenih područja gdje je to potrebno (informativne table, ograde, centri za posjetioce, klupe, kante za otpatke, i sl)		Kontinuirano	Realizovano	JNPCCG Postavljene su informativne table, klupe i kante za otpatke. U toku je adaptacija Centra za posjetioce u NP Lovćen kroz projekat PA.CON II Urađena je projektna adaptacija za Centar za posjetioce u NP Prokletije (Glavni projekat).	Spisak nove opreme u zaštićenim područjima	

					AUZP Uredjena su 3 vidikovca na kojima je postavljena po 1 klupa sa drvenom ogradom i 1 panor. tab; Markirane su 2 staze; 25 znakova tur.saob. signalizacije; Postavljena je zaštitna ograda na prilazu Bukumirskog jezera kao i parking i 2 info table i 1 tabla sa pravilima ponašanja; obnovljena folija na velikoj informativnoj tabli u blizini Bukumirskog jezera;	
--	--	--	--	--	---	--

				postavljene 3 klupe; Uredjene su 2 lokacije za roštilj i 1 lokacija za loženje vatre na mjestu gdje je planirano postavljanje kampa; Uređen toalet; Sprovedena nabavka 2 info pulta; U Mediteransko m vrtu Spomenika prirode „Park Šuma Gorica“ je ozidano guvno; Određena su 2 parkinga za bicikla koja su dobijena kao donacija NLB banke a.d. Podgoric	
--	--	--	--	---	--

5.8 Donošenje Nacionalne liste zaštićenih divljih vrsta koja je usaglašena sa Prilozima Direktive o staništima i Direktive o pticama (posebno u odnosu na strogo zaštićene vrste) i potvrđenim međunarodnim ugovorima	Izrada Nacionalne liste zaštićenih divljih vrsta koja je usaglašena sa Prilozima Direktive o staništima i Direktive o pticama (posebno u odnosu na strogo zaštićene vrste) i potvrđenim međunarodnim ugovorima od strane tima stručnjaka za različite taksonomske grupe vrsta na bazi terenskog rada i stručne literature	MERS AZŽS JPNP PM IBM UCG-PMF	2024.	Djelimično realizovano	25.11.2024. godine je održan okrugli na kojem je predstavljen Nacrt Liste zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva. Na okruglom stolu su prisustvovali predstavnici svih relevantnih institucija. Nakon dobijanja mišljenja Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede „Lista će biti poslata na zvanično objavljivanje. Novi rok: II kvartal 2025.	Usvojena Nacionalna Lista zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva koja je usaglašena sa Prilozima Direktive o staništima i Direktive o pticama i potvrđenim međunarodnim ugovorima	Državni budžet (Procjena sredstava: €20.000)

5.9 Održavanje populacije ptica na odgovarajućim nivoima, unutar i van SPA	Na bazi konsultacija i preporuka stručnog tima za ptičije vrste izraditi opšte mjere za održavanje populacije ptica na odgovarajućim nivoima, unutar i van SPA	AZŽS	Kontinuirano	Realizuje se u kontinuitetu	Agencija za zaštitu životne sredine u kontinuitetu realizuje aktivnosti. Nakon sprovođenja potrebnih istraživanja ista će biti finalizovana.	Definisane mjere za održavanje populacije ptica na odgovarajućim nivoima, unutar i van SPA	IPA III- Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i nastavak terenskog istraživanja u svrhu uspostavljanja Natura 2000 mreže u projektovano m iznosu od oko €1.500.000. Državni budžet (procijenjena sredstva 20. 000€)
5.10 Unaprijeđenje sistema striktnije kontrole zaštite vrsta	Intenziviranje inspekcijskih kontrola (od strane nadležnih inspekcija-ekološka inspekcija, inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, veterinarska inspekcija, fitosanitarna i ribarska inspekcija), carinskih kontrola,	UIP (ekološka inspekcija, inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, veterinarska inspekcija,	Kontinuirano	Realizovano	U toku 2024. godine je od strane JPNPCG nadležnim institucijama je podnijeto:	Broj inspekcijskih kontrola, broj rješenja, broj prijava	Sredstva su djelimično obezbijedena kroz redovne budžete institucija, ali ih treba uvećati za 30% u cilju omogućavanj

	kontrola policije, kao i kontrola od strane lovočuvara i službi zaštite zaštićenih područja	ribarska inspekcija), MPŠV UC UBHVF lovočuvari i Službe zaštite zaštićenih područja			- 18 prijava za vršenje nelegalnih radnji u NP Lov-en, 64 u NP prokletije, 7 u NP Biogradska gora, 41 u NP durmitor i 65 u NP Skadarsko jezero Agenciju za upravljanje zaštićenim područjima (AUZP) je ekološkoj inspekciji poslao 20 p.prijava a građevinskoj 17 p.prijava		a intenziviranja aktivnosti
5.11 Edukacija kontrolnih službi o prepoznavanju zaštićenih vrsta, postupanju sa njima, zabranjenim metodama hvatanja, lova i uznemiravanja	Izrada edukativnih materijala (vodiča za prepoznavanje vrsta, postupanje sa vrstama, zabranjenje metode hvatanja, lova i uznemiravanja) za carinu, policiju, nadležne inspekcije	AZŽS UBHVF MPŠV	Kontinuirano	Djelimično realizovano	U pripremi nova Lista zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljivianakon čijeg zvaničnog donošenja će se pristupiti	Broj izrađenih edukativnih materijala	Sredstva će biti planirana kroz: Državni budžet (Procjena potrebnih sredstava €15.000)

					organizaciji potrebnih obuka.		
5.12 Donošenje Protokola o postupanju u slučaju pronaska povrijeđenih divljih vrsta	Izrada Protokola o postupanju u slučaju pronaska povrijeđenih divljih vrsta	AZŽS UBHVF MERS IBM	2022.	Nerealizovano	Realizacija ove aktivnosti je u vezi sa donošenjem novog Zakona o zaštiti prirode gdje se definiše postupanje u slučaju pronaska povrijeđenih divljih vrsta. Donošenje Zakona o zaštiti prirode je u toku. Novi rok: III kvartal 2026.	Donijet Protokol o postupanju u slučaju pronaska povrijeđenih divljih vrsta	Sredstva će biti planirana kroz: Državni budžet (Procjena potrebnih sredstava €2.000)
5.13 Donošenje Protokola o postupanju pri oduzimanju divljih vrsta koje se drže u zatočeništvu bez zakonskog odobrenja ili se konfiskuju na graničnim prelazima	Izrada Protokola o postupanju pri oduzimanju divljih vrsta koje se drže u zatočeništvu bez zakonskog odobrenja ili se konfiskuju na graničnim prelazima	MERS UC	do 2022.	Nerealizovano	Realizacija ove aktivnosti je u vezi sa donošenjem novog Zakona o zaštiti prirode gdje se definiše	Donijet Protokol o postupanju pri oduzimanju divljih vrsta koje se drže u zatočeništvu bez zakonskog odobrenja ili se konfiskuju na	Sredstva će biti planirana kroz Državni budžet (Okrvina procjena potrebnih sredstava je €2.000)

prilikom nelegalnog uvoza/izvoza	prilikom nelegalnog uvoza/izvoza				postupanje u slučaju pronalaska povrijeđenih divljih vrsta. Donošenje Zakona o zaštiti prirode je u toku. Novi rok: III kvartal 2026. god	graničnim prelazima prilikom nelegalnog uvoza/izvoza	
5.14 Uspostavljanje infrastrukture za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-Centra za zbrinjavanje (za kopnene i morske vrste)/CITES centra	Izrada projektne dokumentacije za izgradnju infrastrukture za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-Centra za zbrinjavanje/CITES centra	Opština Berane Glavni grad ili neka druga opština IBM (za morske vrste) MERS AZŽS UC MPŠV UBHVF	2021-2025.	Djelimično realizovano	Izrađena projektna dokumentacija. Čeka se saglasnost Cedis-a	Uspostavljena infrastruktura za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-izgrađen funkcionalan Centar za zbrinjavanje životinja/CITES centar Odgovarajuća oprema na granicama u kojoj se konfiskovane vrste divljih	Finansijska sredstva obezbijedena su opštini Berane za izradu projektne dokumentacije za Cites centar (u iznosu 50.000 eura) i od strane IBM (prostor za morske kornjače) IPA III programski
	Dobijanje svih saglasnosti i dozvola neophodnih za početak izvođenja radova na izgradnji Centara za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja/CITES centra						

	Izgradnja infrastrukture za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-Centra za zbrinjavanje (za kopnene i morske vrste)/CITES centra					biljaka i životinja mogu bezbjedno čuvati i adekvatna transportna vozila operativna	period (predložen projekat-Centar za prijem životinja u Beranama, Konvencija CITES u iznosu od 3,600,000 eura, što uključuje izvođenje radova i nadzor nad izvođenjem radova) Državni budžet
	Nabavka odgovarajuće opreme na granicama za kontrolu, reagovanje, kao i opreme u kojoj se konfiskovane vrste divljih biljaka i životinja mogu bezbjedno čuvati uključujući i nabavku adekvatnih transportnih vozila						
5.15 Definisati lovne sezone i Liste lovnih vrsta (shodno Direktivi o staništima i Direktivi o pticama) na način da su usaglašene sa potrebama zaštite vrsta i njihovog povoljnog statusa očuvanja	Formiranje Radne grupe za utvrđivanje lovnih sezona i liste lovnih vrsta	MPŠV MERS AZŽS	2021.	Nerealizovano	Odluka o formiranju Radne grupe za utvrđivanje lovnih sezona i liste lovnih vrsta Novi rok: IV kvartal 2025. god.	Donijeta Odluka o formiranju Radne grupe za utvrđivanje lovnih sezona i liste lovnih vrsta	Nisu potrebna finansijska sredstva
			2022.	Nerealizovano			

	Izmjene (odnosno donošenje novog) Pravilnika o lovnim sezonama				Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu koji daje osnov za donošenje novog predmetnog pravilnika još uvijek nije donijet. Novi rok: III kvartal 2026.	Novi Pravilnik o lovnim sezonama objavljen u Službenom listu	
5.16 Obezbjeđivanje zaštite prepoznatih značajnih područja s aspekta vrijednosti biodiverziteta (potencijalna EMERALD, IPA, IBA, potencijalna SPA područja)	- Propisivanje i integracija mjera adekvatne zaštite ciljnih staništa i vrsta na datim područjima u planskoj dokumentaciji i sa njom povezanom Strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu - Planiranje aktivnosti u skladu sa principima zaštite u planskoj dokumentaciji i sa njom	AZŽS MERS MPŠV ME	Kontinuirano	Nerealizovano	Nakon donošenja prijedloga Ekološke mreže propisaće se mjere zaštite ciljnih staništa i vrsta	- Propisane i integrisane mjere adekvatne zaštite ciljnih staništa i vrsta na datim područjima u planskoj dokumentaciji i sa njom povezanom Strateškom procjenom	Državni budžet Podnosilac zahtjeva za mjere i uslove zaštite prirode Obrađivač plana, strateške procjene uticaja i

	povezanom Strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu - Propisivanje i integracija mjera adekvatne zaštite ciljnih staništa i vrsta na datim područjima kroz procjenu uticaja projekata na životnu sredinu					uticaja na životnu sredinu - Planirane aktivnosti u skladu sa principima zaštite u planskoj dokumentaciji i sa njom povezanom Strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu - Propisane i integrisane mjere adekvatne zaštite ciljnih staništa i vrsta na datim područjima kroz procjenu uticaja projekata na životnu sredinu	procjene uticaja na životnu sredinu Nosilac projekta
5.17 Intenziviranje rada Radnog tima za zaštitu prirode u okviru Radne grupe za pregovaračko Poglavlje 27 u	- Redovna komunikacija o značajnim pitanjima i dokumentima u sklopu pregovaračkog procesa	MERS, AZŽS, UIP (ekološka inspekcija, inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu	Kontinuirano	Realizovano	15.10.2024. Ministarstvo je formiralo Radni tim za zaštitu prirode u	Polugodišnji Izvještaj o aktivnostima Radnog tima za zaštitu prirode	Nisu neophodna finansijska sredstva

kontekstu funkcionisanja koordinacionog mehanizama za zaštitu prirode	- Koordinacija i razmatranje aktuelnih pitanja koja su iz oblasti djelovanja različitih sektora relevantnih za primjenu mjera iz Akcionog plana za oblast zaštita prirode (šumarstvo, lovstvo, ribolov, prostorno planiranje itd.) - Definisanje preporuka za preduzimanje mjera za konkretna pitanja za koja se ukaže potreba bolje koordinacije između institucija, a u cilju ostvarivanja obaveza u ovoj oblasti	bilja, ribarska inspekcija), MPŠV, MF, UBHVF, Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD, i ostali), Zajednica Opština, NVO-i (predstavnik NVO sektora u okviru Radne grupe za Pregovaračko poglavlje 27 relevantan za oblast zaštita prirode), lovočuvarske službe			okviru Radne grupe za pregovaračko poglavlje 27 – životna sredina i klimatske promjene, br. 06223-322/24-1703/7 Prva sjednica je održana 11.03.2025.		
5.18 Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti Zaštita prirode	Usklađivanje sa novom EU Strategijom biodiverziteta do 2030, sa posebnim fokusom na adresiranje glavnih pokretača gubitka biodiverziteta Usklađivanje sa EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta	MERS i ostali nadležni organi	2021-2022.	Nerealizovano	Nacionalna strategija biodiverziteta a sa akcionom planom se finansira kroz Projekat podrške ranoj akciji koji se finansira iz GEF sredstava, a	Izrađena i donijeta nova Nacionalna strategija biodiverziteta usklađena sa novom EU Strategijom biodiverziteta do 2030. Usklađeni propisi, politike i strateška	UNDP, GEF, ostali donatori

					implementira ga kancelarija UNEP-a iz Najrobija. Rok za završetak projektnih aktivnosti je bio februar 2025. U toku je produžetak projekta i potpisivanje amandamana postojećeg ugovora kojim bi se rok produžio na februar 2026, obzirom da je došlo do izuzetno velikog kašnjenja u realizaciji usled sporosti administracije UNEP kancelarije iz Najrobija.	dokumenta sa budućim EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta	
--	--	--	--	--	---	---	--

					Novi rok: IV kvartal 2026.		
--	--	--	--	--	----------------------------	--	--

III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27		EU poziva Crnu Goru da demonstrira svoje kapacitete za upravljanje mrežom Natura 2000 obezbjeđivanjem djelotvornog upravljanja postojećim nacionalnim zaštićenim područjima, davanjem odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj Solani i efikasnim sprovođenjem neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja njenog statusa očuvanosti i označavanjem zaštićenih morskih područja i obezbjeđivanjem njihovog efikasnog upravljanja.					
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.19 Formiranje upravljačke strukture za Ulcinjsku solanu kroz odabir optimalnog modela upravljanja	Odabir modela upravljanja na Ulcinjskoj Solani	opština Ulcinj MERS	2021.	Djelimično realizovano	U 2022. godini je dat predlog formiranja društva sa ograničenom odgovornošću u suvlasništvu Vlade CG i Opštine Ulcinj. Od 1. decembra 2021. angažovan je integrisani CIM ekspert. Nacrta Odluke o formiranju upravljačke strukture je pripremljena od strane Opštine Ulcinj.	Donesena Odluka o modelu upravljanja Ulcinjske solane	Budžet JPNP do isteka Ugovora o upravljanju (oko €230.000) Godišnji budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača u skladu sa Godišnjim programima i planovima upravljanja (za 2021. u iznosu od €300.000) Naknada za korišćenjem zaštićenog prirodnog dobra Donacije Budžet Crne Gore
	Izrada Odluke o formiranju upravljačke strukture					Donesena Odluka o imenovanju upravljača Donesen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji upravljača Formirana upravljačka struktura za Ulcinjsku solanu	
	Izrada Pravilnika o unutrašnjem redu i Službi zaštite (uključujući Odluku					Donijet Pravilnik o unutrašnjem redu i Službi zaštite	

	o zabrani ispaše stoke i realizaciji redovnih kontrola)						Drugi izvori prihoda u skladu sa Zakonom
	Osnivanje Stručnog savjeta Parka prirode "Ulcinjska solana"						
	Zapošljavanje osoblja u upravljačkom tijelu i ponovno angažovanje bivših radnika AD Ulcinjska solana „Bajo Sekulić“-u stečaju, s adekvatnim stručnim znanjem						
	Izrada odluke o visini i načinu obračuna i plaćanja naknada za korišćenje dobara Parka prirode Ulcinjska Solana						
		Kontinuirano			Novi rok: IV kvartal 2025.	Donijeta odluka o formiranju Stručnog savjeta Parka prirode "Ulcinjska solana"	Kapitalni budžet (za infrastrukturne radove iznos od 1 000 000 €)
					8 od 22 trenutno zaposlenih radnika JPNPCGa na solani su bivši radnici solane	Broj zaposlenih u Upravljačkom tijelu Broj angažovanih bivših radnika	Vlada SR Njemačke će obezbijediti finansiranje angažmana njemačkog eksperta
		Kontinuirano			JPNPCG od juna 2023. godine naplaćuje ulaznice, uz prethodnu saglasnost stečajnog upravnika.	Donesena Odluka o visini i načinu obračuna i plaćanja naknada za korišćenje dobara Parka prirode Ulcinjska Solana	
		2021.		Djelimično realizovano			

5.20 Donošenje petogodišnjeg Plana upravljanja za Ulcinjsku Solanu	Izrada petogodišnjeg Plana upravljanja za Ulcinjsku solanu kojim će se, između ostalog, precizirati upravljanje vodnim režimom i održavanjem nasipa i druge infrastrukture, shodno zonama zaštite i odabranom modelu upravljanja na Ulcinjskoj solani	Opština Ulcinj	I kvartal 2021.	Djelimično realizovano	Nakon uspostavljanja upravljačke strukture, upravljač će uputiti Plan upravljanja Skupštini Opštine Ulcinj na donošenje. Uz podršku projekta Nature Returns i GEF 7 projekta, Nacrt plana upravljanja je pripremljen. Novi rok: IV kvartal 2025	Usvojen Plan upravljanja za Ulcinjsku solanu od strane Skupštine opštine Ulcinj	Budžet JPNP do isteka Ugovora o upravljanju (oko €230.000) Godišnji budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača u skladu sa Godišnjim programima i planovima upravljanja (za 2021. u iznosu od €300.000) Naknada za korišćenjem zaštićenog prirodnog dobra Donacije Budžet Crne Gore
5.21 Donošenje godišnjih Programa upravljanja za sprovođenje Plana upravljanja za Ulcinjsku solanu	Izrada godišnjih Programa upravljanja od strane upravljača	Upravljač	Kontinuirano na godišnjem nivou od 2021. (IV kvartal)	Djelimično realizovano	Nakon uspostavljanja upravljačke strukture, upravljač će uputiti Plan upravljanja Skupštini	Donijeti godišnji Programi upravljanja	Drugi izvori prihoda u skladu sa Zakonom Kapitalni budžet ³

³ U pitanju su projekti izgradnje transfer stanica u opštinama Mojkovac, Andrijevića i Pljevlja, izgradnje reciklažnog dvori

					Opštine Ulcinj na donošenje. Uz podršku projekta Nature Returns i GEF 7 projekta, Nacrt plana upravljanja je pripremljen. Novi rok: IV kvartal 2025		
5.22 Sanacija objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu	Izrada projektne dokumentacije za sanaciju objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu	Opština Ulcinj JPNP MERS	2022.	Djelimično realizovano	U 2024. godini je pripremljen dio projektne dokumentacije (pumpne stanice i idejna rješenja za ostalu infrastrukturu kroz IPA-PPF) Novi rok: I kvartal 2026.	Izrađena projektna dokumentacija za sanaciju objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu	Kapitalni budžet (obezbijeđena finansijska sredstva u iznosu od 1 milion €)

	Izvođenje radova na sanaciji objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu		2022-2023.	nerealizovano	MERS će aplicirati kroz IPA mehanizme za obezbjeđivanje sredstava za izvođenje potrebnih radova.	Izvedeni radovi na sanaciji objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu	
5.23 Donošenje Biznis i Finansijskog plana	Izrada Biznis i Finansijskog plana	opština Ulcinj uz podršku MERS	2021.	Dejlimično realizovano	Kroz GEF 7 projekat je raspisan javni poziv za pripremu Biznis plana za Ulcinjsku solanu. Ekspert za pripremu dokumenta je odabran. Novi rok: IV kvartal 2025.	Izrađen Biznis i Finansijski plan	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
5.24 Upravljanje turističkim posjetama	Izrada plana posjete (kapacitet nosivosti) i kretanja posjetilaca (odnosno plana i procedura upravljanja posjetama)* ⁴	opština Ulcinj-Upravljač	2021.	Djelimično realizovano	Kroz IPA-PPF dat je prijedlog za uređenje osnovne turističke infrastrukture i osnovnog	Izrađen Plan upravljanja posjetiocima	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača

šta sa sortirnicom u opštinam

					sistema posjećivanja. Novi rok: IV kvartal 2025.		
5.25 Obilježavanje granica Parka prirode "Ulcinjska solana"	Fizičko označavanje granica zaštićenog područja	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj-Upravljač	2021.	Nerealizovano	Pripremljena je geodetska podloga i u planu je priprema Smjernica za obilježavanje zaštićenih područja. Novi rok: III kvartal 2026. god	Granice zaštićenog područja-Ulcinjska solana fizički obilježene na ukupnoj granici od 18.68 km.	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
5.26 Sanacija i održavanje bentova i nasipa (prioritetno u dužini od 15 km, a u narednom periodu i ostatak) *	Nabavka bagera i formiranje minimum jedne ekipe (1-2 bagerista, 5 radnika, 2 nadzor) za sanaciju i održavanje nasipa (bentova) svakodnevno Nabavka ostale mehanizacije i transportne opreme uključujući opremu za rad	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj-Upravljač	Kontinuirano, na godišnjem nivou	Djelimično realizovano	Kroz IP-PPF Pripremljena projektna dokumentacija za sanaciju dodatnih 8 km bentova u Kneti.	Popis nabavljene opreme Formirana minimum jedna ekipa (1-2 bagerista, 5 radnika, 2 nadzor) za sanaciju i održavanje nasipa (bentova) Svakodnevno izvođenje radova (vođenje evidencije)	Kapitalni budžet (obezbijedena finansijska sredstva u iznosu od €1 milion) Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača

	Izvođenje radova na sanaciji ⁵					Ukupna dužina saniranih nasipa i bentova na Ulcinjskoj solani	
5.27 Sanacija dovodnog kanala i odstranjivanje kanalizacionih ispusta	Izrada projektne dokumentacije za renoviranje dovodnog kanala i odstranjivanje kanalizacionih ispusta shodno dokumentaciji iz aktivnosti 5.41.	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj-Upravljač	2022.	Djelimično realizovano	Izrađena je projektna dokumentacija za sanaciju dovodnog kanala. U toku je pronalazak izvora finansiranja za sve infrastrukturne projekte u Parku prirode. Novi rok: III kvartal 2026.	Renoviran dovodni kanal i odstranjeni kanalizacioni ispusti Izveštaj o renoviranju kanala, sanaciji i odstranjivanju kanalizacionih ispusta dio je Kvartalnog izvještaja koji se šalje Evropskoj komisiji	Kapitalni budžet (obezbijeđena finansijska sredstva u iznosu od €1 milion) Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
	Izvođenje radova na renoviranju dovodnog kanala i odstranjivanju kanalizacionih ispusta						
5.28 Unaprijeđenje turističke ponude i infrastrukture na prostoru Ulcinjske solane	Rekonstrukcija Centra za posjetioce*	Upravljač	2021-2023.	Djelimično realizovano	Djelimično su odrađene aktivnosti na rekonstrukciji Centra za posjetioce	Renoviran centar za posjetioce	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača GEF 7
	Postavljanje signalizacija-info tabli i tabli					Postavljena signalizacija-Info tablet, table	

a Berane i Pljevlja, sanacije neuređenog odlagališta Čafe u opštini Bar, izgradnje reciklažnog dvorišta u opštini Kolašin, kao i izrade Predstudije izvodljiv

	upozorenja i ograda, putokaza*				Uređenje pješačkih staza će biti uključeno nakon što se urede nasipi Novi rok: III kvartal 2026.	upozorenja, ograde i putokazi Uređene pješačke i biciklističke staze (u km ²) Broj aktivnosti na promociji Parka prirode Ulcinjska solane-Izvještaj o aktivnostima (promocija na društvenim mrežama, promotivni spotovi, učešće na turističkim sajmovima, itd.)	Međunarodne donacije
	Uređenje pješačkih i biciklističkih staza						
	Sprovođenje aktivnosti na promociji Parka prirode Ulcinjska solane (promocija na društvenim mrežama, promotivni spotovi, učešće na turističkim sajmovima, itd.)		Kontinuirano.				
IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU uzima u obzir djelovanje Crne Gore na daljem usklađivanju svog zakonodavstva u ovom sektoru, posebno sa usvajanjem Zakona o zaštiti prirode i Nacionalne strategije biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016–2020. EU poziva Crnu Goru da intenzivira svoj rad u ovom pogledu, posebno <u>da izvrši usklađivanje sa Uredbom (EU) 511/2014 o mjerama usklađenosti za korisnike Nagoja protokola</u> o pristupu genetskim resursima i pravednoj i ravnopravnoj razmjeni koristi koje proizilaze iz njihove upotrebe u Uniji.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>

5.29 Dalja transpozicija Direktive o staništima 92/43/EEZ i Direktive o zaštiti divljih ptica 2009/147/EZ	Izrada i donošenje sljedećih podzakonskih akata: - 1.Lista tipova staništa i vrsta uključujući vrste ptica, prioritetne tipove staništa i vrste za koje lokacije ekološke mreže treba da budu utvrđene; - 2.Lista divljih vrsta ptica koje se mogu nuditi na prodaju žive ili MEPPUve, transportovati i držati radi prodaje i	MERS	2021–2023.	Realizovano	1.Pravilnik o stanišnim i prioritetnim stanišnim tipovima i listi vrsta biljaka i životinja sa prioritetnim vrstama uključujući ptičije vrste i vrste za koje se određuju područja ekološke mreže. ("Službeni list CG", 112/24)	Objavljena u Službenom listu sljedeća podzakonska akta: - Lista tipova staništa i vrsta uključujući vrste ptica, prioritetne tipove staništa i vrste za koje lokacije ekološke mreže treba da budu utvrđene; - Lista divljih vrsta ptica koje se mogu nuditi na prodaju žive ili MEPPUve,	Nisu potrebna finansijska sredstva
---	---	-------------	-------------------	--------------------	--	---	---

	nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o divljači i lovstvu; - 3.Akt o ekološkoj mreži sa granicama svake lokacije, informacijama o ciljanim vrstama i staništima, menadžerskoj jedinici svake lokacije, kao i mjerama zaštite i konzervacije ekološke mreže; - 4.Pravilnik o načinu i uslovima sakupljanja, korišćenja i načinu transporta, monitoringu stanja populacija i listi vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva, koji se koriste za			Nerealizovano	2.Neophodno je prethodno donošenja zakonskih propisa iz lovstva i uspostavljanje redovnog monitoringa ptičijih vrsta. 3. Nakon svih istrživanja i mapiranja teritorije kopna i mora metodologijom Natura 2000, pristupiće se pripremi akta o ekološkoj mreži. 4..Nakon donošenja Liste zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva, pristupiće se pripremi Pravilnika. Novi rok: II kvartal 2026.	transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o divljači i lovstvu; - Akt o ekološkoj mreži sa granicama svake lokacije, informacijama o ciljanim vrstama i staništima, menadžerskoj jedinici svake lokacije, kao i mjerama zaštite i konzervacije ekološke mreže; - Pravilnik o načinu i uslovima sakupljanja, korišćenja i načinu	
--	---	--	--	---------------	--	--	--

	komercijalne svrhe sa kvotama.					transporta, monitoringu stanja populacija i listi vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva, koji se koriste za komercijalne svrhe sa kvotama.	
--	-----------------------------------	--	--	--	--	--	--

5.30 Definisanje nadležnih tijela za izdavanje dozvola i nadležnih inspekcijskih organa i njihovih obaveza u kontekstu primjene Uredbe (EU) 511/2014 o mjerama usklađenosti za korisnike Nagoja protokola o pristupu genetskim resursima i pravednoj i ravnopravnoj razmjeni koristi koje proizilaze iz njihove upotrebe u uniji	Izrada Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštite prirode	MERS	2021.	Nerealizovano	Nakon razmatranja komentara dostavljenih od strane eksperta, pripremljen je Nacrt koji se razmatra u okviru Radne grupe. Novi rok: II kvartal 2025.	Usvojen Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode vezano za definisanje nadležnih tijela za izdavanje dozvola i nadležnih inspekcijskih organa i njihovih obaveza u kontekstu primjene Uredbe (EU) 511/2014 o mjerama usklađenosti za korisnike Nagoja protokola o pristupu genetskim resursima i pravednoj i ravnopravnoj razmjeni koristi koje proizilaze iz njihove upotrebe u uniji	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Usvajanje Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštite prirode	Vlada	2022.	Nerealizovano	Nakon sprovođenja zakonske procedure koja se odnosi na prikupljanje potrebnih mišljenja, izrade RIA obrazca, Predlog zakona o zaštiti prirode biće dostavljen Vladi CG. Novi rok: II kvartal 2025.		
5.31 Jačanje kapaciteta nadležnih institucija za procedure	Organizacija i realizacija obuka za procedure izdavanja dozvola/odobrenja i	MERS	Kontinuirano	Realizovano	1 – dvodnevna regionalna radionica	Broj obuka	Državni budžet

izdavanja dozvola/odobrenja i kontrola uz unapređenje sistema sprovođenja Nagoja Protokola	kontrola vezano za sprovođenja Nagoja Protokola				5 polaznika iz Crne Gore OBRAZLOŽENJE: Uz podršku švedske Agencije za zaštitu životne sredine i Ministarstva zaštite životne sredine Republike Srbije, u decembru mjesecu je organizovana dvodnevna radionica u Podgorici na temu "Zajedničke konsultacije oko harmonizacije nacionalnog zakonodavstva u dijelu transpozicije Protokola iz Nagoje i EU Uredbe za pristup i podjelu koristi od genetičkih resursa".	Broj obučених polaznika/ca	TAIEX LIFE
---	---	--	--	--	---	-------------------------------	-------------------

--	--	--	--	--	--	--	--

V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU podsjeća na potrebu da se odrede nadležni organi u skladu sa regulativama EU o drvnjoj građi i sprovođenju Zakona o šumama, upravljanju i trgovini (FLEGT).						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
5.32 Reorganizacija sektora šumarstva kojom će se prepoznati nadležni organi	Izraditi i usvojiti Program reorganizacije sektora šumarstva	MPŠV	2021.	Djelimično realizovano	Zakon o šumama donešen, jasno definisani nadležni organi za sprovođenje EUDR i FLEGT. Da bi se izvršilo usklađivanje sa EUDR u potpunosti, potrebno je izraditi Predlog zakona o prometu drveta i proizvoda od drveta, kojim će se transponovat i odredbe EUDR i	Usvojen Program reorganizacije sektora šumarstva	Državni budžet

					odredbe FLEGT regulative Rok: IV kvartal 2025.		
5.33 Jačanje kapaciteta za sprovođenje FLEGT uredbe regulative	Organizacija i realizacija obuka za sprovođenje FLEGT regulative	MPŠV	Kontinuirano	Nerealizovano	Nijesu sprovedene obuke sa ciljem upoznavanja sa mehanizmim a FLEGT regulative Novi rok: III kvartal 2026.	Broj realizovanih obuka Broj obučениh polaznika/ca	IPA 2016 projekat „Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini“ Državni budžet EPPA projekat TAIEX
5.34 Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti Zaštita prirode	Usklađivanje sa novom strategijom EU u oblasti šumarstva	MPŠV i ostali nadležni organi	2021-2022.	Djelimično realizovano	Nova Strategije razvoja šumarstva je izrađena i u fazi je Nacrta Novi rok:	Usklađeni propisi, politike i strateška dokumenta sa novom strategijom EU u oblasti šumarstva	LIFE UNDP, GEF, ostali donatori

					II kvartal 2025.god		
VI) Pregovaračka pozicija Crne Gore i NEAS	Direktiva 83/129/EEZ (uvoz kože i drugih derivata foka) Regulativa (EZ) Br. 1007/2009 (Trgovina proizvodima od foka)						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.35 Jačanje kapaciteta relevantnih institucija za kontrolu proizvoda od foka	Obuke carinika vezano za inspekciju pošiljki Obuke carinika i inspektora za identifikovanje proizvoda od foke i za sistem sprovođenja procedura i kontrola zabrane uvoza proizvoda od foke	UC MERS UBHVF	Kontinuirano	Nerealizovano	U izvještajnom periodu nije bilo navedenih obuka	Broj realizovanih obuka Broj obučanih carinika/ca Broj obučanih inspektora/ki za ovu oblast	IPA 2016 projekat „Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini“ Državni budžet EPPA projekat TAIEX LIFE
II) Pregovaračka pozicija Crne Gore i NEAS	Regulativa (EU) Br. 995/2010, Regulativa (EU) Br. 363/2012 i Regulativa (EU) Br. 607/2012 («Drvo»)						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.36 Definisati zone koje su naročito osjetljive u pogledu nelegalne sječe	Izraditi Akcioni plan za spriječavanje bespravnih aktivnosti u šumarstvu	MPŠV - Međuresorska radna grupa	2021.	Djelimično realizovano	Akcioni plan je predviđen kao dio šumarske strategije, međutim koji	Usvojen Akcioni plan za spriječavanje bespravnih aktivnosti u	Iznos i izvori sredstava biće definisani Akcionim planom

ili drugih nelegalnih aktivnosti					trenutno postoji u formi Nacrta koji Vlada CG treba da usvoji.	šumarstvu u okviru kojeg će se definisati zone koje su naročito osjetljive na nelegalne aktivnosti	
5.37 Uspostaviti informacioni sistem o šumama i sistem monitoringa sa logovanjem (bar kodovi)	Izrada softverskog rješenja	MPŠV	2021.	Djelimično realizovano	U toku priprema tendera. MPŠV je o ovaaj aktivnosti obavijestila Vladu CG. Novi rok: II kvartal 2025. god.	Operativna baza podataka sa svim potrebnim podacima o šumama, koja će omogućiti sprovođenje monitoringa	Finansijska sredstva biće obezbijedena iz Projekta IPA 2018 „Uspostavljanje šumskog informacionog sistema u Crnoj Gori“ u iznosu od €400.000
	Uspostavljanje sistema monitoringa						
VIII) Pregovaračka pozicija i NEAS	Uredba (EU) 1143/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća od 22.10.2014. o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
5.66 Jačanje kapaciteta nadležnih institucija za izdavanje dozvola i sprovođenje kontrola po pitanju stranih i invazivnih stranih	Realizovati obuke za: – Dozvole za uzgoj stranih vrsta u zatvorenom sistemu; – Kontrolu zatvorenih sistema	MERS	Kontinuirano	Realizovana jedna obuka	U julu 2024, uz podršku UNOPS-a, održana je radionica “Izgradnja	Broj realizovanih obuka Broj obučениh polaznika/ca za: – Dozvole za uzgoj stranih	IPA 2016 projekat „Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini“

vrsta biljaka, životinja i gljiva	i načina držanja invazivnih vrsta u njima, procjenu rizika invazivnosti strane vrste; – Dozvole za korišćenje invazivnih stranih vrsta u naučne svrhe, ex-situ očuvanje i proizvodnju medicinskih proizvoda; – Dozvole za korišćenje invazivnih stranih vrsta radi zaštite javnog interesa; – Definisanje hitnih mjera za iskorjenjivanje, kontrolu daljeg širenja i sprečavanja unošenja; – Sprovođenje mjera obnove ekosistema.				kapaciteta u vezi sa procedurama izdavanja dozvola i kontrole stranih i invazivnih stranih vrsta "sa ciljem jačanja kapaciteta institucija za sprovođenje regulative o oblasti invazivnim vrstama.	vrsta u zatvorenom sistemu; – Kontrolu zatvorenih sistema i načina držanja invazivnih vrsta u njima, procjenu rizika invazivnosti strane vrste; – Dozvole za korišćenje invazivnih stranih vrsta u naučne svrhe, ex-situ očuvanje i proizvodnju medicinskih proizvoda; – Dozvole za korišćenje invazivnih stranih vrsta radi zaštite javnog interesa; – Definisanje hitnih mjera za iskorjenjivanje, kontrolu daljeg širenja i sprečavanja unošenja;	IPA III-Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti koje se tiču implementacije Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet TAIEX LIFE
--	---	--	--	--	---	--	---

						– Sprovođenje mjera obnove ekosistema.	
5.67. Uspostavljanje sistema ranog otkrivanja i brzog preduzimanja mjera iskorjenjavanja	Izrada Protokola o postupanju prilikom slučaja ranog otkrivanja i brzog preduzimanja mjera iskorjenjavanja	MERS AZŽS UC UBHVF	2024.	Djelimično realizovano	U toku je priprema protokola od strane AZŽS. Novi rok: II kvartal 2025. god	Izrađen Protokol o postupanju prilikom slučaja ranog otkrivanja i brzog preduzimanja mjera iskorjenjavanja	Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet LIFE
5.68. Kontrola nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta	Izrada Akcionog plana za kontrolu nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta Sprovođenje Javne rasprave	MERS AZŽS Komisija za davanje stručnih mišljenja i sačinjavanje Izvještaja za postupanje sa stranim i invazivnim stranim vrstama u skladu sa članom 13	2024. Kontinuirano	Djelimično realizovano	MERS preko PLAC projekta je angažovao nacionalne eksperte koji rade terenska istraživanja nakon čijih istraživanja će se pristupiti izradi Akcionog plana.	Sprovedena Javna rasprava Donijet Akcioni plan za kontrolu nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta	Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet LIFE

		Zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva			Novi rok: IV kvartal 2025. god.		
	Donošenje Akcionog plana za kontrolu nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta						
	Obezbjedivanje saradnje sa državama okruženja						
5.69 Donošenje Plana upravljanja invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore	Izrada Plana upravljanja invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore za period 2024 - 2030.	MERS AZŽS Komisija	2024.	Djelimično realizovano	MERS preko PLAC projekta je angažovao nacionalne eksperte koji rade terenska istraživanja nakon čijih istraživanja će se pristupiti izradi Plana upravljanja za vrste koje izazivaju zabrinutost.	Donesen Plan upravljanja invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore za period 2024 -2030.	Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet LIFE
	Sprovođenje Javne rasprave						
	Donošenje Plana upravljanja invazivnim stranim vrstama koje						

	izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore za period 2024 - 2030.				Novi rok: IV kvartal 2025. god.		
5.70 Praćenje stanja invazivnih stranih vrsta	Donošenje godišnjeg Plana monitoringa stanja invazivnih vrsta	MERS AZŽS Komisija Upravljači zaštićenih područja	Kontinuirano od 2024.	Djelimično realizovano	MERS preko PLAC projekta je angažovao nacionalne eksperte koji rade terenska istraživanja nakon čijih istraživanja će se pristupiti izradi Plana monitoringa. Novi rok: IV kvartal 2025. god.	Usvojen godišnji Program monitoringa stanja invazivnih vrsta	IPA 2016 projekat „Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini“ Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet LIFE
	Obuke za sprovođenje monitoringa					Broj obuka za sprovođenje monitoringa Broj obučениh polaznika/ca	
	Realizacija godišnjeg Plana monitoringa stanja invazivnih vrsta					Izvještaj o realizaciji monitoringa stanja invazivnih vrsta (dvogodišnje u IV kvartalu)	

5.71. Uspostavljanje baze podataka o stranim i invazivnim stranim vrstama	Izrada softverskog rješenja	AZŽS	2025.	Djelimično realizovano	Pristupilo se izradi softverskog rješenja. Novi rok: II kvartal 2025.	Operativna baza podataka koja će sadržati sve podatke o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva, potrebne za sprovođenje monitoringa stanja stranih i invazivnih stranih vrsta biljaka, životinja i gljiva	Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet LIFE
	Redovno održavanje						

6. INDUSTRIJSKO ZAGAĐENJE

U okviru podoblasti Industrijsko zagađenje, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **10 obaveza**, koje obuhvataju **35 mjera**, od kojih je **1 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju**, a **33 mjere sa rokom kontinuirano**.

Mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je djelimično realizovana.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 67,64% dok je stepen djelimično realizovanih mjera je 17,64%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Industrijsko zagađenje je 66,66%.

II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU konstatuje da Crna Gora namjerava da uspostavi registar zagađivača zajedno s bazom podataka o emisijama zagađujućih materija, nakon ratifikacije Protokola o Registru ispuštanja i prenosa zagađujućih materija
---	--

<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Rok</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
6.2 Obezbijediti javno dostupne podatke iz registra, povezivanjem statističkih podataka sa portalom Informacionog sistema životne sredine	Izraditi web stranicu na internet stranici AZPŽS, na kojoj će se nalaziti sva relevantna uputstva i materijali u elektronskom obliku, kako bi bili direktno dostupni korisnicima	AZŽS	Kontinuirano	Djelimično realizovano	S obzirom da je Registar zagađivača tek uspostavljen, nakon puštanja u funkciju potreban je određen period da se postojeći podaci unesu, ali i da Operateri otpočnu sa unosom informacija u registar, nakon čega će se obezbijediti obezbijediti javno dostupnim podaci iz registra. Nakon uspostavljanja PRTR registra, prikupljeni	Informacije dostupne javnosti kroz izrađenu web stranicu na internet stranici AZPŽS	Nijesu potrebna finansijska sredstva

					podaci/flajeri i uputstva će se javno objavljivati		
--	--	--	--	--	---	--	--

IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	Kada je riječ o novim postrojenjima, EU poziva Crnu Goru da osigura usklađenost sa svim poglavljima Direktive o industrijskim emisijama i preduzme neophodne korake za pripremu blagovremenog sprovođenja iste						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi roki obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
6.6. Izdavanje integrisane dozvole operaterima koji podliježu ovoj obavezi iz Zakona o industrijskim emisijama	Operater podnosi zahtjev za izdavanje dozvole uz neophodnu dokumentaciju	Operateri AZŽS Kontinuirano	Kontinuirano	U izvještajnom periodu nije bilo podnesenih zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole	Ovo je aktivnost koja se realizuje u kontinuitetu, svaki mjesec, svaki kvartal odnosno svaku godinu.	Broj podnesenih zahtjeva Broj izdatih dozvola	Nijesu potrebna finansijska sredstva iz državnog budžeta U cilju investiranja u tehnološke procese i njihovo usklađivanje sa BAT-ovima, operateri postrojenja koja podliježu obavezi posjedovanja integrisane dozvole, obavezni su
	AZPŽS nakon prijema urednog zahtjeva za izdavanje dozvole, vrši provjeru podataka i informacija sadržanih u zahtjevu, kao i dokumentacije koja je priložena uz zahtjev						
	AZPŽS vrši obavješćavanje zainteresovanih organa, organizacija i javnosti						
	AZŠŽS izrađuje Nacrt dozvole						
	AZPŽS formira stručnu Komisiju za razmatranje Nacrta dozvole						

	Odlučivanje o podnjetom zahtjevu						da ulož značajna finansijska sredstva koja u cjelosti padaju na njihov teret
6.7. Revizija integrisanih dozvola operatera u skladu sa Zakonom o industrijskim emisijama	Pokretanje postupka za reviziju integrisane dozvole, uz neophodnu dokumentaciju	Operateri AZŽS	Kontinuiran o	Realizovano za izvještajni period	U izvještajnom periodu nije bilo podnesenih zahtjeva za izdavanje revidovane integrisane dozvole	Broj podnesenih zahtjeva Broj revidovanih dozvola	Nijesu potrebna finansijska sredstva iz državnog budžeta
	AZPŽS nakon prijema urednog zahtjeva za izdavanje dozvole, vrši provjeru podataka i informacija sadržanih u zahtjevu, kao i dokumentacije koja je priložena uz zahtjev						U cilju investiranja u tehnološke procese i njihovo usklađivanje sa BAT-ovima, operateri postrojenja koja podliježu obavezi posjedovanja integrisane dozvole, obavezni su da ulož značajna
	AZPŽS vrši obavještanje zainteresovanih organa, organizacija i javnosti						
	AZŽS izrađuje Nacrt dozvole						
	AZPŽS formira stručnu Komisiju za razmatranje Nacrta dozvole						
	Odlučivanje o podnjetom zahtjevu						

							finansijska sredstva koja u cjelosti padaju na njihov teret
6.8. Sprovođenje redovnog inspekcijskog nadzora kako bi se U kontinuitetu provjeravalo da li se redovno sprovode mjere i uslovi iz izdate integrisane dozvole	Redovne inspekcijske kontrole	MERS	Kontinuirano	realizovano	Inspekcijski nadzor se vrši periodično i u kontinuitetu, a u skladu sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru. Ekološka inspekcija redovno vrši nadzor svih operatera. U izvještajnom periodu ekološka inspekcija je obavila 18 kontrola odnosno pregleda postrojenja koja su obuhvaćena Direktivom o industrijskim emisijama, odnosno shodno Zakonu o industrijskim emisijama. Međutim, izazov predstavlja potpisivanje Memoranduma o saradnji u vršenju zajedničkog inspekcijskog	Broj inspekcijskih kontrola	Nijesu potrebna finansijska sredstva

					nadzora, koje je definisano Zakonom o industrijskim emisijama. Naime, predlog Memoranduma o saradnji u vršenju zajedničkog inspekcijskog nadzora je pripremljen, dobijena su pozitivna mišljenja od svih institucija, osim od Ministarstva unutrašnjih poslova (inspekcija zaštite i spašavanja).		
V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim periodom do 1. januara 2030. za potpuno sprovođenje Poglavlja II (integrisano spriječavanje i kontrola zagađivanja životne sredine) i Poglavlja V (isparljiva organska jedinjenja) Direktive 2010/75/EU. U tom pogledu, EU konstatuje namjeru Crne Gore da usvoji Specifičan plan implementacije Direktive o industrijskim emisijama. EU poziva Crnu Goru da obezbijedi takav plan i da uključi informacije o vremenskom rasporedu za izdavanje dozvola za instalacije, kao i planove za njihovo usklađivanje, uključujući procjenu troškova, podatke o izvorima finansiranja i vremenski raspored s ključnim etapama.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje / Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
6.9. Potpuno sprovođenje Poglavlja II (integrisano spriječavanje i	Implementacija mjera iz Specifičnog plana implementacije Direktive o industrijskim emisijama–DSIP, koji	Operateri Nadležne inspekcije AZŽS	Kontinuirano	nerealizovano	Usvajanje Zakona o industrijskim emisijama praćeno je pripremom	Sve mjere definisane u Specifičnom planu implementacije Direktive o	Operateri postrojenja koja podliježu obavezi posjedovanja integrisane

kontrola zagađivanja životne sredine) i Poglavlja V (isparljiva organska jedinjenja) Direktive 2010/75/EU	uključuje informacije o vremenskom rasporedu za izdavanje dozvola za instalacije, kao i planove za njihovo usklađivanje, procjenu troškova, podatke o izvorima finansiranja i vremenski raspored s ključnim etapama		do 1. januara 2030.		DSIP-ova (planova specifične implementacije direktiva) za IED, koji detaljno objašnjavaju sve aktivnosti i neophodne mjere, uključujući finansijske resurse i vremenski okvir za punu implementaciju postojećih starih industrijskih IED postrojenja. Plan je izrađen u saradnji sa operaterima postrojenja i usaglašen sa svim relevantnim institucijam	industrijskim emisijama-DSIP implementirane	dozvole, obavezni su da ulože značajna finansijska sredstva koja u cjelosti padaju na njihov teret
	AZPŽS prati realizaciju mjera iz Programa mjera prilagođavanja rada postojećeg postrojenja ili aktivnosti propisanim uslovima kako bi se rad postrojenja uskladio sa uslovima iz integrisane dozvole u najkraćem roku						Procijenjena ulaganja "TE Pljevlja" iznose €61.375.00 (oko €54 miliona odnose se na tehničko-ekološku rekonstrukciju postrojenja); „TOSCELIK Alloyed Engineering Steel d.o.o.“ €4.700.000; Kombinata aluminijuma Podgorica-u stečaju oko €40 miliona.
	Operateri u kontinuitetu preduzimaju sve potrebne mjere radi spriječavanja zagađivanja životne sredine, u skladu sa uslovima i smjericama propisanim u izdatoj integrisanoj dozvol					Broj realizovanih mjera iz Programa mjera prilagođavanja rada postojećeg postrojenja ili aktivnosti propisanim uslovima (ukupan broj mjera i kao % u odnosu na ukupan broj mjera predviđenih za realizaciju)	

	Inspekcije planiraju i sprovode zajednički inspekcijski nadzor				a. Ovaj plan je dostavljen Evropskoj komisiji u junu 2019. Međutim, u međuvremenu se postrojenje KAP zatvorilo, Željezara Nikšić je izvršila prenamjenu djelatnosti. U toku je projekat ekološke rekonstrukcije Termoelektrane Pljevlja, koji ima za cilj produženje njenog radnog vijeka uz smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu. Ovaj projekat	Broj inspekcijskih nadzora	
	Revizija integrisane dozvole operaterima u skladu sa Zakonom o industrijskim emisijama					Broj revidovanih integrisanih dozvola	

					obuhvata modernizaciju sistema za prečišćavanje emisija, unapređenje energetske efikasnosti i usklađivanje sa ekološkim standardima EU. Realizacijom rekonstrukcije, TE Pljevlja će moći da nastavi sa radom u tranzicionom periodu, dok se razvijaju alternativni izvori energije. Pored projekta ekološke rekonstrukcije, koji je neophodan za nastavak rada TE Pljevlja tokom		
--	--	--	--	--	---	--	--

					definisanog perioda i doprinos uspešnoj i pravednoj energetskej tranziciji, planira se postepeno ukidanje lignita. Planirani pravci razvoja: Izgradnja novih postrojenja za obnovljive izvore energije, Mogućnost korišćenja gasa kao privremenog rešenja u tranziciono m periodu.		
6.10 Identifikacija i smanjenje emisija koja potiču od operatera postrojenja koja koriste organske	Aplikacija za Twinning light projekat "Implementacija zakonodavstva u oblasti Poglavlja V Direktive 2010/75 o	AZŽS MERS UIP Operateri	Kontinu irano	Djelimično realizovano	Kako su pri kraju aktivnosti na uspostavljanju Registra zagađivača (PRTR),	Broj identifikovanih postrojenja	Sredstva će se obezbijediti kroz Twwinning light

rastvarače shodno Poglavlju V Direktive 2010/75 o industrijskim emisijama	industrijskim emisijama” ⁶				otpočelo se i sa aktivnostim a u cilju identifikacije VOC operatera. U toku je implementa cija UNOPS projekta u okviru koga će se odraditi identifikacija postrojenja koja koriste organske rastvarače u svom poslovanju, a u skladu sa Zakonom o industrijski m emisijama, kao i na izgradnja i unapređenju kapaciteta kako		
	Dobijena tehnika pomoć za nadležne organe u cilju identifikacije i formiranja registra kojim će se definisati tačan broj operatera (izrada strukture registra VOC operatera i priprema IT modula)						
	Obuke za operatere i inspekciju u dijelu izrade godišnjeg masenog bilansa rastvarača, šeme za smanjenje emisija i načina izvještavanja ka AZPŽS						
	Stalna podrška operaterima- uspostavljanje Helpdeska						
	Podizanje svijesti i jačanje kapaciteta (radionice i seminari)						

⁶ U saradnji sa UNDP realizovan je projekat “Identifikacija postrojenja koja podliježu izdavanju integrisane dozvole”. U sklopu navedenog projekta nije identifikovan tačan broj operatera koji podliježu zakonskim obavezama u pogledu korišćenja ispaljivih organskih jedinjenja, uglavnom su u pitanju mala i srednja preduzeća koja obavljaju aktivnosti kao što su: hemijsko čišćenje, impregnacija drveta, proizvodnja proizvoda za premazivanje, lakova, mastila i lijepaka, proizvodnja obuće i druge aktivnosti.

					operatera tako i administrativnih kapaciteta.		
6.11 Monitoring implementacije Direktive 2010/75/EU o industrijskim emisijama	Dostavljanje Godišnjeg izvještaja o realizaciji mjera iz integrisane dozvole od strane operatera, u skladu sa Programom mjera	Operateri AZŽS	Kontinuirano, do kraja I kvartala tekuće za prethodnu godinu	Realizovano za izvještajni period	Operateri ovih instalacija shodno izdatoj dozvoli rade monitoring, ulaganja u svoja postrojenja i shodno tome AZŽS dostavljaju informaciju o realizaciji aktivnosti u cilju usklađivanja postrojenja sa uslovima iz integrisane dozvole.	Dostavljeni Godišnji izvještaji o realizaciji mjera iz integrisane dozvole od strane operatera	Nijesu potrebna finansijska sredstva
6.12 Uspostavljanje Registra postrojenja koja koriste organske rastvarače ili proizvode koji	Povezivanje podataka sa PRTR	AZŽS MERS	2021.	Djelimično realizovano	Kako su pri kraju aktivnosti na uspostavljanju Registra zagađivača	Uspostavljen registar VOC postrojenja	IPA III- Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog,

sadrže isparljiva organska jedinjenja (VOC postorjenja)					(PRTR), otpočelo se i sa aktivnostim a u cilju identifikacije VOC operatera. U toku je implementa cija UNOPS projekta u okviru koga će se odraditi identifikacija postrojenja koja koriste organske rastvarače u svom poslovanju, a u skladu sa Zakonom o industrijski m emisijama, kao i na izgradnja i unapređenju kapaciteta kako operatera tako i administrati		podrazumijeva i aktivnosti na uspostavljanju Registra zagađivača (PRTR) u iznosu od €234.500 U slučaju potrebe za osiguravanje m dodatnih sredstava, izvor finansiranja biće blagovremeno identifikovan
---	--	--	--	--	--	--	---

					vnih kapaciteta.		
VI) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU prima k znanju namjeru Crne Gore da ojača administrativne kapacitete u ovom sektoru, u skladu s Nacionalnom strategijom i pratećim Akcionim planom za prenošenje, primjenu i sprovođenje pravne tekovine EU iz oblasti životne sredine sredine i klimatskih promjena. EU naglašava važnost jačanja kapaciteta i organizovanja obuka, naročito kada je riječ o inspekcijskim službama i organima nadležnim za sprovođenje regulativa EU - Sistema za upravljanje zaštitom životne sredine i šema provjere (EMAS) i o Eko-označavanje						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje / Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
6.13. Jačanje administrativnih kapaciteta u ovom sektoru kroz aktivno učešće u svim obukama/radionicama	Nadogradnja znanja u pogledu izdavanja integrisanih dozvola	MERS AZŽS	Kontinuirano	Realizovano u izvještajnom periodu	U izvještajnom periodu a u cilju jačanja administrativnih kapaciteta odrađeno više promotivnog materijala kao što su Uputstva o korišćenju zaključaka u vezi sa najboljim dostupnim tehnikama Dobijena je TAIEX podrška u cilju jačanja administrativnih	Broj obuka i obučanih službenika/ca za izdavanje integrisanih dozvola	TAIEX Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške „Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini“ Dio obuka će se organizovati i kroz EPPA projekat
	Edukacija o korišćenju odgovarajućih IT alata (Katastar zagađivača)					Broj obuka i obučanih službenika/ca za korišćenje odgovarajućih IT alata	
	Nadogradnja znanja u pogledu izdavanja saglasnosti na Plan zaštite od udesa i Izvještaj o bezbjednosti					Broj obuka i obučanih službenika/ca za izdavanje saglasnosti na Plan zaštite od udesa i Izvještaj o bezbjednosti	
	Obuke u cilju adekvatnog vršenja nadzora Seveso postrojenja					Broj obuka i obučanih inspektora/ki za	
	Aktivno učešće u svim obukama/radionicama koje će se realizovati kroz IPA II projekat Tehničke podrške „Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini“						
	Obuke u cilju adekvatnog vršenja nadzora postrojenja kojima je izdata integrisana						

	dozvola, kao i postrojenja koja koriste organske rastvarače ili proizvode koji sadrže isparljiva organska jedinjenja od strane nadležnih inspekcija				kapaciteta u ovom sektoru, odnosno sprovođenja redovnog inspekcijskog nadzora nad Seveso i IED postrojenjima, kako bi se u kontinuitetu provjeravalo da li se redovno sprovode mjere i uslovi iz izdatih dozvola i saglasnosti, koja će se održati u periodu od 1-3. aprila ove godine.	adekvatno vršenje inspekcijskog nadzora	
6.14 . Unaprijeđenje sprovođenja regulativa EU Sistem za upravljanje zaštitom životne sredine i šema	Apliciranje za TAIEX u cilju adekvatne implementacije EMAS i Eko znaka Ostvariti kontakt sa EMAS Helpdesk-om i Forumom nadležnih organa EU	MEPPU AZŽS UIP	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Nismo radili na obukama, ali smo pokrenuli proceduru obezbjeđivanja pomoći	Broj realizovanih TAIEX aplikacija na osnovu kojih je dobijena pomoć za implementaciju	TAIEX IPA III projekat Tehničke podrške

provjere (EMAS) i Eko-označavanje					za izradu Vodiča za korisnike za učešće u sistemu EU za ekološko upravljanje i reviziju (EMAS), u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1221/2009.	EMAS i Eko znaka	Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške „Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini“
	Obuke u cilju adekvatnog vršenja nadzora, odnosno sprovođenja regulativa EU - Sistema za upravljanje zaštitom životne sredine i šema provjere (EMAS) i o Eko-označavanje					Broj obuka u cilju adekvatnog vršenja nadzora, odnosno sprovođenja regulativa EU Sistem za upravljanje zaštitom životne sredine i šema provjere (EMAS) i o Eko-označavanje Broj obučених službenika i inspektora	

6. HEMIHALIJE

U okviru završnog mjerila 6 koje se odnosi na podoblast Hemikalije, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **20 obaveza**, koje obuhvataju **34 mjera**, od kojih su **11 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju**, a **23 mjera sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 45,45%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 27,27%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 56,52% dok je stepen djelimično realizovanih mjera je 39,13%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Hemikalije je 74,07%.

Završno mjerilo	Crna Gora nastavlja usklađivanje sa acquis-jem u sektorima hemikalija, buke i civilne zaštite, i pokazuje da će u potpunosti biti spremna da osigura sprovođenje i primjenu zahtjeva EU na dan pristupanja.						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije</i>
7.2 Priprema Godišnjeg izvještaja o radu nacionalnog helpdesk-a	Izraditi Godišnji izvještaj u skladu sa ECHA smjernicama u cilju adekvatnog izvještavanja o radu nacionalnog helpdesk-a	AZŽS	Kontinuira no, jednom godišnje od I kvartala 2021.	Djelimično realizovano	Aktivnost se kontinuirano realizuje putem online popunjavanja godišnjeg izvještaja na ECHA platformi od strane Agencije, u skladu sa smjernicama. Novi rok: I KVARTAL 2026 Agencija će na sajtu helpdeska objaviti izvještaj	Godišnji izvještaj o radu nacionalne helpdesk službe izrađen i objavljen na website-u helpdesk-a	Nisu potrebna finansijska sredstva
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi roki obrazloženje / Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>

7.3 Razviti adekvatne IT alate software i hardware, koji bi omogućili: - adekvatno čuvanje i statističku obradu dostupnih podataka, - online podnošenje prijave za upis u Registar, - podršku za uspostavljanje sigurne veze sa EU bazama podataka	Kreiranje obrasca za prijavljivanje u skladu sa Pravilnikom o bližem sadržaju dosijea i registra hemikalija i Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja registra biocidnih proizvoda tako da se omogući online prijava u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda; Kreiranje uputstva i informativnih listova za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija; MERS, UC, Centru za kontrolu trovanja i dr. omogućiti umrežavanje u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda, u cilju nesmetanog pristupa podacima	AZŽS	2022.	Djelimično realizovano	U Agenciji za zaštitu životne sredine je u toku nadogradnja softvera 3R za otpad, u okviru koje je planiran i registar hemikalija i biocidnih proizvoda, čime će se automatizovati proces registracije. Novi rok: IV kvartal 2025.	IT alati nabavljeni i instalirani Kreirana uputstva i informativni listova koji su podijeljeni/dostupni subjektima koji se upisuju u Registar hemikalija Registar hemikalija dostupan u elektronskom obliku Registar biocida uspostavljen kao sastavni dio Registra hemikalija	IPA III- Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumi jeva i aktivnosti za podoblast hemikalije u iznosu od €234.000 U toku je izrada Predloga projekta – Uspostavljanje Registra hemikalija i biocidnih proizvoda u skladu sa REACH i BPR Regulativa ma, sa kojim će se aplicirati kod
--	--	-------------	--------------	-------------------------------	--	--	---

							Švedske agencije za međunaro dnu saradnju i razvoj SIDA i Švedske agencije za hemikalije KEMI. Vrijednost projekta je €750.000.
7.4 Edukacija o korišćenju odgovarajućih IT alata (IUCLID i R4BP)	Sprovođenje obuke o upotrebi kreiranog softvera Izrada uputstva za korišćenje softverskog alata Sprovođenje edukacija za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda	AZŽS	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Aktivnost se kontinuirano sprovodi kroz edukacije o korišćenju IT alata, od strane Evropske agencije za hemikalije (ECHA) realizovane su online obuka IUCLID Training online	Broj organizovanih obuka o upotrebi kreiranog softvera Broj učesnika obuka o upotrebi kreiranog softvera Izrađeno uputstvo za korišćenje softverskog alata Broj sprovedenih edukacija za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda Broj učesnika edukacija za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda	Sredstva će biti obezbijede na kroz projekat ECHA „Pripremn e mjere za upravljanj e hemikalija ma za zemlje kandidate i potencijal ne kandidate“ IPA III- Predložen je projekat

							Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumi jeva i aktivnosti za podoblast hemikalije u iznosu od €234.000 i IPA projekat "Tehnička podrška za monitorin g i implement aciju politika za zaštitu životne sredine i klimatskih akcija". U toku je priprema predloga projekta – Uspostavljanje registra
--	--	--	--	--	--	--	--

							hemikalija i biocidnih proizvoda u skladu sa REACH i BPR Regulativa ma, sa kojim će se aplicirati kod Švedske agencije za međunaodnu saradnju i razvoj SIDA i Švedske agencije za hemikalije KEMI. Vrijednost predloga projekta je €750.000
7.5 Učiniti javno dostupnim određene podatke iz registra	Povezivanje statističkih podataka sa portalom Informacionog sistema životne sredine	AZŽS	2023.	Nerealizovano	Nakon uspostavljanja registra Novi rok: 2026	Kreiran link za javno dostupan Registar na web stranici AZPŽS	Nisu potrebna finansijska sredstva

	Kreirati link za javno dostupan Registar na web stranici AZPŽS						
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi roki obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
7.6 Ispunjavanje preduslova za uspostavljanje Centra za kontrolu trovanja u skladu sa čl. 45 CLP	Eksperiti SZO će pripremiti Izvještaj o procjeni nacionalnih kapaciteta i potreba	MZ	III kvartal 2021.	Realizovano	Predlog projekta za uspostavljanje Centra za kontrolu trovanja je pripremljen i predat 31. januara 2025. Globalnom okviru za hemikalije na odobravanje.	Centar za kontrolu trovanja uspostavljen i operativan, kao zasebna cjelina u sklopu KCCG (angažovano specijalizovano osoblje, uspostavljena baza podataka, nabavljena potrebna sredstva i adekvatne komunikacione veze sa ostalim zdravstvenim ustanovama)	Sredstva za evaluaciju obezbijede na u saradnji sa SZO
	Izrada Predloga projekta u cilju uspostavljanja Centra za kontrolu trovanja, u skladu sa Uputstvom za kontrolu trovanja koje je u okviru Internacionalnog programa za hemijsku bezbjednost izradila SZO		IV kvartal 2021.				Pomoć obezbijede na od strane SZO
7.7							

Uspostavljanje Centra za kontrolu trovanja	Izrada projekta koji će definisati sve aktivnosti koje je potrebno realizovati do 2024, poput: - neophodnih specijalizacija osoblja u oblasti urgentne medicine i toksikologije; - uspostavljanja baze podataka o adekvatnom tretmanu i antidotima; - nabavke sredstva za reagovanje u slučaju trovanja; - adekvatne komunikacione veze sa svim relevantnim zdravstvenim ustanovama.		IV kvartal 2024.	Nerealizovano	Predlog projekta predat Globalnom okviru za hemikalije (31. januar 2025).		Sredstva će biti procijenje na izradom Predloga projekta kojim će se aplicirati kod SZO i drugih donatora, a jedan dio sredstava će se obezbijediti iz državnog budžeta
IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine, uključujući Direktivu 2010/63/EU o zaštiti životinja koje se koriste u naučne svrhe.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi roki obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
7.8 Jačanje kapaciteta za sprovođenje Direktive o zaštiti životinja koje	Organizacija obuka u cilju nadogradnje znanja u cilju primjene	UBHVF	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Postupak izdavanja odobrenja za izvođenje eksperimenata na	Broj organizovanih obuka	Sredstva će biti obezbijede na u saradnji sa

se upotrebljavaju u naučne svrhe	Direktive 2010/63/EU o zaštiti životinja koje se koriste u naučne svrhe				životinjama u naučne svrhe je regulisan Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja i relevantnim podzakonskim aktima. Izdavanje odobrenja sprovodi se na osnovu stručnog mišljenja Saveta za zaštitu životinja o etičkoj i naučnoj opravdanosti eksperimenta.	Broj obučених službenika	TAIEX Kancelarij om (ekspertsk a misija ili studijska posjeta)
V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi sa pripremama za blagovremeno sprovođenje Roterdamske konvencije						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
7.9 Sprovođenje PIC postupka u skladu sa PIC regulativom i Roterdamskom konvencijom	Izdavanje PIC saglasnosti od strane AZPŽS, po podnesenom zahtjevu	AZŽS	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Agencija za zaštitu životne sredine izdala je 69 notifikacija za uvoz i 2 saglasnosti na osnovu prethodnog obaveštenja, a u skladu sa PIC Regulativom	Broj podnijetih zahtjeva Broj PIC saglasnosti	Nisu potrebna finansijska sredstva

	Apliciranje kod TAIEX kancelarije i Sekretarijata Roterdamske konvencije u cilju jačanja kapaciteta za adekvatnu implementaciju PIC postupka i Roterdamske konvencije	MERS	Kontinuirano	Nerealizovano	Aplicirati za TAIEX Novi rok : IV kvartal 2025.	Broj održanih obuka, broj obučenih službenika	Sredstva obezbijede na u saradnji sa TAIEX kancelarijom i Sekretarijatom Roterdamske konvencije
7.13. Izvještavanje u skladu sa Roterdamskom konvencijom	Dostavljanje popunjenih upitnika za hemikalije Sekretarijatu Roterdamske konvencije	AZŽS	Kontinuirano, na godišnjem nivou u IV kvartalu	Realizovano za izvještajni period	Izvještaji se dostavljaju kontinuirao za zahtjev Sekratrijata Konvencije (poslednji je dostavljen za 2023.godinu)	Izvještaj dostavljen Sekretarijatu Konvencije	Nisu potrebna finansijska sredstva
VI) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi sa pripremama za blagovremeno sprovođenje Stokholmske konvencije						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
7.15. Uklanjanje preostalih količina PCB	Ažuriranje inventara Identifikovanje izvora finansiranja za	Operateri/vlasnici PCB otpada AZŽS	Kontinuirano od 2021.	Djelimično realizovano	Kroz projekat „Smanjenje zagađenja hemikalijama i otpadom u hot	Ažuriran inventar Ukupna količina identifikovanog PCB otpada u kg/tonama)	Za preostale količine PCB otpada, sredstva

	trajno zbrinjavanje preostalih količina PCB Zbrinjavanje PCB otpada (izvoz ili dekontaminacija)				spot tačkama Mediterana“ planiran je izvoz 77 tona otpada koji sadrži PCB-a iz Crne Gore, prijavljenih od strane CEDIS-a i KAP-a. UNOPS sprovodi postupak i u toku je tender za angažovanje kompanije.	Ukupna količina izvezenog PCB otpada u kg/tonama)	će se obezbijediti iz donacija, međunarodnih finansijskih organizacija.
7.16. Unaprijeđenje monitoringa ispusta POPs-ova u vodu	Kontinuirano povećanje broja parametara POPs supstanci koji se prate kroz Program monitoringa voda	MPŠV	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Program monitoringa voda za 2025. planiran je monitoring prioriternih supstanci (u bioti BDE, , heksahlorbutadien, dikofol, PFOS, dioksini i dioksinu slična jedinjenja, HBCDD, Heptahlor i Heptahlor-epoksid) ali zbog stalnog dodavanja novih POPs na anekse konvencije i u propisima, treba	Povećan broj POPs supstanci u Programu monitoringa voda	MPŠV obezbjeđuje sredstva na godišnjem nivou za realizaciju Programa monitoringa voda

					osiguriti sredstva za povećanje i obima monitoringa		
7.17 Unaprijeđenje monitoringa emisija POPs u vazduh i zemljište	Kontinuirano povećanje broja parametara POPs supstanci koji se prate kroz Program monitoringa zemljišta Uspostavljanje inventara emisija POPs-ova u vazduh obuhvaćeno je kroz podoblast <i>Kvalitet vazduha</i>	AZŽS	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Programom monitoringa zemljišta za 2025. planirano je ispitivanje zemljišta na PCB, Organohlorne pesticide, Per fluoro oktan sulfonska kiselina (PFOS) Poli bromovani difenil etri (PBDE) i Dioksini/furani (PCDD/F) ali zbog stalnog dodavanja novih POPs na anekse konvencije i u propisima, treba osiguriti sredstva za povećanje i obima monitoringa	Povećan broj POPs supstanci u Programu monitoringa zemljišta (Programom monitoringa zemljišta za 2020. uključen je monitoring polifluorooktan sulfonske kiseline (PFOS) i polibromovanih difeniletara (PBDE))	Procjena sredstava za Program monitoringa POPs-ova u zemljištu za 2019. iznosi €13.450 AZPŽS obezbjeđuje sredstva na godišnjem nivou za realizaciju Programa monitoringa zemljišta Sredstva za Inventar

							emisija POPs-ova u vazduh prikazana su u okviru podoblasti <i>Kvalitet vazduha</i>
VII) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju uspostavljanje zvanične saradnje između relevantnih zainteresovanih strana i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine o upravljanju hemikalijama.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
7.18. Uspostaviti zvaničnu saradnju između relevantnih subjekata i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine o upravljanju hemikalijama	Implementacija Memoranduma o saradnji, odnosno realizacija aktivnosti za koje je angažovan stručni kadar u skladu sa Memorandumom	AZŽS	IV kvartal 2021. Kontinuirano	Djelimično realizovano	Zajedničke procjene rizika će biti moguće tokom 2025. ukoliko bude zahtjeva, a određeni edukativni materijal je pripremljen u saradnji sa Univerzitetom sa ciljem jačanja nacionalnog helpdeska	Broj i vrsta aktivnosti realizovanih kroz Memorandum Broj uključenih službenika/naučnika /studenata u realizaciju aktivnosti predviđenih Memorandumom	Memorand um će definisati način finansiranja
VIII) Zahtjevi iz Pregovaračk	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine – <u>Direktiva 87/217/EEZ o sprječavanju i smanjenju zagađenja životne sredine azbestom</u>						

e pozicije CG za P27							
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
7.20. Preduzimanje mjera za sprječavanje emisije azbesta u vazduh, ispuštanja u vodu i uspostavljanje bezbjednog rukovanja i odlaganja građevinskog i izolacionog materijala i drugih proizvoda koji sadrže azbest	- Poštovanje graničnih vrijednosti emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora; - Aдекватno pakovanje i odstranjivanje otpada koji sadrži azbest, kao i prerada građevinskog otpada, u skladu sa propisima kojima je uređeno upravljanje otpadom; - Korišćenje najbolje dostupnih tehnika.	Operateri/zagađivači	U kontinuitetu	Realizovano za izvještajni period	Poštovanjem zakonskih granične vrijednosti, pravilno upravljanje otpadom, te upotrebom najbolje dostupnih tehnika.	Broj preduzetih mjera	Sredstva se obezbjeđuju iz budžeta kompanija u kojima je zatečen azbest
7.21. Realizacija projekta rekonstrukcije azbestno cementnih cijevi	Izrada Glavnih projekata rekonstrukcije azbestno cementnih cijevi ⁷	Udruženje za unapređenje vodosnabdijevanja, tretman i odvođenje otpadnih voda Crne Gore lokalna preduzeća za vodovod i kanalizaciju	Nakon obezbjeđivanja finansijskih sredstva moći će se definisati rok	Djelimično realizovano	Studijom izvodljivosti za projekat "Unaprjeđenje efikasnosti vodosnabdijevanja zamjenom azbestno-cementnih cjevovoda na području Crne	Izrađeni Glavni projekti	Procjena troškova za izradu Glavnih projekata zamjene azbestno cementnih cijevi na području Crne Gore,

⁷Tokom 2019. izrađeni su projektni zadaci za 21 opštinu (azbestnih cijevi nema u Plužinama i Petnjici)-sredstva obezbijedio UNDP u iznosu od €9.050.

		Zajednica opština			Gore", zaključeno je da je povoljna metoda za zamjenu AC-cijevi Metoda 1 (Ostavljanje na mjestu), tj. AC-cijevi će biti isključene iz sistema, ali neće biti uklonjene. Datom studijum definisana je prioritizacija mjera koje je potrebno sprovesti, a koja se odnose na unapređenje efikasnosti vodosnodbijevanj a. Prioritetni projekti i investicije za period 2024-2030. godine po opštinama. Ukupna vrijednosti tih investicija procijenjenja je na cca 200 miliona eura, i obuhvata izradu tehničke dokumentacije i		za dužinu AC cjevovoda koji se planiraju zamjeniti u prvoj fazi ovog projekta L=129 km, iznosi €170.000. Potrebno je troškove planirati u okviru budžeta JLS uz podršku Kapitalnog Budžeta
--	--	-------------------	--	--	--	--	--

					izvođenje radova kako za zamjenu AC cijevi tako i izgradnju i zamjenu drugih vrsta cjevovoda		
7.22. Izrada programa upravljanja azbestom u Crnoj Gori	Izrada Nacionalnog profila azbesta, kao dio Nacionalnog programa za eliminaciju bolesti povezanih sa azbestom	MZ, MER, IJZ, MERS, AZŽS, UC	2023.	Realizovano	Vlada Crne Gore je 16. januara 2025. usvojila Nacionalni profil izloženosti azbestu Crne Gore i donijela Akcioni plan za 2025-2026.	Izrađeni Nacionalni profila azbesta, Nacionalni plan za eliminaciju bolesti povezanih sa azbestom, Registar lica izloženih azbestu	Sredstva za realizaciju aktivnosti će biti obezbijede na od strane nadležnih institucija
	Izrada Registra lica koja su bila izložena azbestu						
	Izrada protokola, obuka i pregleda zaposlenih koji su izloženi azbestu						
X) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju planove za jačanje administrativnih kapaciteta, u skladu s Nacionalnom strategijom i pratećim Akcionim planom za prenošenje, primjenu i sprovođenje pravne tekovine EU iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Staus	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja

7.23. Obuke vezano za implementaciju REACH Regulative	Organizacija treninga i obuka za: 1) izradu i dostavljanje dosijea za identifikaciju supstanci koje izazivaju visoku zabrinutost; 2) evaluaciju supstanci navedenih u Akcionom planu Zajednice; 3) procjenu izolovanih intermedijara; 4) edukaciju o korišćenju odgovarajućih IT alata (IUCID); 5) prisustvo sa statusom posmatrača na CARACAL sastancima, kao i sastancima Komiteta za procjenu rizika (Committee for Risk Assessment (RAC)), Komiteta za socio ekonomsku analizu (Committee for Socio-economic Analysis (SEAC)); 6) postupke procjene opasnosti sa propisanim metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalija.	MERS AZŽS UBHVFP CETI IJZ UCG UC	Kontinuirano	Realizuje za izvještajni period	Evropska agencija za hemikalije (ECHA) realizovala je: REACH videokonferencij (12. septembar 2024. REACH videokonferencija – 10. oktobar 2024. REACH radionica – 24. oktobar 2024. REACH radionica – 12. novembar 2024. Institut za javno zdravlje Crne Gore (IJZCG) trenutno je u procesu pridruživanja kao partner u inicijativi PARC (Partnerstvo za procjenu rizika od hemikalija).	Broj organizovanih obuka Broj učesnika na obukama Učešće 2 predstavnika Crne Gore na sastancima CARACAL i Komitetima u svojstvu posmatrača	Sredstva obezbijede na u saradnji sa TAIEX kancelarijom; IPA projekat „Pripremn e mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“ koji realizuje ECHA; Takođe, određena sredstva će se obezbijediti kroz IPA II 2014-2020 (sredstva u iznosu
---	--	---	---------------------	--	---	---	---

							od 234.000 eura predviđen a su za podoblast hemikalije); Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške "Jačanje kapaciteta, transpozic ija Acquis- a i planiranje u životnoj sredini"
7.24. Obuke vezano za implementaciju BPR Regulative	Organizovanje obuka i treninga za: 1) procjenu biocidnih proizvoda na osnovu tehničkog dosijea; 2) procjenu aktivnih supstanci; 3) procjenu rizika biocidnih proizvoda na osnovu: fizičko- hemijskih svojstava, svojstava koja utiču na	MERS AZŽS UBHVFP CETI IJZ UCG UC	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Evropska agencija za hemikalije (ECHA) organizovala je: BPR online obuka (29-30. oktobar 2024.) BPR radionica (7. novembar 2024.)	Broj organizovanih obuka Broj učesnika na obukama Učešće 2 predstavnika Crne Gore na sastancima Komitetima, u svojstvu posmatrača	Sredstva obezbijeđe na u saradnji sa TAIEX kancelarij om; IPA projekat „Pripremn e mjere za upravljanj

	zdravlje ljudi (toksikologija), svojstava koja utiču na životnu sredinu (ekotoksikologija); 4) procjenu efikasnosti, koja zahtijeva specifična znanja u oblasti biologije ciljnih organizama, fitomedicine i veterine; 5) korišćenju odgovarajućih IT alata (R4BP); 6) prisustvo sa statusom posmatrača na sastancima Komiteta za procjenu rizika (Biocidal Products Committee BPC).				ECHA BPR online obuka za IPA korisnike (28-29. oktobar 2024.)		e hemikalija ma za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“ koji realizuje ECHA; Takođe, određena sredstva će se obezbijediti kroz IPA II 2014-2020 (sredstva u iznosu od 234.000 eura predviđen a su za podoblast hemikalije) Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke
--	--	--	--	--	--	--	--

							podrške "Jačanje kapaciteta, transpozic ija Acquis- a i planiranje u životnoj sredini"
7.25. Obuke vezano za implementaciju CLP Regulative	Organizovanje radionica na temu: 1) klasifikacije, označavanja i pakovanja hemikalija; 2) etikete i bezbjedonosni listovi; 3) skladištenje hemikalija; 4) izvještavanja o rezultatima nadzora i drugim preduzetim mjerama.	MERS AZŽS UBHVFP CETI IJZ UCG UC	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Evropska agencija za hemikalije (ECHA) organizovala je: CLP videokonferencij u (19. septembar 2024.) CLP radionica (13. novembar 2024.) U novembru 2024. godine, održana je TAIEX radionica čiji je cilj bio unapređenje administrativnih kapaciteta za praćenje i nadzor uvoza hemikalija.	Broj organizovanih obuka Broj učesnika na obukama	Sredstva obezbijede na u saradnji sa TAIEX kancelarij om IPA projekat „Pripremn e mjere za upravljanj e hemikalija ma za zemlje kandidate i potencijal ne kandidate“ koji realizuje ECHA

							Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške "Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini"
7.26. Jačanje kapaciteta u cilju efikasnog nadzora nad hemikalijama i biocidnim proizvodima	Organizovanje obuka u cilju: 1) unapređenja kontrole nad uvozom i upotrebom proizvoda koji sadrže živu; 2) adekvatnog vršenja nadzora na tržištu, uvozom i upotrebom boja, lakova i drugih vrsta premaza, koji sadrže isparljiva organska jedinjenja; 3) adekvatnog vršenja nadzora na tržištu, uvozu i upotrebi detergenata i biocidnih proizvoda; 4) planiranje inspekcija, check Liste, uputstva za inspektore,	Nadležne inspekcije UC	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Realizovana je TAIEX Studijska posjeta u oktobru 2024. godine, koja je omogućila detaljno upoznavanje sa praksama inspekcije.	Broj organizovanih obuka Broj učesnika na obukama	Sredstva obezbijede na u saradnji sa TAIEX kancelarijom IPA projekat „Pripremne mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“

	izvještavanje u skladu sa Regulativom (EZ) br. 648/2004 o detergentima; 5) planiranja inspekcija, check Liste, uputstva za inspektore, izvještavanje u skladu sa BPR uz akcenat na granične proizvode u odnosu na kozmetičke proizvode, medicinske proizvode-ljekove i medicinska sredstva.						koji realizuje ECHA Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške "Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini"
--	--	--	--	--	--	--	--

8. BUKA

U okviru završnog mjerila 6 koje se odnosi na podoblast Buka, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **9 obaveza**, koje obuhvataju **23 mjera**, od kojih su svih 15 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, a **8 mjera sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 0%, dok je **stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano** je 66,66%.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Buka je 25%.

I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju nivo usklađenosti Crne Gore u oblasti buke i planove za dalje mjere sprovođenja: izrada karata buke i akcionih planova za upravljanje bukom za aglomeraciju i pokretanje kampanja za <u>podizanje nivoa javne svijesti</u> i dalje korišćenje centralizovanog informacionog sistema u okviru Agencije za zaštitu prirode i životne sredine. EU poziva Crnu Goru da osigura da se <u>zainteresovana javnost konsultuje</u> prilikom izrade Akcionih planova za upravljanje bukom.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje / Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
8.1. Podizanje nivoa javne svijesti o zaštiti od buke u životnoj sredini	Organizovanje kampanje u cilju podizanja javne svijesti za sprovođenje mjera i aktivnosti iz Strateške karte buke za teritoriju Glavnog grada Podgorica i opština u okviru Glavnog grada ⁸ i Akcionog plana zaštite od buke u životnoj sredini za Glavni grad Podgorica do 2024.	Glavni grad	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	U decembru 2024. godine, održane su dvije radionice “Menažment bukom u životnoj sredini” I “KOntrola buke u životnoj sredini” u cilju razmjene znanja i iskustva u ovoj oblasti. radionice će se nastaviti uz podršku kancelarije UNOPS	Broj organizovanih kampanja/ okruglih stolova Broj objavljenih informacija	Budžet Glavnog grada Podgorica, uz podršku MEPPU kroz IPA III projekat Tehničke podrške oblasti životne sredine koji obuhvata i oblast buke
	Održavanje više okruglih stolova na kojima će se javnost upoznati sa procjenom broja stanovnika izloženih buci, mjerama koje treba preduzeti za smanjenje buke, kao i planiranim projektima, planiranim mjerama i aktivnostima koje će se preduzimati, očekivanim rezultatima sprovođenja Akcionog plana za glavne puteve						
	Korišćenje društvenih mreža (Facebook, Instagram, Twiter, itd.) u cilju						

⁸ Strateške karte buke preispituju se i, ukoliko je potrebno, reviduju se svakih 5 godina.

	informisanja, odnosno promocije realizovanih aktivnosti						
8.2. Kontinuirana implementacija Akcionog plana zaštite od buke u životnoj sredini za Glavni grad Podgorica	Realizacija aktivnosti definisanih u Akcionom planu zaštite od buke u životnoj sredini za Glavni grad Podgorica	JLS MERS i ostali nadležni subjekti	Kontinuirano, na godišnjem nivou, I kvartal	nerealizovano	Zbgog nedostatka finansijskih srtedstava još nije pokrenut postupak revizije AP	Realizovane aktivnosti iz Akcionog plana (izraženo u apsolutnim ciframa i %)	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Izrada Izvještaja o realizaciji Akcionog plana zaštite od buke u životnoj sredini za Glavni grad Podgorica					Izvještaj o realizaciji Akcionog plana objavljen na sajtu Glavnog grada	
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27		EU prima k znanju nivo usklađenosti Crne Gore u oblasti buke i planove za dalje mjere sprovođenja: izrada karata buke i akcionih planova za upravljanje bukom za aglomeraciju i glavne puteve.					
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
8.3 Donošenje Strateške karte buke za glavni put Virpazar–Podgorica (29,3 km) sa PGPS 3,741,040 (brojač saobraćaja na lokaciji željeznička stanica Zeta)	Kroz sprovođenje tenderske procedure odabrati kompaniju koja je akreditovana prema standardu MEST ISO/IEC 17020 za izradu strateških karata buke	AZŽS	2023.	Nerealizovano	Strateške karte buke I Akcioni planovi za 13 prioriternih putnih pravaca biće	Izrađene i donijete 3 Strateške karte buke za glavne puteve sa preko 3	IPA III-kandidovan je projekat Tehničke podrške, koju obuhvata i podoblast buka,

8.4 Donošenje Strateške karte buke za glavni put Tivat-Budva (25 km) sa PGPS 5,790,196 (brojač saobraćaja na lokaciji Radanovići)	Odabrana kompanija dostavlja Nacrt strateške karte buke za glavne puteve, sa korišćenim ulaznim podacima i metapodacima, radi unošenja podataka u Informacioni sistem zaštite životne sredine. Nacrt strateške karte buke postavlja se na uvid: organima, organizacijama i zainteresovanoj javnosti, uz datu mogućnost dostavljanja mišljenja Održavanja Javne rasprave Integrisanje komentara i sugestija sa Javne rasprave za strateške karte buke i priprema Izveštaja sa Javne rasprave				realizovani kroz IPA projekat koji je u drugoj fazi. Početak aktivnosti se očekuje u junu 2025. godine nakon potpisivanja ugovora sa izabranom firmom novi rok: 2026.	miliona prelaza	alternativno budžet AZPŽS (procjena potrebnih sredstava: €40.000)
--	---	--	--	--	---	------------------------	--

8.5 Donošenje Strateške karte buke za glavni put Herceg Novi–Kamenari (15,4 km) sa PGPS 3,898,656 (brojač saobraćaja se nalazi na lokaciji Kumbor)	AZPŽS donosi Strateške karte buke za glavne puteve i iste objavljuje na sajtu s ciljem informisanje javnosti.						
8.9. Podizanje nivoa javne svijesti	Organizovanje kampanje u cilju informisanja javnosti sa procjenom broja stanovnika izloženih buci, mjerama koje treba preduzeti za smanjenje buke, kao i planiranim projektima, planiranim mjerama i aktivnostima koje će se preduzimati, očekivanim rezultatima sprovođenja akcionog plana i način njihovog vrednovanja	MSA	Kontinuirano	realizovno	Obaveza se kontinuirano realizuje	Broj organizovanih kampanja/okruglih stolova Broj učesnika/ca Broj donijetih zaključaka/prporuka Broj realizovanih zaključaka/prporuka Broj objavljenih informacija	Budžet MKI (procjena potrebnih sredstava: 5.000 eura)
	Održavanje okruglog stola na kojem će se prezentovati sve mjere i aktivnosti predviđeni Akcionim planom						
	Korišćenje društvenih mreža (Facebook, Instagram, Twiter, itd.) u cilju informisanja,						

	odnosno promocije realizovanih aktivnosti					na društvenim mrežama	
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU prima k znanju nivo usklađenosti Crne Gore u oblasti Buki planove za dalje mjere sprovođenja: izrada karata buke i akcionih planova za upravljanje bukom za aglomeraciju i glavne puteve, pokretanje kampanja za podizanje nivoa javne svijesti i <u>dalje korišćenje centralizovanog informacionog sistema</u> u okviru Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
8.10. Obezbeđivanje adekvatnog softverskog rješenja i aplikacije za unošenje podataka o mjerenjima nivoa buke, kao i prikaz istih za potrebe informisanja javnosti	Razviti adekvatne IT alate, koji bi omogućili: - adekvatno čuvanje i statističku obradu dostupnih podataka, - podršku za uspostavljanje sigurne veze sa EU bazama podataka	AZŽS	2023.	nerealizovan o	U toku je IPA III projekat	IT alati nabavljeni i instalirani	Budžet AZPŽS IPA
	Sprovođenje obuke o upotrebi kreiranog softvera, kao i za integrisanje podataka o buci u Informacioni sistem životne sredine					Broj održanih obuka Broj obučanih službenika	
	Izrada uputstva za korišćenje softverskog alata					Izrađeno uputstvo za korišćenje softvetskog alata	
	Kreiranje linka na web stranici AZPŽS za potrebe informisanja javnosti					Kreiran link na web stranici AZPŽS	
IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU konstatuje namjeru Crne Gore da obezbjedi obuku osoblja Agencije za zaštitu prirode i životne sredine za izradu karata buke i Akcionih planova, kao i da zaposli još jednog inspektora u Upravi za inspekcijske poslove.						

<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
8.11. Zapošljavanje ekološkog inspektora	Sistematizacijom UIP, pored postojećih 8 inspektora za Poglavlje 27, planirano je kadrovsko jačanje sa još 3 inspektora tehničko-tehnološke struke i zaštite životne sredine koji će, pored ostalog, biti zaduženi i za buku	MERS	2021-2022.	Nerealizovano	U izvještajnom periodu nije bili zapošljavanje ekoloških inspektora	Povećanje broja inspektora za 3	Budžet UIP (bruto plata na godišnjem nivou, u iznosu od oko €11.000)
	Dobijanje saglasnosti MF na zapošljavanje						
	Sprovođenje Javnog/Internog oglasa						
8.12. Jačanje administrativnih kapaciteta	Priprema aplikacija za potrebe dobijanja obuka na temu:	AZŽS	III kvartal 2021. III kvartal 2021. III kvartal 2022.	Nerealizovano	U izvještajnom periodu nije bilo organizovanj a navedenih obuka	Broj učesnika ≥15 – broj održanih obuka	TAIEX IPA III UNDP projekat „Jačanje kapaciteta za ubrzanje procesa pristupanja EU II“
	a) izrade strateških karata buke i izračunavanja nivoa buke; b) pripreme Akcionih planova; c) načina upotrebe softvera i ažuriranja aplikacije.						
	Organizovanje gore navedenih obuka.						
	Priprema aplikacionog formulara za obuku koja se odnosi na izvještavanje u skladu sa Direktivom	AZŽS MERS	2022.	Nerealizovano	U izvještajnom periodu nije bilo	Broj podnijetih prijava za obuke	TAIEX

	2002/49/EC, u cilju upoznavanja sa: a) obaveznim sadržajem izvještaja o nivou buke u životnoj sredini koji treba da pripremi AZŽS; b) načinom na koji MERS dostavlja izvještaj EK. Organizovanje navedene obuke				organizovanj e navedene obuke	Broj odobrenih prijava za obuke Broj održanih obuka Broj učesnika ≥15 na obukama	
--	--	--	--	--	-------------------------------------	--	--

9. KLIMATSKE PROMJENE

U okviru završnog mjerila 7 koje se odnosi na podoblast Klimatskih promjena, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **7 obaveza**, koje obuhvataju **14 mjera**, od kojih su 11 mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju, a 3 mjera sa rokom kontinuirano.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospeljelo za **realizaciju je 36,36%**, dok je stepen **djelimično realizovanih mjera 27,27%**.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je **100%**.

Od početka implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27, stepen realizacije obaveza iz podoblasti Klimatske promjene je 72,72%.

Završno mjerilo 7	Crna Gora nastavlja svoje usklađivanje s pravnom tekovinom EU, posebno usvajanjem zakona o funkcionisanju <u>Evropskog sistema trgovanja emisijama (EU ETS)</u> , u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim uzastopnim amandmanima. Crna Gora se dalje usklađuje sa <u>relevantnim podzakonskim aktima o monitoringu i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji</u> . Crna Gora <u>osigurava da postoji odgovarajući okvir za implementaciju EU ETS-a u cijelosti u pogledu praćenja, izvještavanja i provjere emisija gasova staklene bašte</u>
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju trenutni ograničeni nivo usklađenosti zakonodavstva i poziva Crnu Goru da pojača svoj rad u tom pogledu, posebno kad je riječ o <u>Direktivi 2003/87/EZ o uspostavljanju šeme za trgovanje emisijskim kvotama gasova staklene bašte (EU ETS)</u> . Odluke o dijeljenju napora (ciljevi za sektore koji nisu obuhvaćeni ETS-om) i <u>propisa o praćenju, izvještavanju i verifikaciji emisija gasova staklene bašte (MRV)</u> .

EU konstatuje rad Crne Gore na transponovanju Regulative 443/2009/EC i Regulative 510/2011/EU o standardnim emisijama CO₂ iz putničkih automobila i lakih teretnih vozila i podsjeća na obavezu da se <u>uspostavi sistem praćenja i izvještavanja za novo registrovana vozila</u>. EU podsjeća na obavezu da uspostavi odgovarajući okvir za ispunjavanje obaveza prema Regulativi o mehanizmu za praćenje klime (regulative (EU) br. 525/2013) i s tim povezane delegirane i sprovedbene akte. EU prima na znanje rad Crne Gore na usklađivanju s regulativom 1005/2009/EZ o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i Regulativom 517/2014/EU o fluorisanim gasovima staklene bašte i podsjeća na obavezu da se u potpunosti usklade s gore navedenim, kao i s povezanim delegiranim i sprovedbenim aktima. EU konstatuje da Crna Gora ima svoju Strategiju za klimatske promjene, ali da mora osigurati usklađenost s klimatskim i energetskim okvirom do 2030. godine (npr. EU ETS direktiva, Odluka o podjeli napora, korišćenje zemljišta, Regulativa o promjeni korišćenja zemljišta i šumarstvu (LULUCF) i Regulativa o upravljanju energetskom unijom) i <u>njenu integraciju u sve relevantne sektorske politike i strategije</u>, za početak implementaciju Pariskog sporazuma i crnogorskog nacionalno određenog doprinosa. EU naglašava potrebu da Crna Gora nastavi rad na <u>jačanju administrativnih kapaciteta i međuinstitucionalnoj saradnji</u>.							
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
10.3 Uspostavljanje okvira za implementaciju EU ETS Direktive u cjelini (praćenje, izvještavanje i verifikacija-MRV emisije gasova sa efektom staklene bašte)	Izrada Studije za uspostavljanje MRV sistema kao baze na osnovu koje će se uspostaviti EU ETS sistem Realizacija sljedećih aktivnosti u okviru projekta „Inicijativa za izgradnju kapaciteta za transparentnost-CBIT“: 1. Jačanje aktivnog angažovanja zainteresovanih strana i	MERS	2021-2024.	Djelimično realizovano	Koncept MRV-a u okviru ETS sistema je uspostavljen kroz donošenje Zakona o zaštiti negativnih uticaja klimatskih promjena i ozonskog omotača od 2019. godine, i donošenje sledećih podzakonskih propisa : •Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu verifikacije izvještaja o emisijama gasova sa efektom staklene bašte ("Službeni list	Usvojena Studija za uspostavljanje MRV sistema od strane Vlade Finalizacija projekta „Inicijativa za izgradnju kapaciteta za transparentnost-CBIT“ Uspostavljen okvir za implementaciju EU ETS Direktive	Studija će biti urađena kroz GEF projekat: „Inicijativa za izgradnju kapaciteta za transparentnost-(CBIT)“ (vrijednost projekta €1,1 miliona)

	ugrađivanje MRV klimatskih aktivnosti u okviru postojećih sektorskih funkcija i ciljeva održivog razvoja; 2. Jačanje tehničkih kapaciteta za implementaciju okvira transparentnosti				Crne Gore", br. 013/21 od 10.02.2021); •Pravilnik o obrascu dozvole za emisiju gasova sa efektom staklene bašte i načinu vođenja evidencije ("Službeni list Crne Gore", br. 013/21 od 10.02.2021); •Pravilnik o planu praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte iz vazduhoplova ("Službeni list Crne Gore", br. 102/20 od 16.10.2020); •Pravilnik o sadržaju plana praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte iz postrojenja ("Službeni list Crne Gore", br. 010/22 od 27.01.2022); •Pravilnik o uslovima u pogledu kadra i opreme za pravno lice koje vrši verifikaciju izvještaja o emisiji gasova sa efektom		
--	---	--	--	--	--	--	--

					staklene bašte ("Službeni list Crne Gore", br. 012/21 od 05.02.2021); •Uredba o aktivnostima odnosno djelatnostima koje emituju gasove sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte ("službeni list crne gore", br. 008/20 od 14.02.2020); •Uredba o vazduhoplovnim aktivnostima za koje se ne dostavlja plan praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte ("Službeni list Crne Gore", br. 077/21 od 16.07.2021). Crna Gora je započela procese potpunog usklađivanja sa evropskim obavezama u oblasti klimatskih		
--	--	--	--	--	--	--	--

					promjena kroz revidovanje Zakona o klimatskim promjenama, čime je postavljen pravni okvir za buduću implementaciju ETS sistema, uključujući i ETS2 odnosno direktivu 2023/959.		
10.4. Pripremiti nacionalne operatere za ulazak u EU ETS sistem	Implementacija Uredbe o aktivnostima odnosno djelatnostima koje emituju gasove sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte	MERS, Eko fond, ME, operateri	Kontinuirano do 2025.	Realizovano	U cilju daljeg usklađivanja sa EU pravnom tekovinom Ministarstvo je finalizovalo Zakon o klimatskim promjena čije se usvajanje očekuje u II kvartalu 2025. godine. Novi zakon će omogućiti dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, posebno funkcionisanju sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim izmjenama, kao i monitoringu i izvještavanju,	Stepen realizacije obaveza definisanih podzakonskim aktima za svakog operatera	Sredstva za realizaciju obezbjeđuju se iz sredstava nacionalnih operatera

					akreditaciji i verifikaciji, registru, besplatnoj dodjeli i aukciji. Operatori pripremaju plan praćenja od 2020. godine, tako da su pripremljeni već za ulazak novim zakonom i donošenjem novih podzakonskih akata operatori će koristiti i formulare koji se koriste u zemljama EU.		
10.6. Uspostavljanje dugoročnog strateškog okvira niskokarbonskog razvoja	Izrada Strategije niskokarbonskog razvoja Crne Gore za period do-2050. godine	MERS sa ostalim nadležnim organima	2022-2024.	Nerealizovano	Prvi Nacrt Strategije niskougljeničnog razvoja Crne Gore se očekuje u junu 2025. godine. Projekat se finansira od Svjetske banke.	Strategija niskokarbonskog razvoja Crne Gore donijeta od strane Vlade	IPA III (2021-2026.) 1,0 miliona eura
	Javna rasprava						
	Donošenje Strategije od strane Vlade	Vlada	2024.	Nerealizovano	Očekuje se da će Strategija biti usvojena na sjednici Vlade Crne Gore u I kvartalu 2026. godine		Nisu potrebna finansijska sredstva

10.7. Uspostavljanje klimatsko- energetskog okvira do 2030. i njegova integracija u sve relevantne sektorske politike i strategije	Izrada Plana energetika-klima	ME, MERS u saradnji sa ostalim nadležnim organima	2021.	Djelimično realizovano	Izrađen Nacionalni energetski klimatski plan, dostavljen Sekretarijatu Energetske zajednice na mišljenje, Javna rasprava održana je od 12. novembra do 12. decembra 2024. godine	Izrađen Predlog Plana energetika- klima do 2030.	Sredstva za izradu Plana su osiguravana kroz GIZ projekat „Razvoj kapaciteta za klimatsku politiku u zemljama jugoistočne i istočne Evrope, južnog Kavkaza i centralne Azije- faza III“
	Javna rasprava					Donijet Plan energetika-klima do 2030. od strane Vlade	
	Donošenje Plana energetika-klima do 2030.	Vlada	2021.	Nerealizovano	Nacrt NECP-a je finalizovan i poslat na mišljenje Sekretarijatu energetske zajednice, njegovo usvajanje se očekuje tokom 2025.		
10.8. Revizija NDC	Izrada dokumenta revizija postojećeg Nacionalnog doprinos smanjenju emisija GHG (NDC) do 2030. godine	MERS	2025.	Realizovano	Dokument je usvojen od strane Vlade 14.02.2025. godine	Donošenje revidovanog NDC- a od strane Vlade	Sredstva su osiguravana od strane UNDP-a u iznosu od oko € 164.297
	Sprovedena Javna rasprava o Nacrtu NDC-ja						

	Dostavljanje Predloga NDC-ja relevantnim institucijama na davanje mišljenja						
	Upućivanje Predloga NDC-a Vladi na usvajanje	Vlada					
10.10. Jačanje administrativnih kapaciteta i međuinstitucionalne saradnje	Organizovanje treninga i obuka za službenike iz svih relevantnih sektora Zapošljavanje dodatnih kadrova na poslovima vezanim za implementaciju politike oblasti klimatskih promjena	MERS ME MSA MPŠV	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Dva novozaposlena na ugovor o djelu u 2025. godini	Broj organizovanih treninga i obuka na godišnjem nivou Broj službenika/ca, kao i broj institucija zastupljenih na treninzima Broj novozaposlenih zaduženih za pitanja iz oblasti klimatskih promjena u nadležnim institucijama	Treninzi i obuke biće organizovani u okviru sljedećih projekata: Jačanje crnogorskog Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC) i akcija adaptacije u okviru transparentnosti – CBIT; Plan pripravnosti za saradnju sa Zelenim klimatskim fondom i izradu Nacionalnog programa prioriternih aktivnosti; Izgradnja kapaciteta za politiku klimatskih

							promjena na zapadnom Balkanu, centralnoj i istočnoj Evropi i centralnoj Aziji – (GIZ- CDCP III); Izrada Četvrtog nacionalnog izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama (FNC); Izrada Trećeg dvogodišnjeg ažuriranog izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama (TBUR); Izrada Nacionalnog plana adaptacije na klimatske promjene NAP (GCF) i Tehnička podrška za monitoring i implementaciju politika za zaštitu životne sredine i klimatskih akcija– IPA II
--	--	--	--	--	--	--	---

10.11. Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti klime	Kontinuirano usklađivanje sa najavljenim revizijama relevantnog zakonodavstva u oblasti: ETS Direktive, Odluke o dijeljenju napora, LULUCF Uredbe, Direktive o energetske efikasnosti, Direktive o obnovljivim izvorima energije, propisa o standardima emisija CO₂ za automobile i vozila Usklađivanje strateških dokumenata sa modificovanim klimatskim ciljevima i novom EU Strategijom o adaptaciji na klimatske promjene i Evropskim klimatskim sporazumom	MERS ME	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Vlada je 14. II 2025. usvojila Ažurirani nacionalno utvrđeni doprinos Crne Gore za 2030. i 2035. godinu. Ažurirani NDC predviđa dva implementaciona perioda: 2025-2030, s ciljem smanjenja emisija za 55%, te 2031 - 2035, s ciljem smanjenja za 60%. Ovaj pristup obuhvata cijelu ekonomiju, uključujući i sektor korišćenja zemljišta, promjene u korišćenju zemljišta i šumarstvo (LULUCF). U cilju daljeg usklađivanja sa EU pravnom tekovinom Ministarstvo je finalizovalo Zakon o klimatskim promjena čije se usvajanje očekuje u II kvartalu 2025. godine. Novi zakon	Usklađeno zakonodavstvo sa revizijama relevantnog EU zakonodavstva u oblasti klime Usklađena strateška dokumenta sa modificovanim klimatskim ciljevima i novom EU Strategijom o adaptaciji na klimatske promjene i Evropskim klimatskim sporazumom	Budžet nadležnih institucija UNDP, IPA, eksterni izvori finansiranja
--	--	--------------------	---------------------	--	--	--	---

					će omogućiti dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, posebno funkcionisanju EU ETS, u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ.		
--	--	--	--	--	---	--	--

SUMARNI PREGLED

Akcionim planom za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene u izvještajnom periodu predviđena je realizacija 281 mjera, od kojih je 135 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju i 146 mjera sa rokom kontinuirano. **Ukupan stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 13% (17 mjera), dok je ukupan stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 62% (92 mjere).**

U nastavku je dat tabelarni prikaz broja mjera po podoblastima, predviđenih Akcionim planom za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, za izvještajni period.

	Podoblast	Broj obaveza	Broj mjera			Stepen (broj) mjere sa rokom dospjelo za realizaciju			Stepen (broj) mjere sa rokom kontinuirano		
			Ukupan broj mjera	Mjere sa rokom dospjelo za realizaciju	Mjere sa rokom kontinuirano	Realizovano	Djelimično realizovano	Nerealizovano	Realizovano	Djelimično realizovano	Nerealizovano
1.	Horizontalno zakonodavstvo	13	24	13	11	2	1	10	11	/	/
2	Kvalitet vazduha	8	23	19	4	1	18	/	2	2	/
3.	Upravljanje otpadom	13	30	10	20	2	1	7	14	3	3
4.	Kvalitet voda	10	14	8	6	1	5	2	6	/	/
5.	Zaštita prirode	43	84	47	37	2	34	11	14	16	7
6.	Industrijsko zagađenje	10	34	1	34	/	1	/	23	6	5
7.	Hemikalije	20	34	11	23	5	3	3	13	9	1
8.	Buka	9	23	15	8	/	/	15	6	/	2
9.	Civilna zaštita	Privremeno zatvorena podoblast									
10.	Klimatske promjene	7	14	11	3	4	3	4	3	/	/
	Ukupno	133	281	135	146	13% (17)	49% (66)	38% (52)	63% (92)	24% (36)	13% (18)

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE SPROVOĐENJA AKCIONOG PLANA ZA ISPUNJAVANJE ZAVRŠNIH MJERILA

Implementacija Akcionog plana u izvještajnom periodu septembar 2024 - avgust 2025. godine se realizovala planiranim aktivnostima ali se moraju ubrzati aktivnosti na do sada djelimično realizovanim i nerealizovanim aktivnostima, uz puno sagledavanje okolnosti vezanih za razloge djelimične realizacije odnosno zbog kojih neke od aktivnosti nijesu realizovane, kako bi se postigli što bolji rezultati u daljem sprovođenju Akcionog plana. Takođe, potrebno je intenzivirati rad na realizaciji planiranih aktivnosti u 2025. godini i planirati budžet u cilju postizanja vidljivih rezultata u pocesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Najveći izazov u realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana je obezbjeđivanje finansijskih sredstava.

Imajući u vidu navedeno predlažemo sljedeće:

- Potrebno je prioritetno realizovati aktivnosti koje nijesu realizovane u prethodnim godinama;
- Intenzivirati aktivnosti u svakoj instituciji nadležnoj za obaveze iz završnih mjerila po pitanju njihove realizacije;
- Osigurati odgovoran i posvećen pristup daljoj realizaciji obaveza iz Poglavlja 27 od strane svih prepoznatih nadležnih institucija na državnom i lokalnom nivou;
- Unaprijediti koordinaciju i komunikaciju između relevantnih institucija kada su u pitanju obaveze za čiju realizaciju je nadležno više od jedne institucije, te osnažiti međuinstitucionalnu saradnju na svim nivoima;
- U većoj mjeri koristiti raspoložive finansijske mehanizme i koristiti mogućnost pružanja ekspertske pomoći kroz TAIEK, kao i slične instrumente EU, koristiti sredstva iz LIFE programa;
- Uložiti dodatne napore u oblasti upravljanja otpadom u strateškom planiranju i investiranju kako bi se implementirao Državni plan za upravljanje otpadom do 2030, kao i hitna akcija na remedijaciji nelegalnih i neuređenih odlagališta otpada. Ostaje i dalje da se objasni model upravljanja otpadom, kao i da se uspostavi širom države infrastruktura za odvojeno odlaganje otpada;
- Uložiti dodatne napore u implementaciji propisa koji su donijeti.
- Bez daljeg odlaganja neophodno je usvojiti sljedeća strateška dokumenta:
 1. Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha
 2. Državni plan upravljanja otpadom
 3. Strategija o zaštiti morske sredine
 4. Strategija niskougljeničnog razvoja Crne Gore i
 5. Strategija šumarstva.
- Od zakonske regulative, neophodno je bez daljeg odlaganja finalizovati Zakon o kvalitetu vazduha, Zakon o klimatskim promjenama, Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o kontroli kvaliteta vode za ljudsku upotrebu kao i podzakonske akte na osnovu navedenih zakona najkasnije do jula 2026.